

SEANCE DU MARDI 7 MARS 1989
VERGADERING VAN DINSDAG 7 MAART 1989ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1856.

MESSAGES:

Page 1856.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS:

Page 1856.

1. Cour d'arbitrage.
2. Cour des comptes.
3. Dépenses en marge du budget.

VERIFICATION DES POUVOIRS:

Page 1856.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de l'année budgétaire 1988 — Crédits: Affaires étrangères.

Discussion générale (Reprise). — *Orateurs*: MM. Deneir, rapporteur, Wyninckx, Mme Hanquet, MM. De Backer, Pécriaux, De Belder, De Bremaeker, Verschueren, M. Tindemans, ministre des Relations extérieures, p. 1857.

Discussion et vote des articles, p. 1877.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1856.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 1856.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 1856.

1. Arbitragehof.
2. Rekenhof.
3. Uitgaven buiten de begroting.

ONDERZOEK VAN GELOOFSBRIEVEN:

Bladzijde 1856.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1988 — Kredieten: Buitenlandse Zaken.

Algemene beraadslaging (Hervatting). — *Sprekers*: de heren Deneir, rapporteur, Wyninckx, mevrouw Hanquet, de heren De Backer, Pécriaux, De Belder, De Bremaeker, Verschueren, de heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 1857.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1877.

Projet de loi portant approbation de l'Accord international sur le blé de 1986 comprenant :

1. La Convention sur le commerce du blé de 1986 et annexe, faites à Londres le 14 mars 1986;
2. La Convention relative à l'aide alimentaire de 1986, faite à Londres le 13 mars 1986.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1881.

Projet de loi portant approbation de la Convention relative à la conservation de la vie sauvage et du milieu naturel de l'Europe et des annexes I, II, III et IV, faites à Berne le 19 septembre 1989.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1881.

Projet de loi portant approbation de la Convention européenne sur la violence et les débordements de spectateurs lors de manifestations sportives et notamment de matches de football, faite à Strasbourg le 19 août 1985.

Discussion générale. — *Orateur* : M. Diegenant, p. 1882.

Discussion et vote des articles, p. 1883.

Projet de loi portant approbation de l'Accord maritime entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république du Cameroun, signé à Bruxelles le 13 mai 1986.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1883.

Projet de loi portant approbation de l'Accord maritime sur le marine marchande entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république populaire du Bangladesh, signé à Dhaka le 31 juillet 1986.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1883.

Projet de loi portant approbation de l'Accord maritime entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république islamique du Pakistan, signé à Bruxelles le 8 septembre 1986.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1884.

Projet de loi portant approbation de l'Accord concernant la coopération en matière de lutte contre la pollution de la mer du Nord par les hydrocarbures et autres substances dangereuses, et de l'annexe, faits à Bonn le 13 septembre 1983.

Discussion et vote des articles, p. 1884.

Projet de loi portant approbation du Protocole portant amendement de la Convention pour la prévention de la pollution marine par les opérations d'immersion effectuées par les navires et aéronefs, fait à Oslo le 2 mars 1983, et modifiant la loi du 8 février 1978 portant approbation de la Convention pour la prévention de la pollution marine par les opérations d'immersion effectuées par les navires et aéronefs, et des annexes, faites à Oslo le 15 février 1972 et prévoyant certaines dispositions relatives à l'immersion et l'incinération de déchets et autres substances en mer.

Discussion et vote des articles, p. 1885.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Internationale Tarweovereenkomst 1986 bevattende :

1. Het Tarwehandelsverdrag 1986 en bijlage, opgemaakt te Londen op 14 maart 1986;
2. Het Voedselhulpverdrag 1986, opgemaakt te Londen op 13 maart 1986.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1881.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa en van de bijlagen I, II, III en IV, opgemaakt te Bern op 19 september 1979.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1881.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Europese Overeenkomst inzake gewelddadigheden gepleegd door en wangedrag van toeschouwers rond sportevenementen en in het bijzonder rond voetbalwedstrijden, opgemaakt te Straatsburg op 19 augustus 1985.

Algemene beraadslaging. — *Spreker* : de heer Diegenant, blz. 1882.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1883.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Scheepvaartakkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Kameroen, ondertekend te Brussel op 13 mei 1986.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1883.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de volksrepubliek Bangladesh inzake de handels-scheepvaart, ondertekend te Dhaka op 31 juli 1986.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1883.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Scheepvaartakkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de islamitische republiek Pakistan, ondertekend te Brussel op 8 september 1986.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1884.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Overeenkomst inzake samenwerking bij het bestrijden van de verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen, en van de bijlage, opgemaakt te Bonn op 13 september 1983.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1884.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol tot wijziging van het Verdrag ter voorkoming van de verontreiniging van de zee ten gevolge van het storten vanaf schepen en luchtvaartuigen, opgemaakt te Oslo, op 2 maart 1983 en tot wijziging van de wet van 8 februari 1978 houdende goedkeuring van het Verdrag ter voorkoming van de verontreiniging van de zee ten gevolge van het storten vanaf schepen en luchtvaartuigen, en van de bijlagen, opgemaakt te Oslo op 15 februari 1972 en houdende sommige bepalingen in verband met het storten in zee en het verbranden op zee van afval en andere stoffen.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1885.

Projet de loi portant approbation de l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et le gouvernement de la république de Turquie pour la promotion et la protection réciproques des investissements, signé à Ankara le 27 août 1986.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1886.

Projet de loi portant approbation et exécution de divers actes internationaux en matière de navigation maritime.
Discussion et vote des articles, p. 1886.

Projet de loi portant approbation de la Convention n° 150 concernant l'administration du travail: rôle, fonctions et organisation, adoptée à Genève, le 26 juin 1978, par la Conférence internationale du travail lors de sa soixante-quatrième session.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1898.

Projet de loi portant approbation des amendements à la Convention du 3 septembre 1976 portant création de l'Organisation internationale de télécommunications maritimes par satellites (INMARSAT) et à l'accord d'exploitation, adoptés à Londres le 16 octobre 1985.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1898.

Projet de loi portant approbation du Protocole d'amendement de la Convention de 1974 pour la prévention de la pollution marine d'origine tellurique, fait à Paris le 26 mars 1986.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1899.

Projet de loi portant approbation du Protocole à la Convention sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance, de 1979, relatif à la réduction des émissions de soufre ou de leurs flux transfrontières d'au moins 30 p.c., fait à Helsinki le 8 juillet 1985.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1899.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt):

Page 1900.

M. Lallemand. — Proposition de loi modifiant le Code civil et le Code judiciaire en ce qui concerne le régime du divorce et de la séparation de corps en droit international privé, et abrogeant la loi du 27 juin 1960 sur l'admissibilité du divorce lorsqu'un des conjoints au moins est étranger.

PROPOSITION DE RESOLUTION (Dépôt):

Page 1900.

Mmes Aelvoet et Nélis. — Proposition de résolution relative à la protection de la forêt tropicale.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Akkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Turkije betreffende de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Ankara op 27 augustus 1986.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1886.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring en uitvoering van diverse internationale akten inzake de zeevaart.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1886.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag nr. 150 betreffende de bestuurspraak op het gebied van de arbeid: taak, functies en organisatie, aangenomen te Genève op 26 juni 1978 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar vierenzestigste zitting.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1898.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de wijzigingen aan het Verdrag van 3 september 1976 inzake de Internationale Organisatie voor maritieme satellieten (INMARSAT) en aan de exploitatieovereenkomst, aangenomen te Londen op 16 oktober 1985.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1898.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol tot wijziging van het Verdrag van 1974 ter voorkoming van verontreiniging van de zee vanaf het land, opgemaakt te Parijs op 26 maart 1986.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1899.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand inzake de vermindering van zwavelemissies of van grensoverschrijdende stromen van deze zwavelverbindingen met ten minste 30 pct. opgemaakt te Helsinki op 8 juli 1985.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1899.

VOORSTEL VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1900.

De heer Lallemand. — Voorstel van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek wat betreft de regeling van de echtscheiding en de scheiding van tafel en bed in het internationaal privaatrecht en tot opheffing van de wet van 27 juni 1960 op de toelaatbaarheid van de echtscheiding wanneer ten minste een van de echtgenoten een vreemdeling is.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (Indiening):

Bladzijde 1900.

De dames Aelvoet en Nélis. — Voorstel van resolutie betreffende de bescherming van het tropisch regenwoud.

PRESIDENCE DE M. ERDMAN, VICE-PRESIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER ERDMAN, ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10 m.

De vergadering wordt geopend te 14 h 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. De Bondt, Suykerbuyk, Mme Nélis, en mission à l'étranger; MM. Schoeters, Taminiaux, à l'étranger, et Vandekerckhove, pour raisons familiales, demandent un congé.

Verlof vragen: de heren De Bondt, Suykerbuyk, mevrouw Nélis, met opdracht in het buitenland; de heren Schoeters, Taminiaux, in het buitenland, en Vandekerckhove, om familiale aangelegenheden.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Holsbeke, pour raison de santé; Vanhaverbeke et de Wasseige, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Holsbeke, om gezondheidsredenen; Vanhaverbeke en de Wasseige, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES — BOODSCHAPPEN

M. le Président. — Par message du 2 mars 1989, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance de ce jour, le projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire et la loi du 7 juillet 1969 déterminant le cadre du personnel des cours et tribunaux du travail.

Bij boodschap van 2 maart 1989, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals het ter vergadering van die dag werd aangenomen, het ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting en van de wet van 7 juli 1969 tot vaststelling van de personeelsformatie van de arbeidshoven en -rechtbanken.

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Par message du même jour, la Chambre fait également connaître qu'elle a adopté, tels qu'ils lui ont été transmis par le Sénat, les projets de loi:

1° Modifiant le Code de commerce et l'arrêté royal n° 185 du 9 juillet 1935 sur le contrôle des banques et le régime des émissions de titres et valeurs;

Bij boodschappen van dezelfde dag deelt de Kamer tevens mede dat zij heeft aangenomen, zoals zij haar door de Senaat werden overgezonden, de ontwerpen van wet:

1° Tot wijziging van het Wetboek van koophandel en van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935 op de bankcontrole en het uitgifteregime voor titels en effecten;

2° Abrogeant la loi du 10 janvier 1940 instituant une taxe militaire;

2° Tot opheffing van de wet van 10 januari 1940 tot instelling van een militaire belasting;

3° Contenant le budget du ministère des Travaux publics pour l'année budgétaire 1988.

3° Houdende de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1988.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

MEDEDELINGEN — COMMUNICATIONS

Arbitragehof — Cour d'arbitrage

De Voorzitter. — Bij dienstbrief van 1 maart 1989, notifieert het Arbitragehof aan de Voorzitter van de Senaat, bij toepassing

van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, de prejudiciële vragen die bij arresten van 19 januari 1989 door het Hof van cassatie zijn gesteld betreffende het decreet van het Waalse Gewest van 29 juni 1985 tot wijziging, wat het Waalse Gewest betreft, van het Wetboek van de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, inzake belasting op de spelen en de weddenschappen.

Par dépêche du 1er mars 1989, la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat, en application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, les questions préjudicielles posées par la Cour de cassation par arrêts du 19 janvier 1989 relatives au décret de la Région wallonne du 29 juin 1985 modifiant le Code des taxes assimilées aux impôts sur les revenus en matière de taxe sur les jeux et paris, en ce qui concerne la Région wallonne.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Rekenhof — Cour des comptes

De Voorzitter. — Bij dienstbrief van 1 maart 1989 deelt het Rekenhof aan de Senaat zijn opmerkingen mede over de beraadslagingen (nrs. 3045 en 3046) aangenomen in de Ministerraad van 17 februari 1989, betreffende uitgaven gedaan buiten de begroting.

Par dépêche du 1er mars 1989, la Cour des comptes fait connaître au Sénat ses observations au sujet des délibérations (n°s 3045 et 3046) adoptées en Conseil des ministres du 17 février 1989, concernant des dépenses faites en marge du budget.

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

De Voorzitter. — Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

*Uitgaven buiten de begroting**Dépenses en marge du budget*

De Voorzitter. — Overeenkomstig artikel 24, 2e lid, van de wet van 28 juni 1963, tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, heeft de Eerste minister, bij dienstbrieven van 3 maart 1989, aan de Senaat kennis gegeven van de beraadslagingen (nrs. 3050 en 3051), door de Ministerraad getroffen betreffende uitgaven gedaan buiten de begroting.

En application de l'article 24, alinéa 2, de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, le Premier ministre a donné connaissance au Sénat, par dépêches du 3 mars 1989, des délibérations (n°s 3050 et 3051), prises par le Conseil des ministres et relatives à des dépenses faites en marge du budget.

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

De Voorzitter. — Van deze mededeling wordt aan de Eerste minister akte gegeven.

Il est donné acte de cette communication au Premier ministre.

VERIFICATION DES POUVOIRS

ONDERZOEK VAN GELOOFSBRIEVEN

M. le Président. — Le Sénat est saisi du dossier de Mme Pierrette Cahay-André, sénateur suppléant de l'arrondissement

de Liège, venant en ordre utile pour achever le mandat de M. Michel Hansenne, démissionnaire.

Bij de Senaat is het dossier aanhangig van mevrouw Pierrette Cahay-André, senator-opvolger voor het arrondissement Luik, die in aanmerking komt om het mandaat van de heer Michel Hansenne, die ontslag heeft genomen, te voltooien.

La commission de la Vérification des pouvoirs vient de se réunir pour la vérification des pouvoirs de Mme Cahay-André.

De commissie voor het Onderzoek van de geloofsbrieven is onlangs bijeengekomen om de geloofsbrieven van mevrouw Cahay-André te onderzoeken.

Je vous propose d'entendre immédiatement le rapport de la commission.

Ik stel u voor onmiddellijk het verslag van deze commissie te horen. (*Instemming.*)

Je prie donc M. Flagothier, rapporteur, de donner lecture du rapport de la commission de la Vérification des Pouvoirs.

Dan verzoek ik de heer Flagothier, rapporteur, kennis te geven van het verslag van de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven.

M. Flagothier, rapporteur. — Monsieur le Président, Mme Pierrette Cahay-André, élue le 13 décembre 1987 premier suppléant de la liste n° 12 de l'arrondissement électoral de Liège, et dont les pouvoirs ont été validés comme tels par le Sénat le 5 janvier 1988, vient en ordre utile pour achever le mandat de M. Hansenne, démissionnaire.

Conformément à l'article 235 du Code électoral, votre commission a procédé à la vérification complémentaire des pouvoirs de Mme Cahay-André. Elle a constaté que celle-ci réunit encore les conditions d'éligibilité exigées par la Constitution.

En conséquence, votre commission, à l'unanimité, a l'honneur de vous proposer l'admission de Mme Cahay-André comme membre du Sénat. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Quelqu'un demande-t-il la parole?

Vraagt iemand het woord?

Personne ne demandant la parole, je mets aux voix les conclusions de ce rapport.

Daar niemand het woord vraagt, breng ik de besluiten van dit verslag in stemming.

— Ces conclusions, mises aux voix par assis et levé, sont adoptées.

Deze besluiten, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, worden aangenomen.

M. le Président. — Je prie Mme Cahay-André de prêter le serment constitutionnel.

Mme Cahay-André. — Je jure d'observer la Constitution.

M. le Président. — Je donne acte à Mme Cahay-André de sa prestation de serment et la déclare installée dans ses fonctions de sénateur.

Ik geef mevrouw Cahay-André akte van haar eedaflegging en verklaar haar aangesteld in haar functie van senator. (*Applaus op alle banken.*)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988 — KREDIETEN: BUITENLANDSE ZAKEN

*Hervatting van de algemene beraadslaging
en stemming over de artikelen*

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, DU COMMERCE EXTÉRIEUR ET DE LA COOPÉRATION AU DÉVELOPPEMENT DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1988 — CREDITS: AFFAIRES ÉTRANGÈRES

*Reprise de la discussion générale
et vote des articles*

De Voorzitter. — Wij hervatten de algemene beraadslaging over het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1988.

Nous reprenons la discussion générale du projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de l'année budgétaire 1988.

Wij bespreken nu de budgettaire gegevens over de kredieten « Buitenlandse Zaken ».

Nous abordons l'examen des données budgétaires relatives aux crédits « Affaires étrangères ».

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Deneir, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, aangezien de geachte leden reeds geruime tijd in het bezit zijn van het verslag, ben ik zo vrij ernaar te verwijzen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, ik neem aan dat de geachte leden reeds geruime tijd in het bezit zijn van het verslag, maar de « geachte leden » wensen dat de betrokken minister aanwezig is tijdens de bespreking van zijn begroting. Ik vernam dus graag waarom de minister niet aanwezig is en zal aan de hand van het antwoord op mijn vraag mijn standpunt bepalen.

De Voorzitter. — Dames en heren, ik zal de vergadering schorsen tot de minister aanwezig is.

De vergadering is geschorst.

La séance est suspendue.

— *De vergadering wordt geschorst te 14 h 15 m.*

La séance est suspendue à 14 h 15 m.

Ze wordt hervat te 14 h 20 m.

Elle est reprise à 14 h 20 m.

De Voorzitter. — De vergadering is hervat.

La séance est reprise.

Nous reprenons la discussion des données budgétaires relatives aux crédits « Affaires étrangères ».

Wij hervatten de bespreking van de budgettaire gegevens over de kredieten « Buitenlandse Zaken ».

La parole est à Mme Hanquet.

Mme Hanquet. — Monsieur le Président, je voudrais, tout d'abord, féliciter et remercier le rapporteur, le secrétaire de la commission ainsi que les services du Sénat.

Je vous adresserai le même reproche qu'à vos collègues, monsieur le ministre: la pratique consistant à traiter en mars 1989 le budget 1988 est absolument contraire aux règles démocratiques du contrôle des actes du gouvernement par le Parlement. Il est temps que des dispositions légales rendent l'orthodoxie budgétaire obligatoire. En guise de protestation, je me suis bornée à n'examiner qu'un seul point du budget du Commerce extérieur et un seul également du budget de la Coopération au Développement. Cependant, en tant que présidente de la commission des Relations extérieures, j'en ferai davantage, tout en protestant contre cette situation inacceptable.

Je tiens également à exprimer l'espoir que m'inspire la collaboration née entre les stagiaires de la carrière diplomatique et notre commission. Nous avons eu l'occasion d'entendre les questions de ces stagiaires. Leurs préoccupations et leurs attentes. Ils ont, quant à eux, pu se rendre compte de nos intérêts, de notre travail, de nos possibilités et aussi de nos limites. Cette expérience est prometteuse et vous devez savoir, monsieur le ministre, combien nous sommes disponibles pour ce genre de rencontres. Nous avons pu remarquer que les retombées de la réforme de l'Etat sur le plan des Affaires extérieures préoccupaient très fort ces stagiaires.

L'article 68 de notre Constitution réserve au Roi — donc au gouvernement national — la signature des traités internationaux. Cependant, l'article 59bis stipule que les Conseils de Communauté règlent, par décret, les matières culturelles, personnalisables et l'enseignement. Dans le cadre de ces matières, la coopération entre les Communautés et la coopération internationale, y compris la conclusion de traités, sont aussi de leur ressort.

Au niveau des Communautés, les formes de coopération et les modalités de conclusion des traités seront réglées par une loi à majorité qualifiée des deux tiers. La situation sera identique pour les Régions puisqu'une loi, également à la majorité des deux tiers, adaptera l'article 107quater de la Constitution afin de leur attribuer la compétence internationale. Néanmoins, un protocole a déjà été signé par toutes les parties, c'est-à-dire par les Communautés et les Régions et le national.

Toutefois, l'Etat reste seul responsable en cas de non-respect des traités. Cette matière doit continuer à susciter notre réflexion et à faire l'objet de propositions afin de tenir compte des réalités internationales et de l'évolution de la Belgique, sans que celle-ci ne perde de son crédit sur le plan international.

Le PSC forme le vœu qu'à ce stade, l'envoi d'attachés communautaires et, demain, régionaux — qui seraient sous la responsabilité de chefs de poste diplomatiques — soit un élément d'enrichissement qui renforce notre représentation à l'étranger.

Lors de nos réunions de commission, l'analyse des relations belgo-zaïroises a retenu tout particulièrement l'attention des commissaires. Nous vous sommes reconnaissants, monsieur le ministre, de nous avoir tenus informés jour après jour de l'évolution des négociations. Nous savons que cette question est complexe en raison de l'histoire, des différences culturelles, du problème de la dette et compte tenu également de la situation économique du Zaïre puisque ce pays est actuellement dans l'obligation d'importer des vivres alors que, précédemment, il en exportait. Le Zaïre acceptera-t-il les solutions proposées par le Fonds monétaire international? Les appliquera-t-il? Et pendant combien de temps?

Quelques-uns d'entre nous ont eu récemment l'occasion de découvrir sur place la réalité chypriote. La Belgique qui a trouvé une solution pacifique à ses problèmes communautaires, est bien placée, au sein de la Communauté européenne, pour soutenir tous les efforts de dialogue afin de rétablir la souveraineté, l'unité, l'indépendance et l'intégrité territoriale de Chypre. Quel rôle jouons-nous actuellement et que ferons-nous dans le futur?

La commission des Affaires extérieures du Sénat a reçu récemment votre collègue hongrois, ministre des Affaires étrangères, et, un peu plus tard, une délégation de professeurs d'origine hongroise, enseignant dans nos universités. Nous nous réjouis-

sons de l'évolution économique de la Hongrie et, parallèlement, de sa démocratisation.

Avec les Hongrois, nous sommes inquiets de la politique de destruction systématique des villages roumains et des exactions dont sont victimes tant de personnes en ce pays. La Roumanie connaît une crise économique évidente. Le poids des emprunts massifs conclus durant les années 70 impose des efforts énormes à la population. Des réductions drastiques sont imposées à la consommation d'énergie. De plus, le rationnement et la pénurie chronique des biens de consommation vitaux se traduisent pour la population par la faim, le froid et l'obscurité.

Parmi les pays de l'Est, c'est en Roumanie que les droits de l'homme sont bafoués le plus ouvertement et le plus spectaculairement.

Monsieur le ministre, en décembre 1988 vous avez déclaré prendre en charge la situation de Doina Cornea. La surveillance spéciale, correspondant à un exil intérieur, dont elle fait l'objet est-elle relâchée? Quelles nouvelles pouvez-vous nous donner à son sujet? Un boycottage des exportations roumaines mené non seulement par la Belgique et la CEE, mais également par l'URSS et le COMECON, est-il envisagé afin d'obliger la Roumanie à mieux traiter sa population et à respecter davantage les droits humains? Quelle part la Belgique prend-elle dans la dénonciation et la lutte contre la répression permanente se traduisant par des harcèlements systématiques, des mesures vexatoires et discriminatoires qui maintiennent la population dans une situation de crainte et d'arbitraire?

Comme Belges, comme Européens, nous devons exprimer notre indignation face à l'insoutenable absurdité du régime roumain. Nous ne pouvons invoquer l'excuse de l'ignorance puisque nous sommes les contemporains de ce génocide culturel, les témoins de la dérive du régime de Bucarest et les observateurs de la dégradation et des violations des droits de l'homme qui se perpétuent en Roumanie.

Monsieur le ministre, nous suivons avec un intérêt chargé d'espérance les nouvelles négociations qui se sont engagées à Vienne entre les signataires de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe. Sans doute, certaines différences entre les chiffres avancés par les parties pour les matériels supposés identiques témoignent des difficultés qui demeurent encore à résoudre avant de pouvoir négocier sérieusement la réduction des armes conventionnelles. Depuis longtemps, l'Alliance atlantique affirme que la supériorité du pacte de Varsovie en Europe est telle que ce dernier doit effectuer des retraits unilatéraux. Les récentes annonces du pacte de Varsovie abondent dans les sens des arguments des occidentaux. Du côté de l'OTAN, la pression ouest-allemande mènera probablement aussi à des retraits unilatéraux.

Pouvez-vous nous préciser, monsieur le ministre, les chances de voir aboutir les négociations actuelles?

Par ailleurs, au Parlement du Cap, un projet de loi a été déposé visant à obliger les églises et les organisations démocratiques de l'Afrique du Sud, opposées au système de l'apartheid, à divulguer tout soutien financier, si petit soit-il, en provenance de l'étranger. Se joignant à tous ceux qui luttent contre l'apartheid, le PSC demande instamment à notre gouvernement d'exprimer sa plus vive opposition à ce projet qui donnerait un pouvoir illimité au ministre de la Justice et lui permettrait de dicter sa loi aux églises.

Parmi ce qu'on appelle aujourd'hui les conflits régionaux, il en est un qui ne semble guère retenir l'attention de notre diplomatie ni préoccuper les ministres des Affaires étrangères des Douze dans le cadre de la coopération politique: c'est celui du Cambodge. Je me limiterai à parler de ce conflit précis. En effet, il ne s'agit pas seulement d'une guerre civile qui ne concernerait que les Khmers. Il s'agit d'un conflit qui implique directement tous les Etats de l'Asie du Sud-Est auxquels sont associées des superpuissances, la France, pour des raisons historiques évidentes, mais aussi tous les autres Etats européens, qui ne peuvent rester indifférents et passifs à propos de cette question.

Il est devenu banal de dire que le XXIe siècle sera celui du Pacifique. Le fait que les échanges entre les deux rives de cet immense océan sont devenus plus importants que les échanges entre les deux rives de l'Atlantique, doit être perçu comme un signal par toute l'Europe.

L'Union soviétique de M. Gorbatchev l'a d'ailleurs bien compris en développant depuis deux ans une formidable offensive diplomatique vers l'Asie, tandis que nous demeurons très timides, presque effacés dans cette partie du monde, qui connaît une formidable montée en puissance économique, mais aussi politique.

Depuis la Déclaration de Venise, on sait que l'Europe a une position sur le conflit israélo-arabe, qu'elle s'y tient et qu'elle tente de la faire prévaloir. Sans doute la proximité géographique, culturelle, historique du Proche-Orient y est-elle pour beaucoup. Mais alors que tous les points du globe sont à moins de vingt heures de Bruxelles, c'est le monde qui est aujourd'hui ce que M. Gorbatchev appelle notre « maison commune ». Et les Européens ont à être également présents et actifs dans le dossier extrêmement complexe du Cambodge, à propos duquel je ne voudrais retenir aujourd'hui qu'une question, celle de la légitimité.

Depuis le coup d'Etat de mars 1970, qui vit la chute du prince Sihanouk, le pouvoir à Phnom-Penh tient sa légitimité de la force des armes et non pas de la sanction du suffrage universel.

Les républicains furent renversés par les Khmers rouges en 1975 lesquels furent chassés par les Vietnamiens en 1979. Depuis dix ans, une administration mise en place par l'occupant dirige le pays. Cette administration n'est reconnue que par l'Inde et les pays du bloc soviétique. A l'ONU et dans les grandes organisations internationales, comme l'UNESCO par exemple, le siège du Cambodge est toujours détenu par les Khmers rouges! La communauté internationale ne peut, en aucune façon, légitimer l'invasion d'un pays par un autre. Et l'invasion du Viêt-nam par le Cambodge n'a plus de légitimité que l'occupation de la Cisjordanie et de Gaza par Israël, même si dans le premier cas, il s'est trouvé un groupe de Cambodgiens pour appeler les Vietnamiens à l'aide et que cette invasion-là a eu au moins le mérite de mettre fin à un régime qui avait érigé l'assassinat comme méthode de gouvernement et qui est responsable de la mort de près de deux millions de personnes.

C'est cependant ce régime, auteur d'un des trois grands génocides de ce siècle, qui détient, dans les plus grandes organisations internationales, le siège du Cambodge, situation confirmée lors de chaque assemblée générale de l'ONU pour les raisons que je viens d'indiquer.

Cette situation permet à Khieu Samphan, un des premiers responsables de ce génocide, de parader sur la scène internationale et de disposer de tous les moyens que confère la représentation diplomatique à l'ONU, ce qui, par ailleurs, empêche les Etats de venir en aide à une population et un pays qui manquent de tout et ont besoin de tout.

M. Swaelen prend la présidence de l'assemblée

Je n'ai pas l'intention d'aborder aujourd'hui d'autres éléments du dossier cambodgien que celui auquel nous sommes directement associés puisque la Belgique vote, chaque année, le maintien du siège du Cambodge aux Khmers rouges.

On observe depuis près de deux ans de très nombreux efforts pour parvenir à une solution négociée du problème, efforts directement liés au retrait partiel et limité des troupes vietnamiennes et à l'annonce, par Hanoï, d'un retrait complet, soit pour septembre de cette année, si une solution politique intervient, soit pour la fin de l'année prochaine.

En présence d'un déblocage sans doute lent et difficile du dossier, il n'est pas tolérable que l'Europe reste muette et passive. Je voudrais suggérer que la Belgique prenne une initiative auprès de ses partenaires de la Communauté européenne. Cette initiative concernerait le siège du Cambodge à l'ONU. En rappelant notre attachement à la Charte des Nations Unies et

aux principes de l'ordre juridique international, qui prohibe l'usage de la force dans les relations entre Etats, en rappelant la Convention des Nations Unies de 1951 qui définit, condamne et punit le génocide, l'Europe devrait proposer qu'il soit mis fin à cette honteuse et infamante hypocrisie de l'attribution du siège du Cambodge aux Khmers rouges et demander que soit déclarée la vacance du siège jusqu'à la libération du pays et l'organisation, sous contrôle international, d'élections libres.

Pour terminer, je voudrais me référer au rapport gouvernemental sur la mise en œuvre de la Convention pour l'élimination de la discrimination à l'égard des femmes, se conformant ainsi à l'article 18 de la Convention de New York.

Ce rapport, envoyé par la Belgique aux Nations Unies, consiste en un volumineux dossier de 92 pages, et des annexes. Nous reconnaissons que ce rapport est le fruit d'un travail minutieusement accompli.

Nous sommes évidemment les premières, nous les femmes, à nous réjouir de ce qui a été réalisé, en Belgique, dans le domaine législatif. Cependant, nous estimons qu'en laissant dans l'ombre des situations de fait, des obstacles rencontrés, des blocages au niveau des attitudes et des mentalités, on en arrive nécessairement à une image trop positive d'une situation qui est encore loin d'être égalitaire.

Si nous formulons ces remarques aujourd'hui, c'est dans le but d'attirer l'attention des rédacteurs du futur rapport sur le nécessaire équilibre entre une tendance trop optimiste et des réalités objectives généralement moins enthousiasmantes. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Backer.

De heer De Backer. — Mijnheer de Voorzitter, voor ons ligt de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit is de zoveelste begroting die ons, daar ze reeds achterhaald is, voor een voldongen feit plaatst.

Toch wil ik van de gelegenheid gebruik maken om het standpunt van mijn fractie inzake het Belgisch buitenlands beleid enigszins te verduidelijken.

In deze begroting vinden we als vanoudsher de doelstellingen van de regering inzake de Belgische buitenlandse politiek: het bewaren van de vrede in de wereld; het streven naar akkoorden over ontwapening of, bij gebrek daaraan, over de controle van de bewapening; de voortzetting van de Europese integratie en het onderzoek naar een politiek beleid, gemeenschappelijk voor lid-staten van de Europese Gemeenschap; de verdediging van de mensenrechten; het onderzoek naar markten voor de Belgische uitvoerders; de verdediging van de Belgische belangen in het buitenland en de bescherming van de Belgen in het buitenland.

Deze lovenswaardige doelstellingen kunnen natuurlijk op verschillende wijzen worden bereikt. De vraag is in hoeverre ze door een concreet beleid worden nagestreefd. Ik kan mij immers niet van de indruk ontdoen dat men soms liever alles op zijn beloop laat en hoopt dat de initiatieven van andere Staten vruchten zullen afwerpen. Dit is spijtig voor België dat immers over genoeg potentieel beschikt om meer initiatieven te nemen. Wegens zijn centrale ligging, de aanwezigheid van vele faciliteiten om ontmoetingen te organiseren en een aanzienlijk potentieel aan bekwame mensen, verkeert ons land in een zeer gunstige situatie om als bemiddelaar en als motor van onderhandelingen te fungeren. De mogelijkheden om een dergelijke rol te spelen zijn tot op heden te weinig diepgaand besproken. Bovendien ben ik ervan overtuigd dat dit voor België naast prestige ook economische voordelen zal opleveren. Men mag immers niet uit het oog verliezen dat een aanzienlijk deel van de Belgische bevolking in de dienstensector actief is.

Een voorbeeld van de Belgische passiviteit vinden we terug in de Belgische — ook in de Europese — houding bij de ontwapeningsonderhandelingen, die vrijwel uitsluitend worden gevoerd tussen de Verenigde Staten en de Sovjetunie, dus boven het hoofd van Europa. Precies de Europese veiligheid is echter één van de belangrijkste agendapunten.

Volgens de PVV dienen ook door Europa voorstellen te worden geformuleerd als antwoord op de stroom van ontwapeningsvoorstellen van partijleider Gorbatsjov. Voor België is een belangrijke rol als « voortrekker » weggelegd.

Hoewel de beperking van de kernarsenalen ook invloed heeft op de Europese veiligheid, is zulks in eerste instantie een zaak van de beide grootmachten. Het conventionele evenwicht en het verbod van chemische en biologische wapens daarentegen zijn van kapitaal belang voor de Europese veiligheid. Precies op dit vlak dient Europa concrete voorstellen te formuleren. Immers, uit verklaringen van Gorbatsjov blijkt dat aan Sovjetzijde de wil aanwezig is om te onderhandelen over een drastische beperking van de conventionele wapens en van de strijdkrachten.

Europa moet de hier geboden kans benutten, en ze beschouwen als een uitdaging om een eigen antwoord te formuleren, zodat op conventioneel gebied uiteindelijk een evenwicht wordt bereikt op een kwantitatief zo laag mogelijk niveau.

Opdat Europa eensgezind zo een antwoord zou kunnen formuleren, binnen een redelijke termijn, dient de Europese integratie te worden verdergezet, en niet alleen op economisch gebied. Dit impliceert een vereenvoudiging van de structuren. Het is immers alles behalve rationeel dat het Europees veiligheidsbeleid onder twee verschillende organisaties ressorteert. In het kader van de Europese politieke samenwerking is de Europese Gemeenschap via de Eenheidsakte bevoegd voor de niet-militaire aspecten van het veiligheidsbeleid, terwijl de Westeuropese Unie voor de militaire aspecten bevoegd is. Het zou wenselijk zijn beide aspecten van het veiligheidsbeleid onder een zelfde « noemer » te plaatsen.

Daarnaast moeten de politieke, economische en culturele betrekkingen met Oost-Europa en de Sovjetunie verder worden geïntensifieerd, daar een nauwere samenwerking de kans op een conflict verkleint.

Momenteel vinden in Wenen onderhandelingen plaats tussen de lid-staten van de NAVO en het Warschaupact, precies over de vermindering van de conventionele strijdkrachten in Europa.

Dit is een uitstekende gelegenheid voor de Europese lid-staten om eigen voorstellen te formuleren en de ontwapeningsgesprekken, vooral waar ze betrekking hebben op de veiligheid in Europa, te stimuleren. Voor ons zijn deze besprekingen, en vooral de resultaten die ze kunnen opleveren alleszins belangrijker dan voor de Verenigde Staten. Voor de Sovjetunie hebben deze besprekingen nog een extra, economische dimensie. De kwijnende Russische economie heeft immers dringend behoefte aan nieuwe en omvangrijke investeringen die enkel mogelijk zijn indien op het defensiebudget wordt bezuinigd. Daarom is de tijd rijp om het conventionele evenwicht in Europa te herstellen. Om dit evenwicht te bereiken dient vooral het Warschaupact zijn effectieven drastisch te verminderen. Pas daarna kan worden onderhandeld over het gezamenlijk verminderen van de strijdkrachten en de omvorming ervan tot strikt defensieve eenheden.

Een positieve en eensgezinde Europese houding kan deze onderhandelingen enkel ten goede komen en er zelfs voor zorgen dat er meer en meer verstrekkende resultaten worden geboekt, dan aanvankelijk werd gepland.

Dat België in dit alles wel degelijk een belangrijke taak heeft te vervullen en dit ook dient te doen, hoeft geen betoog.

Een ander aspect van het Belgisch buitenlands beleid betreft de problematiek van de mensenrechten. Ook hier dient België zijn verantwoordelijkheid verder op zich te nemen. Vaak hoort men met betrekking tot deze materie de vraag naar economische sancties. Het heeft geen zin de handelsrelaties van België met alle Staten waar de mensenrechten worden geschonden, af te breken. Niet alleen is dit economisch niet haalbaar, maar ook betwijfel ik dat een dergelijke politiek het gewenste effect heeft.

Ik ben ervan overtuigd dat, in de meeste gevallen, acties gevoerd binnen het raam van de bestaande betrekkingen, meer kans op succes hebben. Enkel wanneer de overgrote meerderheid van de Staten — en hier mag dan ook geen enkele Staat die

economisch iets te betekenen heeft in de beoogde sector ontbreken — het eens wordt over het treffen van economische sancties, is er een aanvaardbare kans op resultaten. Concrete afspraken over de werkelijke uitvoering zijn hier onontbeerlijk. Daar een dergelijke consensus vrijwel onmogelijk is, meen ik dat België dus verplicht is tegen schendingen van mensenrechten te ageren. Dat moet dan ook werkelijk gebeuren en niet beperkt blijven tot de wens de situatie te verbeteren.

Een zaak die nauw bij de vorige aansluit is de bescherming van de Belgen in het buitenland. Momenteel worden nog diverse Belgen om uiteenlopende redenen in het buitenland gegijzeld. De politiek die het departement Buitenlandse Zaken hierbij steeds heeft gehuldigd is de zogenaamde « stille diplomatie ». Meer en meer, en naar ik meen terecht, wordt deze politiek bevestigd. De inhoud van de term kennen wij niet. Duidt hij op een activiteit achter de schermen van de officiële diplomatieke scène of is hij de zoveelste term zonder inhoud of wordt hij alleen gebruikt om zich erachter te verschuilen, terwijl men passief toekijkt. De schaarse resultaten van deze « stille diplomatie » doen ons alvast aan het tweede denken.

Als er dan toch resultaten worden geboekt, kan men eraan twijfelen of ze het gevolg zijn van een actie van Buitenlandse Zaken.

Ik ben ervan overtuigd dat België zijn beleid inzake deze gijzelingen grondig moet herzien en deze problematiek op een meer open en meer actieve wijze dient te benaderen.

Een andere zaak, die de gemoederen de jongste maanden verhit heeft, is de tragikomedie die zich afspeelt rond onze betrekkingen met Zaïre.

Het is tragisch als men ziet hoe de relaties met een land dat ons toch na aan het hart ligt worden verstoord, maar komisch als men de flaters ziet die onze minister van Buitenlandse Betrekkingen hier keer op keer begaat.

Het is zeker niet mijn bedoeling om als zoveelste olie op het vuur te gieten. Integendeel, ik ben ervan overtuigd dat de relaties tussen België en Zaïre enkel gediend worden door een sfeer van sereniteit waarin bekwame mensen, zowel van België als van Zaïre, kunnen werken. De banden die België en Zaïre binden zijn immers voor beide veel te belangrijk dan dat ze zomaar overboord kunnen worden gegooid. België en Zaïre hebben elkaar nodig en hebben, als ze willen, samen een toekomst. Ik betreur dat deze zaak op een onvolwassen manier wordt benaderd. De PVV-fractie hoopt dat de Belgische regering zich snel herpakt.

Een ander punt om ons over te beraden is de relatie van België met het buitenland na de staats hervorming.

De staats hervorming en de eruit voortvloeiende wijzigingen van bevoegdheden kunnen in de toekomst bij onze relaties met het buitenland nog vele problemen veroorzaken. De bevoegdheidsafbakening creëert in eigen land nog de nodige problemen. Hoe verwarrend moet dit alles niet overkomen in het buitenland? De Gemeenschappen en de Gewesten willen zelf vertegenwoordigers naar het buitenland sturen, maar ook zelf verdragen sluiten.

Dit alles kan voor een enorme chaos zorgen, hiervoor waar schuw ik, en het kan een nadelige invloed hebben op onze buitenlandse betrekkingen omdat er leemten zullen ontstaan en onze partners niet meer duidelijk zullen weten tot wie ze zich eigenlijk dienen te wenden.

Het is de hoogste tijd om deze problematiek grondig te bekijken en hierover een debat tot stand te brengen. Het is immers beter te voorkomen dan te genezen. Dit geldt zeker voor onze buitenlandse betrekkingen, die voor een land als België van levensbelang zijn.

Het buitenlands beleid mag immers niets te maken hebben met experimenten en wildgroei.

Mijnheer de Voorzitter, wegens de zoëven geciteerde gebreken, een groeiend wantrouwen in het beleid van buitenlandse zaken en het retroactief karakter van deze begroting ziet de

PVV-fractie zich verplicht zich bij de stemming te onthouden. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Péciaux.

M. Péciaux. — Monsieur le Président, il est de tradition qu'à l'occasion de l'examen du budget du ministère des Affaires étrangères on aborde l'un ou l'autre point de vue de politique étrangère et que l'on amène le ministre à quelques réflexions sur la politique de son département. Tel sera donc mon propos.

Il y a quelques années, vingt ans, dix ans, cinq ans — c'était hier —, en face de nous, ou plutôt à l'est, l'ennemi potentiel était facilement identifiable. Les pays du Pacte de Varsovie formaient un bloc d'apparence monolithique et immuable, peu attrayant, voire repoussant sous de multiples aspects: idéologie figée, niveau de vie dérisoire, droits de l'homme froidement bafoûés... En Occident, nos opinions publiques percevaient clairement la menace que faisait peser sur nous l'armée rouge. Cette menace devenue presque familière s'illustrait dangereusement par la confrontation idéologique, l'accroissement permanent des dépenses militaires, l'accélération de plus en plus folle de la course aux armements, l'étroite emprise de Moscou sur les pays satellites qui leur interdisait toute politique intérieure propre et sanctionnait, par la force, toute velléité d'écart par rapport à la norme, la lutte d'influence dans le tiers monde et l'implication directe ou indirecte dans les conflits régionaux.

Pendant toute cette période de tension, il était relativement facile pour les Occidentaux d'évaluer la menace puisqu'elle était constante, et de faire des prévisions d'armement puisque ces dernières suivaient toujours une courbe ascendante.

Aujourd'hui, le contexte a changé. Les choses sont moins prévisibles et les faits donnent régulièrement tort aux experts qui n'ont pas su s'adapter. Il n'est plus permis de continuer simplement de la même façon que l'on a procédé depuis quarante ans, comme si rien n'avait changé.

Même si la vigilance reste de mise pour qu'à aucun moment, l'empressement des illusions ne place nos pays démocratiques en situation de risque militaire et n'hypothèque les libertés auxquelles nous, socialistes, tenons tant, même si, convenons-en, aucun d'entre nous ne sait avec certitude quelle sera vraiment la portée des changements qui s'opèrent à l'Est, il faut reconnaître que le Premier soviétique, Mikhaïl Gorbatchev, et l'équipe qui l'entoure, ont entamé de profondes réformes dans de multiples domaines.

La *perestroïka* économique, politique, sociale, se poursuit bon an mal an et il nous est loisible d'entrevoir les succès, parfois aussi les échecs et les désillusions, au travers d'une *glasnost* bien réelle, quoique toujours relativement opaque. Mais c'est bien difficile!

Les Soviétiques, les Russes, n'ont, dans leur histoire, pratiquement jamais connu le pluralisme démocratique ou l'économie de marché. Cette vérité historique montre, d'ailleurs, toute l'étendue de la différence de situation qui existe entre ce qui se passe en Union soviétique et ce qui se passe, par exemple, en Hongrie et en Pologne, pays où la tradition démocratique était jadis bien ancrée.

Confiance cependant, puisqu'il semble bien que le mouvement en cours réponde bien plus à une nécessité vitale dictée par des données économiques et sociales objectives qu'à la volonté de quelques hommes aussi éclairés soient-ils.

C'est décidément en matière de politique étrangère et de défense que les changements sont le plus visibles, parfois même surprenants, voire effrayants de pragmatisme. Les exemples sont nombreux. J'en citerai quelques-uns: le retrait d'Afghanistan; la réduction asymétrique du traité INF; la vérification extrêmement rigoureuse; l'annonce faite par Gorbatchev, le 8 décembre 1988, devant l'Assemblée générale des Nations Unies, de réduire unilatéralement de 10 p.c. les forces conventionnelles soviétiques

stationnées en Europe et en Asie; la publication, pour la première fois depuis 1975, de chiffres détaillés sur les forces du Pacte de Varsovie...

Les chiffres publiés par les Soviétiques étonnent un peu et paraissent quelque peu surestimés par rapport aux chiffres des experts de l'OTAN, qui, pourtant, sont eux-mêmes souvent orfèvres en matière de surestimation, ce qui relativise un peu la portée de la proposition de réduction unilatérale. Mais le geste est significatif et il appartiendra aux participants de la conférence qui vient de s'ouvrir à Vienne, de faire la part des choses et de s'accorder sur les chiffres et les modes de calcul. Faisons-leur confiance: si la volonté politique existe, s'ils ont reçu la consigne de réussir, ils y parviendront et il sera enfin possible d'entamer une négociation en vue de rétablir les équilibres en armement conventionnel tout en réduisant les niveaux. C'est alors, et alors seulement à mon avis, que l'on pourra reconsidérer sérieusement l'utilité même de la dissuasion nucléaire.

Cette parenthèse refermée, je citerai encore quelques exemples de changement significatif des positions du Kremlin: l'établissement, le 25 juin dernier, de relations officielles entre la Communauté économique européenne et le Conseil d'assistance économique mutuelle et le rôle dynamique nouveau joué par la diplomatie soviétique pour tenter de trouver des solutions négociées aux principaux conflits régionaux et dont le récent voyage du ministre des Affaires étrangères, M. Chevvardnadze, au Caire, est un exemple éloquent.

Je n'ai volontairement parlé ici que des pas concrets, des décisions formelles. Il y a aussi les promesses relatives à la réduction du budget militaire, à la non-modernisation des armes nucléaires tactiques, à la restructuration de l'armée soviétique dans un sens purement défensif... Mais ne dit-on pas que l'enfer est pavé de bonnes intentions? *Wait and see...* Tenons-nous-en aux faits et rien qu'aux faits, car si tous ces signes sont prometteurs, force est de constater que l'Union soviétique poursuit encore bel et bien des programmes militaires à vocation offensive tels que les bombardiers, les blindés ou les missiles sol-sol, et qu'aucun changement n'a pu être constaté, jusqu'à présent, dans la structure des forces armées du Pacte de Varsovie. L'armée rouge existe toujours avec sa panoplie d'armes conventionnelles, chimiques et nucléaires au pouvoir dévastateur terrifiant. Nos interlocuteurs soviétiques ne nous ont pas rassurés à ce propos à l'occasion de la visite du Comité des présidents de l'Union de l'Europe occidentale à Moscou, en avril 1987, ou lors de la visite de votre commission des Relations extérieures en septembre 1988.

Il n'empêche, et c'est indéniable, que le climat des relations Est-Ouest a changé. Nos certitudes occidentales, soumises à l'épreuve de faits nouveaux, font place à des incertitudes à la fois rassurantes et déconcertantes.

Nos populations, elles, ne s'y trompent pas puisque tous les sondages montrent que la majorité des habitants des pays d'Europe occidentale, même s'ils continuent à rêver du modèle de vie américain, ou à ce qu'ils en devinent, ne perçoivent plus l'Est comme une menace. C'est très important car s'il y a un enseignement qu'il convient de tirer de l'affaire des *Cruise* et des *Pershing*, qui a provoqué les manifestations pacifistes — plusieurs centaines de milliers de personnes ont défilé dans les rues de Bruxelles et d'autres capitales européennes, à plusieurs reprises —, c'est bien qu'il n'est pas souhaitable, ou qu'il s'avère impossible, de concevoir une politique de défense crédible en rupture avec nos opinions publiques.

Donc, le climat a changé et nos populations ne s'y trompent pas. Mais qu'en est-il au niveau des gouvernements de nos pays? Ne nous bornons-nous pas trop souvent à enregistrer passivement les ouvertures de Gorbatchev? Ne nous sommes-nous pas laissés enfermer dans des schémas dépassés et ne paraissons-nous pas déconcertés, voire parfois dérangés et embarrassés par la succession rapide des initiatives soviétiques? Ne donnons-nous pas l'impression de rester perpétuellement sur

la défensive, incapables de réagir positivement, de faire preuve d'imagination et d'initiative? Ce sont là des questions qui se posent à l'heure actuelle.

Bien sûr, et c'est heureux, on ne manœuvre ni une organisation de défense comme l'Alliance atlantique ni l'Union de l'Europe occidentale formée librement par des Etats indépendants et souverains comme on manipule un bloc monolithique tel que le Pacte de Varsovie. Les processus décisionnels sont plus complexes, les consensus plus longs à obtenir.

Comme le faisait récemment remarquer notre ministre de la Défense nationale, M. Guy Coëme, tout n'y est d'ailleurs pas pour le mieux. Une alliance comme l'OTAN ne bouge pas d'elle-même. Une alliance n'est créatrice et dynamique qu'à condition que ses membres le soient.

Cela constitue d'ailleurs l'essentiel de ce que Pierre Harmel — social-chrétien, compatriote et homme politique de tout premier plan — appelait, en son temps, son «exercice»: tous les alliés, y compris les plus petits, ont non seulement le droit, mais aussi le devoir d'exprimer leurs opinions. C'est seulement ainsi que l'Alliance évitera de sombrer dans le conformisme et continuera à jouer le rôle pour lequel elle a été créée.

Après cette première série de réflexions, permettez-moi, monsieur le ministre, d'aborder un second sujet, peut-être un peu plus ponctuel: la Namibie.

Comme on le sait, le problème de la Namibie est en voie de trouver une solution.

Je rappelle brièvement que la Namibie est cette ancienne colonie allemande dont la Société des Nations avait confié le mandat à l'Afrique du Sud en 1919.

En 1966, ce mandat avait été révoqué par les Nations Unies qui avaient placé juridiquement ce territoire sous leur autorité directe en vue de l'acheminer vers l'indépendance.

On sait qu'en dépit de nombreuses résolutions du Conseil de sécurité et d'un avis de la Cour internationale de justice, l'Afrique du Sud a continué d'occuper illégalement la Namibie. Elle n'a même pas hésité à annexer le port et la région de Walvis Bay qui sont tous deux vitaux pour ce pays.

Durant tout ce temps, Pretoria a maintenu son occupation par une répression armée brutale qui a frappé durement toute velléité d'éveil politique à l'indépendance, qu'elle ait émané de la SWAPO ou même du Conseil des églises. Les richesses naturelles du pays, notamment le diamant et l'uranium, ont été systématiquement pillées au bénéfice exclusif de Pretoria et de grandes compagnies étrangères. L'exploitation industrielle effrénée des zones de pêche namibiennes a compromis dangereusement le potentiel nourricier des populations locales. A cet égard, qu'il soit permis de regretter que ce véritable pillage ait été et continue à être le fait de nations appartenant tant au camp de l'Ouest qu'à celui du monde communiste.

Enfin, il était patent que la Namibie servait de base aux agressions sud-africaines contre l'Angola.

En 1988 est apparu un changement profond dans les données du conflit de l'Afrique australe. Tant pour des raisons économiques que pour des motifs de politique intérieure, il semble que la poursuite de ce conflit ait fini par apparaître insupportable, à long terme, aux yeux de Pretoria. Enfin, le climat international de la détente entre l'Est et l'Ouest n'est certainement pas étranger au fait que Pretoria ait accepté de négocier avec l'Angola et Cuba sous la médiation des Etats-Unis.

Un accord est intervenu qui, par étapes, devrait aboutir à un état de paix dans toute l'Afrique australe.

Une de ces étapes est l'application de la résolution 435 du Conseil de sécurité sur le retrait du territoire namibien, à partir du 1er avril, des forces sud-africaines. Dans la foulée, des élections libres en vue de l'indépendance seront organisées sous la supervision de l'ONU qui doit mettre au point un cessez-le-feu entre Pretoria et la SWAPO. Durant une période transitoire, la Namibie sera administrée par les Nations Unies à l'aide d'un groupe d'assistance qui comportera une force de maintien de l'ordre de 7 500 militaires et de 1 500 civils.

Je souhaite m'adresser ici à M. le ministre des Relations extérieures.

Nous ne pouvons évidemment que nous réjouir de l'aboutissement de tous les efforts qui ont si longtemps été déployés pour mettre fin à une situation absolument illégale. L'Afrique du Sud n'a que trop longtemps profité de la tension Est-Ouest et des contingences de stratégie internationale pour se soustraire aux décisions du concert des nations.

Je crains cependant que l'avenir de la Namibie ne soit pas aussi dégagé qu'il y paraît. A cet égard, j'estime que la Belgique, en tant qu'unique membre de la Communauté européenne à siéger au Conseil des Nations Unies pour la Namibie, a une responsabilité particulière: celle de tout mettre en œuvre, dans la mesure de ses moyens, pour que l'entreprise des Nations Unies soit une réussite. Il ne faudrait pas que le processus d'indépendance de la Namibie aboutisse au fiasco qui a malheureusement caractérisé beaucoup d'entreprises de décolonisation. Comme on le sait, ce fiasco ne s'est pas simplement manifesté sur le plan économique, mais a aussi abouti à la généralisation de vastes zones de déficit démocratique où les droits de l'homme sont journellement bafoués.

J'aimerais avoir l'opinion de M. le ministre sur quelques points qui me paraissent devoir nous faire craindre pour l'avenir de la Namibie.

En effet, je constate tout d'abord que si la dissolution des forces paramilitaires mises en place par Pretoria est prévue par le plan des Nations Unies, rien n'est, en revanche, envisagé pour réduire ses forces de police qui sont considérables. Le Conseil de sécurité a bien exprimé sa préoccupation à ce propos en appelant l'Afrique du Sud à «réduire de manière substantielle ces forces de police». Qu'en est-il exactement et quelle sera l'efficacité du contingent des Nations Unies, si ces forces de police ne sont pas réduites?

Par ailleurs, l'Afrique du Sud avait, comme on le sait, mis en place depuis longtemps des institutions politiques à caractère ethnique, dominées par des coalitions inféodées à Pretoria. Ne doit-on pas craindre que ces appareils ethniques réussissent à intimider les électeurs namibiens, d'autant que les nombreux opposants au régime sont exilés et qu'il serait question de limiter leur rapatriement? La Belgique sait de triste expérience ce qui s'est passé dans son ancienne colonie. Les rivalités ethniques peuvent contrarier la mise en place et l'exercice d'un processus démocratique, sans compter les conflits sanglants qu'elles peuvent engendrer. Dans ce contexte, la force de 7 500 militaires de l'ONU n'apparaît-elle pas comme un peu trop symbolique, alors qu'il s'agit de contrôler pendant sept mois un aussi vaste territoire, même s'il est peu peuplé?

Il me semble, en tout cas, que la Belgique pourrait apporter sa contribution en exerçant un rôle dynamique au sein de la coopération politique européenne afin que les Douze continuent à prêter toute l'attention requise à la question namibienne durant cette période et accordent aux Nations Unies le soutien financier ou autre qui s'avérerait nécessaire.

Il me paraît en tout cas que nous devrions encourager la présence des volontaires belges au sein de ce contingent. Leur présence, comme celles d'autres représentants de pays occidentaux, pourrait être un certain garant du bon déroulement des choses et aurait certainement un effet dissuasif, ce que j'appellerais un rôle de «reproche vivant», si d'aventure Pretoria était tentée d'utiliser la force et la menace pour fausser le processus d'indépendance de la Namibie.

Enfin, je souhaiterais que M. le ministre puisse rassurer ceux qui s'inquiètent des dernières décisions de l'Assemblée générale des Nations Unies.

Celle-ci vient, en effet, d'adopter le 1er mars le plan de financement de l'intervention de l'organisation. Il ne met aucune limite à l'approvisionnement de toute l'opération par l'Afrique du Sud. Manifestement, pour des raisons financières, les principales puissances bailleurs de fonds ont été unanimes pour collaborer avec Pretoria, en dépit des efforts des pays dits de la ligne de front pour réduire au minimum cette influence afin, selon

leurs propres termes, « de ne pas enrichir une fois de plus les entreprises sud-africaines » ni de « bafouer les résolutions de l'ONU interdisant les relations commerciales avec l'Afrique du Sud ».

Il me paraît, en effet, que cette décision du 1er avril déforcera considérablement, pour les élections, les positions des opposants politiques à la tutelle de Pretoria.

Le ministre n'estime-t-il pas que la Belgique devrait s'efforcer à ce que la Communauté européenne apparaisse comme le recours possible, comme l'alternative possible pour un partenariat économique ? Sinon, il est à craindre que l'indépendance de la Namibie ne se révèle un jeu de dupes qui soumettrait le nouveau pays à une totale dépendance de fait envers Pretoria.

De même, qu'advient-il de Walvis Bay annexé par Pretoria qui en a fait une grande base militaire ? On me permettra de paraphraser Stanley : sans Walvis Bay, la Namibie ne vaudrait pas un penny !

Il faut que la Namibie soit viable et ait un autre avenir que celui d'une base stratégique, tant pour l'Est que pour l'Ouest. Elle doit être plus qu'un simple réservoir de minerais stratégiques et de richesses naturelles exploitables à merci par les grands groupes financiers internationaux. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, mijn betoog zal niet kort zijn en ik verontschuldig mij daarvoor. Het is ook al zo lang geleden dat wij nog een ernstig openbaar debat hebben gevoerd over de internationale gebeurtenissen !

Ik zal vandaag twee thema's ontwikkelen : ten eerste, het Benelux-gebeuren, waarover in het Parlement al te zelden wordt gepraat, en, ten tweede, de evolutie van de veiligheid in Europa.

Om te beginnen wil ik mij evenwel aansluiten bij een opmerking van de voorzitter van de commissie en van een aantal andere collega's.

Ook de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft een brief gericht aan de Eerste minister met de vraag waar de begrotingen voor 1989 blijven.

Ik herinner mij nog vaag dat het wel eens gebeurde dat deze tijdig, dit wil zeggen vóór het hernemen van de parlementaire werkzaamheden in oktober, bij Kamer of Senaat werden ingediend. Onder alle mogelijke coalities is het bij herhaling niet tijdig gebeurd. Dit is een klaarblijkelijke miskennen van de eerste en de belangrijkste rol van het Parlement, van zijn historische oorsprong. Het heeft weinig zin de regering toelating te verschaffen om uitgaven te verrichten die reeds vele maanden geleden zijn geschied. Maar ja, wij zullen het nog maar eens herhalen.

Vroeg of laat zal de regering allicht opnieuw de vlieger oplaten en vragen de bespreking van de begrotingen 1989 en 1990 te koppelen, maar die vlieger zal niet opgaan.

Het verhaal wordt vervelend. Het is overigens even erg voor de goede relaties tussen regering en Parlement dat er over de beleidsvisie en de politieke ontwikkeling geen zinnig debat meer heeft plaatsgehad. Zo'n debat wordt immers over het algemeen gekoppeld aan de bespreking van de begrotingen. Mijnheer de minister, u hebt bij gelegenheid de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen nog ingelicht over belangrijke gebeurtenissen en u was zelfs zo vriendelijk voor de commissie voor de Ontwikkelingssamenwerking een uiteenzetting te houden over de evolutie van onze betrekkingen met Zaïre. Dit is natuurlijk geen fundamentele oplossing voor de samenwerking tussen regering en Parlement.

Op dezelfde wijze vat ik de bespreking aan met een soortgelijke vaststelling in verband met de werking van het Benelux-parlement dat vorige vrijdag en zaterdag het 32e verslag van de regeringen van de drie lid-staten over de samenwerking van de drie Staten op het gebied van het buitenlandse beleid besprak, of beter, niet besprak. Uw Nederlandse collega, minister Van

den Broek, zond ons dit verslag op 3 oktober 1988 toe en legde in zijn begeleidende brief de nadruk op « samenwerking ».

De rapporteur, onze collega, Jos De Bremeaeker, stelde evenwel vast :

« De commissie betreurt dat het onderhavige verslag, op enkele schaarse uitzonderingen na, geen informatie verstrekt over de samenwerking onder de drie regeringen. Kortom, het verslag beperkt zich tot een opsomming van feiten, zonder enig uitzicht te geven op gemeenschappelijke standpunten inzake belangrijke beleidsopties. Zo ontbreken inlichtingen over :

— De gemeenschappelijk diplomatieke en consulaire vertegenwoordiging in het buitenland;

— De grensoverschrijdende samenwerking;

— Het Schengen-akkoord;

— De houding van de regeringen t.a.v. de vertrouwenwekkende signalen van de Sovjetunie;

— De evaluatie van de contacten met het Oostblok o.m. op cultureel en economisch vlak. De NAVO en de WEU bijvoorbeeld onderhouden nauwe contacten met het Oostblok;

— De samenwerking op het stuk van de ontwikkelingssamenwerking;

— De regeringsbelofte informatie te verstrekken over de cultuursamenwerking;

— De locatie of realocatie van internationale instellingen zoals het Europese Parlement en de WEU. »

Mijnheer de Voorzitter, het werd reeds bij herhaling aangeklaagd dat ons land het Benelux-verdrag niet eerbiedigt, inzake de verplichting om jaarlijks verslag uit te brengen over de culturele samenwerking. U weet toch sinds wanneer dit niet meer is gebeurd, mijnheer de minister. Dit is het geval sinds in ons land in 1971 de cultuurautonomie werd ingevoerd.

Maar er is een nieuw feit. De eenparige raad heeft zich daaraan geërgerd. Ikzelf, en ik ben reeds meer dan tien jaar lid van de Benelux-raad, heb een dergelijke reactie van de raad nog nooit gezien.

De geleidelijke afbraak van het verslag over de samenwerking op het gebied van het buitenlands beleid is een zeer merkwaardige ontwikkeling. Het nam af al naargelang de liefdesverklaringen van eerste ministers en regeringsleden ten aanzien van de Benelux-samenwerking toenamen.

Graag vernamen wij wat er is gebeurd om, zoals eerste ministers en regeringsleden herhaaldelijk hebben verkondigd, de voorhoederol van Benelux in Europa en in de wereld te bevestigen. Dezelfde vragen werden gesteld in de commissie en in de Interparlementaire Beneluxraad. Wij vragen ons af wat dit zogenaamde voorbereidend overleg tussen de vele internationale bijeenkomsten inhoudt. Welke afspraken werden reeds gemaakt en welke waren de resultaten ? Waren ze goed, minder goed of slecht ? Want slechte zullen er ook wel geweest zijn, als wij vaststellen dat tijdens de 42e algemene vergadering van de Verenigde Naties, er op 9 stemmen geen enkele is geweest waarbij de Benelux-vertegenwoordigers op dezelfde wijze hebben gestemd.

Ik vraag mij af of er een voorbereidend overleg is geweest en tot welke resultaten dit heeft geleid. De resultaten van de stemmen wijzen duidelijk op een gebrek aan overleg. Waarover werd er gestemd ? Was er een gebrek aan eensgezindheid inzake mensenrechten ? Waren de regeringen het niet eens over bijvoorbeeld de mensenrechten, het Ecosor-verslag, of het verslag van de ontwapeningscommissie ? Of hebben zij maar in het wilde weg laten stemmen ? Als dat waar is voor de UNO, is het dan misschien ook waar voor de vele andere Europese en internationale bijeenkomsten, waar de Benelux aanwezig is, en waarvan wij de eventuele stemmen niet kennen ?

Het Benelux-parlement was het er zaterdag jongstleden eenparig over eens dat dit niet langer kan en verdaagde de bespreking van het verslag over de buitenlandse betrekkingen tot de mei-zitting. Het Benelux-parlement wenst inzake buitenlands

beleid te vernemen over welke materie er voorbereidend overleg was, welk gezamenlijk standpunt werd ingenomen, zo er al één tot stand kwam, en wat het uiteindelijke resultaat was. Dat zou de inhoud moeten zijn van het jaarlijks verslag, eerder dan een opsomming van alle mogelijke en onmogelijke bijeenkomsten. Vaak was de Beneluxraad hierbij niet eens betrokken.

Indien de regeringen zich wensen te houden aan de door het eenparige Benelux-parlement aangeklaagde wijze van verslag geven, dan zenden zij best Keesings Historisch Archief aan de leden van de commissie Buitenlandse Betrekkingen. Het is steeds actueel en alleszins vollediger dan het 32e verslag dat wij hebben ontvangen.

Het Benelux-parlement werd overigens ook voor schut gezet inzake de niet-samenwerking op het stuk van ontwikkelingsbeleid. Elke vergelijking werd onmogelijk gemaakt, omdat het Belgische verslag ter zake pas werd uitgereikt ter zitting. Dat is een totaal onaanvaardbare procedure.

Een ander zeer was de evolutie inzake het Schengen-akkoord. Zal de datum van 1 januari 1990 worden gerespecteerd? De commissie dringt erop aan dat in de drie Parlementen tijd wordt gemaakt voor een bespreking van het Schengen-akkoord, onmiddellijk na het paraferen. De Belgische parlementsleden, lid van het Benelux-parlement, werden uitstekend voorgelicht door minister De Keersmaecker. U weet dat er op 31 maart in Luxemburg overleg zal plaatsgrijpen onder parlementsleden van Benelux, de Bondsrepubliek en Frankrijk. Het is alleszins de wens van de parlementsleden dat de Benelux-regeringen inzake Schengen gemeenschappelijk optreden.

Inzake de grensoverschrijdende samenwerking bracht ik einde 1985, op uw verzoek, de Raad ertoe *in extremis*, tijdens de laatste vergadering van het Benelux-parlement in België, waarvan ik toen de eer had de voorzitter te zijn, gunstig advies uit te brengen over het verdrag ter zake.

De Nederlandse en Luxemburgse parlementen hebben dit verdrag sinds lang goedgekeurd, maar wij kregen het nog steeds niet te zien, ondanks alle positieve geluiden van de Eerste minister en andere ministeriële excellenties. Het was een ping-pongspel tussen de Raad van State en ministeriële kabinetten, waar een kat haar jongen niet in terug kon vinden. Dat duurt nu reeds meer dan drie jaar. Hoe kunnen onze Nederlandse en Luxemburgse collega's ons nog ernstig nemen, wanneer wij bij elke plenaire vergadering met brieven of verklaringen van Belgische bewindslieden komen aandragen, om te zeggen dat het verdrag eerlang in het Belgische Parlement zal worden behandeld? Mag ik u overigens vragen uw invloed aan te wenden opdat het verslag in de Senaat, waar een aantal overtuigende Benelux-parlementsleden zitten en waar over de partijgrenzen heen geen problemen zullen rijzen tussen oppositie en meerderheid — het gaat hier immers om een technische kwestie — wordt ingediend?

Het Benelux-parlement heeft zich ook eenparig uitgesproken tegen het feit dat op de Europese milieutop van 11 maart aanstaande België en Luxemburg niet zijn uitgenodigd. Ik kan alleen de uitdrukkelijke eis van het Benelux-parlement overbrengen. Hier moet dus dringend voorafgaand overleg plaatsgrijpen tussen de drie bevoegde ministers. Er wordt kennelijk ernstig werk geleverd door de ministers Smet, Nijpels en Krieps, maar dat moet worden vertaald in concrete daden, namelijk in Den Haag op 11 maart eerstkomend. Overigens neemt het Benelux-parlement zich voor tijdens de najaarszitting een groot milieudebat te houden over de globale aanpak van het milieubeleid in de Benelux-landen.

Tot zover dit gedeelte van mijn uiteenzetting over de Benelux-samenwerking. Ik vind het wel jammer dat ik hier uiting heb moeten geven aan een malaise die is ontstaan in het Benelux-parlement. Ik hoop dat u, samen met uw collega's, ministers van Buitenlandse Betrekkingen, zult pogen deze malaise te doorbreken. Maar u zult begrijpen dat wanneer wij moeten vaststellen dat sommige schriftelijke vragen van leden van het Parlement, na meer dan een jaar nog niet werden beantwoord, er iets schort in de samenwerking tussen de drie regeringen en het Benelux-parlement.

En dan maak ik nog geen gewag van de vele hangende twistpunten: de waterverdragen, de Schelde-oeververbinding, het kanaal Gent-Terneuzen, de smeerpijp Tessenderloo-Antwerpen, de vliegvelden van Beek en van Bierset, waar op geen enkele wijze schot in komt, en waar de verhoudingen tussen België en Nederland er niet op verbeteren.

Ik zou durven te pleiten voor een dringend bijeenroepen van een Benelux-topbijeenkomst, met de Eerste ministers en de bevoegde ministers, om schoon schip te maken met de crisis die zich in de samenwerking tussen de Benelux-Statens aankondigt. Het is een slecht begin voor de rol die Benelux moet spelen in het Europese gebeuren van nu tot 1992.

Het tweede deel van mijn betoog handelt over de hoopvolle evolutie van de betrekkingen tussen Oost en West.

Het is vandaag een belangrijke dag voor Europa en de wereld. Inderdaad, nu vangt de Conferentie van Wenen aan over de conventionele ontwapening. Het is een nieuw en hoopvol signaal. Tijdens het slot van de toetsingsconferentie over Europese veiligheid en samenwerking zijn op vele terreinen hoopvolle signalen gegeven inzake de ontspanning tussen Oost en West en niet alleen op het stuk van ontwapening. Ik wens er een paar te vermelden zonder in te gaan op elk van hen.

Het ging over samenwerking op economisch, wetenschappelijk en technologisch vlak, en op het gebied van het milieubeleid. Het ging over lokale conflicten, onder meer in het Midden-Oosten. Het ging over de samenwerking op het gebied van de mensenrechten en de menselijke betrekkingen en op het gebied van de cultuur en het onderwijs.

Een belangrijk aantal *ad hoc*-conferenties zullen plaatsvinden om uit te monden in een nieuwe toetsingsconferentie in maart 1992 in Helsinki. Het is duidelijk dat er in Europa beweging komt, en dat kan niet anders dan degenen die sinds jaren ijveren voor ontspanning, samenwerking, vrede en veiligheid, verheugen.

Tijdens de bespreking van de begroting van Ontwikkelingssamenwerking heb ik gewezen op het feit dat, tweehonderd jaar na de verklaringen van de rechten van de mens en de burger, nieuwe rechten moeten worden vastgesteld, namelijk het recht op vrede, ontwapening en ontwikkeling. Ik ga vanzelfsprekend mijn uiteenzetting niet herhalen, maar het besluit, waar ik de aandacht heb gevestigd op de globale en universele problematiek, wens ik toch wel even in herinnering te brengen.

Er is vandaag immers hoop in Europa en in de wereld, als de goede intenties van individuen, instellingen en regeringen in aantal en in omvang toenemen. Er is vandaag hoop, als in dit Europese huis de akkoorden van Helsinki, en de slotakkoorden van de voorbije toetsingsconferentie van Wenen in daden worden omgezet. Reeds in de preambule wordt gezegd dat de eerbied voor de elementaire mensenrechten een essentiële factor is voor vrede, rechtvaardigheid en veiligheid. Met andere woorden, de ondertekenaars van de slotakte erkennen dat burgerlijke, politieke, economische, sociale en culturele rechten van uitzonderlijk belang zijn en met alle mogelijke middelen moeten worden verzekerd.

Hebben de ondertekenaars echter gevoeld dat soortgelijke verklaringen geen enkele historische en effectieve betekenis krijgen, wanneer zij niet worden gekoppeld aan de problematiek van vrede, ontwapening en ontwikkeling buiten ons geïndustrialiseerde Westen? Vrede, ontwapening en ontwikkeling zijn fundamentele rechten voor elke burger van deze wereld. De samenhang is duidelijk. Zonder vrede is er geen ontwikkeling, zonder ontwikkeling zijn er geen mensenrechten. Er blijft dan enkel geweld. In een vredesstrategie nemen de mensenrechten dus een voorrangspositie in.

Wij verheugen ons over de talrijke initiatieven van UNO-secretaris-generaal Perez de Cuellar die een aantal regionale conflicten heeft kunnen oplossen of althans een begin van oplossing heeft kunnen geven. Het moet een diplomaat van wereldformaat zijn, om op deze wijze de rol van de UNO in een nieuw daglicht te kunnen plaatsen. Hij en zijn medewerkers verdienen wijd en zijd hulde. Het is daarenboven in de voorbije

maanden, en eveneens na de toetsingsconferentie van Wenen gebleken dat ook de Sovjetunie en de Verenigde Staten een proces op gang hebben gebracht, dat als onomkeerbaar en hoopvol mag worden bestempeld. Zo kom ik tot mijn beschouwingen over vrede, veiligheid en ontwikkeling, want de drie zijn niet te scheiden.

Zelden bestond een zo gunstig klimaat inzake ontwapenings-onderhandelingen. Dat heeft vooral te maken met Michaël Gorbatsjov, minder met een flinke, succesvolle NAVO-strategie. Hoogstens kan men zeggen, dat de voormalige Amerikaanse president Reagan, na Irangate, positief heeft gereageerd op de Sovjetvoorstellen. Collega Péciaux heeft die voorstellen reeds opgesomd. Ik ga ze dus nu niet herhalen.

Tijdens de plechtige slotzitting van de Conferentie over veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE), in Wenen, werden nieuwe «conventionele» onderhandelingen aangekondigd. Ondertussen is ook bekend geworden dat niet alleen de Sovjetunie maar ook de DDR belangwekkende initiatieven neemt in de loop van 1989.

De Duitse Democratische Republiek levert een veelzijdige bijdrage tot het realiseren van de gemeenschappelijke vredesstrategie van de lid-staten van het Verdrag van Warschau. Wij ondersteunen de nieuwe vredesinitiatieven van de Sovjetunie en de DDR, voor de verbetering van de internationale situatie. U weet wat er inzake de terugtrekking van de Sovjettroepen uit de DDR gepland is. De *Conventional Stability Talks (CST)* zijn gestart in Wenen. Alle waarnemers zijn het erover eens, dat een mandaat voor deze onderhandelingen slechts kon worden bereikt dank zij de toegevingen van de Sovjetunie op het vlak van de mensenrechten. Ook zal de Sovjetunie voorafgaandelijk gegevens verstrekken over haar troepensterkte. Men zal zich herinneren, dat de MBFR-bespreking, over troepenverminderingen in Centraal-Europa, 15 jaar hebben aangesleept, zonder noemenswaardige resultaten wegens het initiële meningsverschil over de troepensterkte. De komende *Conventional Stability Talks* in Wenen betreffen een gebied van de Atlantische Oceaan tot de Oeral, ons Europees Huis.

Nog in Wenen tijdens de slotzitting van de Conferentie over samenwerking en veiligheid in Europa, kondigde de Sovjetminister van Buitenlandse Zaken, Sjervardnadze, de eenzijdige terugtrekking van een aantal SNF-wapens aan.

De terugtrekking kadert in de reeds aangekondigde conventionele reducties. Eveneens in januari heeft Gorbatsjov een vermindering van het militaire budget van de Sovjetunie met ongeveer 20 pct. aangekondigd. De vermindering is substantieel, al kennen we geen precieze cijfers met betrekking tot het totale budget. Allicht zit in die 20 pct. ook een daling van de wapenproductie.

Hoe vatten we de essentie van deze verandering samen? Ik kan mij ter zake in grote mate aansluiten bij de uiteenzetting van de heer Péciaux.

De perceptie van de dreiging uit het Oosten is veranderd. Elk bondgenootschap wordt gesloten met het oog op een bedreiging. Vermindert die bedreiging, dan worden vijandbeelden afgebroken en bezint men zich over de strategie van het bondgenootschap. Dat is wat nu zou moeten gebeuren.

Zelfs in NAVO-milieus geeft men toe, dat de dreiging anders moet worden geëvalueerd en dat ze wezenlijk afneemt. De bedreiging wordt door een deel van de publieke opinie in het Westen zelfs als volstrekt irrelevant ervaren — zie de populariteit van Gorbatsjov — en sommigen verklaren nu dat die bedreiging misschien wel nooit heeft bestaan.

Hoe dan ook, de eenzijdige conventionele reducties, inclusief de nucleaire component, wijzen erop dat de Sovjetunie bereid is om te onderhandelen over minder offensieve militaire structuren in Centraal-Europa.

De Sovjetdreiging is in het Westen steeds voorgesteld als een conventionele dreiging, een overmacht aan tanks en troepen, in Centraal-Europa. Dat numerieke overwicht is reëel. Het dient te worden genuanceerd met kwalitatieve factoren en vooral met het Westerse kwalitatieve overwicht in de lucht. Ook andere

morele factoren relativeren dit numerieke overwicht. De onduidelijkheid over de Sovjetbedoelingen werd versterkt door de onbeweeglijkheid, de ondoorzichtigheid en het ondemocratische karakter van de Oosteuropese regimes. Toch is in het Westen nooit ernstig nagedacht over eventuele motieven voor een Russische *Blitzkrieg*.

Met Gorbatsjov is het hele «complex» in beweging gekomen. Tot vóór zijn toespraak in de Verenigde Naties beschouwde men Gorbatsjov als een politiek feit; na de aankondiging van eenzijdige conventionele reducties, houdt men er rekening mee dat een militair feit in de maak is. De NAVO wil nu eerst zien welke wapens — moderne of oude tanks, minder of meer vooruitgeschoven wapens — worden weggehaald, maar zoals bekend, dateert meer dan de helft van de tanks van het Warschaupact uit de jaren vijftig en zestig. De helft van de NAVO-tanks dateert uit de jaren zeventig en tachtig. Russische militaire functionarissen hebben bevestigd dat ook moderne tanks zullen worden teruggetrokken.

De militaire doctrine van de Sovjetunie wordt aangepast. Gorbatsjov is gevoelig voor de politieke en economische dimensies van het concept «veiligheid». De nationale veiligheid wordt niet meer uitsluitend geassocieerd met aantallen divisies, zoals onder Stalin, of aantallen atoomwapens, zoals onder Kroetsjov en Brezjnef. Het concept «voldoende veiligheid» duikt op en is in de Sovjetunie blijkbaar politiek aanvaard.

Het betekent niet dat bepaalde bezwaren aan militaire kant volkomen zijn bedwongen. Overigens is de invulling van het begrip «voldoende veiligheid» nog onduidelijk, zowel aan oostelijke als aan westelijke kant. Een voorbeeld: Frankrijk spreekt van een voldoende verdediging voor de jaren negentig indien met de Franse nucleaire capaciteit maximaal een derde van de Sovjetbevolking met vernietiging kan worden bedreigd. Dat is een vreemde visie over veiligheid.

Belangrijk is vooral dat Gorbatsjov het concept van «wederzijdse veiligheid» valoriseert. Dit concept behoort tot het gedachtengoed van een belangrijk deel van de Westeuropese socialistische partijen. Gorbatsjov erkent overigens dat hij dit concept van de sociaal-democraten heeft overgenomen.

De aangekondigde eenzijdige conventionele reducties wijzen op een minder kwantitatieve benadering van het veiligheidsvraagstuk. Het psychologische effect van deze reducties — in het Sovjetleger, de Sovjetsamenleving en geheel Oost-Europa — kan moeilijk worden ingeschat. Tot voor kort had niemand eenzijdige reducties voor mogelijk gehouden. De VN-toespraak van Gorbatsjov was het bewijs dat de *perestrojka* nu ook de militaire sector heeft bereikt.

Perestrojka in de militaire sector is een gigantisch probleem. Men neemt aan dat 50 tot 60 pct. van de wetenschappers werkten voor de militaire sector. Ten minste 60 pct. van de uitgaven voor *research & development* gaan naar defensie.

Met betrekking tot het aandeel van defensie in het BNP, variëren de schattingen van 12 tot 18 pct. Gorbatsjov heeft beloofd om ter zake precieze cijfers te verschaffen, inclusief over de troepensterkte. Belangrijk is dat een deel van de militaire industrie nu al werkt voor de civiele economie, namelijk voor consumptiegoederen en voor duurzame apparatuur. Dat beïnvloedt de discussie in het leger. Alvast een deel van het leger volgt Gorbatsjov in zijn moderniseringsplannen.

Ik wens voorts niet in te gaan op een aantal onderdelen van dit debat, ware het niet dat het vraagstuk van de modernisering van de tactische kernwapens op korte termijn moet worden opgelost. Achter het NAVO-uitgangspunt dat tactische atoomwapens absoluut noodzakelijk zijn voor de verdediging van West-Europa, schuilt het conventionele overwicht van het Warschaupact. De economische motivering heeft indertijd de doorslag gegeven. Ofwel gaf men gigantische sommen uit voor conventionele bewapening, ofwel investeerde men in goedkopere kernwapens die de conventionele dreiging konden neutraliseren. Aangezien nu zelfs de NAVO erkent dat die dreiging is afgenomen en het Warschaupact wil praten over asymmetrische reducties, conventionele stabiliteit en minder offensieve militaire structuren, komt de rol van SNF-wapens in het veiligheids-

concept van de NAVO opnieuw ter sprake. Om dezelfde redenen kan de NAVO ook niet langer volhouden, zoals ze nu doet, dat de aanvalsvliegtuigen buiten de onderhandelingen in Wenen moeten worden gehouden.

De *fond* van de *flexible respons*-discussie is de vraag of de veiligheid van West-Europa al dan niet wordt losgekoppeld van die van de Verenigde Staten; met andere woorden of de Verenigde Staten te allen tijde bereid blijven ook bij een beperkte agressie hun strategische wapens in de strijd te gooien, dan wel een conflict in Europa wensen te «regionaliseren», met bruikbare kernwapens van middellange of korte afstand. In het tweede geval gaat men ervan uit, dat men een beperkte en gecontroleerde kernoorlog kan voeren.

Met het INF-akkoord, is het spookbeeld van de beperkte kernoorlog al voor de helft uit de wereld geholpen. Met een mogelijk SNF-akkoord zou men Europa nog veiliger maken. Zo begrijpt men ook dat de fundamentele discussie gaat over de bruikbaarheid van het kernwapen. Zo begrijpt men al evenzeer waarom de verschuiving van de kortere naar de langere afstand, in de SNF, optreedt als NAVO-argument.

Met een wapen dat maar een paar tientallen kilometer ver strekt, riskeer je de eigen burgerbevolking te treffen. Met een wapen dat 400 kilometer ver schiet, beweeg je je offensief op het terrein van de tegenstander, achter de linies. Het gaat dus nog steeds — ook na het INF-akkoord — om de eventualiteit om een kernoorlog te voeren. Het INF-akkoord is in zoverre efficiënt dat het de productie van aanvalswapens van meer dan 500 kilometer tot 5 000 kilometer verboden heeft.

Samenvattend verklaar in het volgende. Aan NAVO-kant wordt men geconfronteerd met een opwaardering van de SNF-wapens, behalve voor de hele korte afstand, de zogenaamde slagveldwapens; de verschuiving van de kortere naar de langere afstand, bedoeld om de oorlog op het terrein van de tegenstander te voeren; het verder zoeken naar wapens die vanuit West-Europa de Sovjetunie kunnen bereiken; het niet willen onderhandelen over de SNF-wapens, omdat een band tussen conventionele onderhandelingen en eventuele tactisch-nucleaire onderhandelingen voorlopig wordt afgewezen.

Men heeft bovendien de stellige indruk, dat men in NAVO-kringen het INF-akkoord wil omzeilen, uithollen, het naar de geest en naar de letter niet wil respecteren. Hoe komt dat, en is deze houding verdedigbaar en houdbaar?

We herinneren eraan, dat in Wenen niet wordt onderhandeld over de tactische kernwapens. Een band tussen de onderhandelingen over conventionele wapens en tactische kernwapens wordt door de NAVO afgewezen. Een beetje raar is dat, want in de operationele scenario's van het bondgenootschap bestaat een nauwe band tussen beide.

Hoe is nu de situatie in eigen land? Wij citeren uit het regeerakkoord: «Parallel met de onderhandelingen over conventionele wapens moet een aanvang worden gemaakt met ontwapeningsonderhandelingen over de korte-afstandswapens. De regering is van mening dat gelijktijdig vooruitgang moet worden geboekt op beide domeinen.» De Belgische regering vraagt met andere woorden een precisering van het verband tussen conventionele en eventueel tactisch-nucleaire onderhandelingen. Ze vindt dat de NAVO-strategie gebaseerd moet zijn én op de militaire vereisten én op de onderhandelingsvooruitzichten. Dat betekent dat de NAVO met concrete onderhandelingsvoorstellen moet komen.

Ik bevestig het standpunt van mijn partij.

We blijven het belang van het INF-akkoord beklemtonen, als bewijs van de mogelijkheid tot nucleaire ontwapening, tot asymmetrische reducties en tot verificatiemogelijkheden ter plekke.

We wijzen met klem op het belang van een *follow-up* van het INF-akkoord. Er moeten aanvullende akkoorden komen, die vorm en inhoud geven aan de stabiliteit van de vrede in Europa. De geest en de letter van het INF-akkoord mogen niet worden geschonden.

Het INF-akkoord kan niet worden gecompenseerd door nieuwe wapens op schepen of op vliegtuigen. Ter zake is vooral een beperking van het aantal *sea-launched cruise-missiles* van belang. Ze vormen een uitnodiging voor een nieuwe wapenwedloop.

De SP streeft naar een derde nuloptie in het kader van een akkoord over conventionele stabiliteit. De SP wil tegen het jaar 2000 alleen nog kernwapens in die landen die er ook eigenaar van zijn; Frankrijk en Groot-Brittannië dus. De SP is niet voor de onmiddellijke en algehele nuloptie te land en in de lucht. Ze beschouwt de verwijdering van alle SNF-wapens van het Europese grondgebied als een gevolg van een akkoord over conventionele stabiliteit, omdat dan alle niet-strategische kernwapens uit Europa kunnen verdwijnen.

De SP vindt dat parallel met onderhandelingen over conventionele stabiliteit, ook kan worden onderhandeld over tactische kernwapens. Zo, niveau na niveau, en naar gelang van de onderhandelingsresultaten op het conventionele vlak, kan de nucleaire dreiging verder worden verminderd. De SP vindt dat de Belgische regering ter zake een inspanning moet doen op de onderhandelingen die in Wenen zijn begonnen.

Tenslotte is het duidelijk dat de verwijdering, in de plaats van de modernisering van de tactische kernwapens, het eerste streefdoel moet blijven. Wij steunen als Vlaamse socialistten elk initiatief dat ertoe strekt kernwapenvrije zones tot stand te brengen. Een soortgelijke zone in Centraal-Europa is daarbij een absolute prioriteit, omdat wij oordelen dat de Beneluxlanden en de CSSR en/of Polen daarbij zouden kunnen aansluiten. In dit verband steunen wij het standpunt van onze sociaal-democratische collega's uit de Bondsrepubliek.

Wij staan ook achter soortgelijke voorstellen voor de Baltische-Zeestaten en voor deze van de Balkan. Een kernwapenvrij Europa vóór het jaar 2000 is geen holle slogan, maar een streefdoel waarvoor wij, Vlaamse socialistten, zullen blijven ijveren.

Graag zagen wij dat de regering ter zake een duidelijk standpunt inneemt. Ons standpunt sluit nauw aan bij dat van Pax Christi, en de andere Belgische vredesbewegingen, die op 16 april zullen betogen in Brussel.

Pax Christi vraagt een parlementair debat te houden op het ogenblik dat de beslissing zal worden genomen in verband met de eliminatie van alle korte-afstandswapens, de zogenaamde derde nuloptie.

In een nota van Pax Christi staat duidelijk dat zij streven naar verdere denuclearisering van Europa, waarbij alle kernwapens zowel voor de korte als voor de middellange afstand verdwijnen. Hierdoor zou de nucleaire drempel in heel de Oost-West militaire opstelling drastisch worden verhoogd. Tevens zou het risico van een kernoorlog in Europa, vooral bij een ongeval, worden verlaagd. Zij vragen ook dat hierover een parlementair debat wordt gehouden en dat de mening van de publieke opinie volkomen wordt gerespecteerd. Dit debat kan nu plaatsgrijpen.

De heer Diegenant. — Zullen wij om de 10 jaar in het Parlement hetzelfde debat voeren?

De heer Wyninckx. — Om de vrede en ontwapening in Europa te beveiligen zouden wij om de 10 dagen een debat in het Parlement moeten houden.

Het is bijna 10 jaar geleden dat hier nog ernstige debatten over buitenlandse betrekkingen zijn gevoerd. Het is niet de schuld van de socialistten dat het maanden geleden is dat er in het Parlement nog ernstig is gedebatteerd over internationale politiek.

Mijnheer Diegenant, u vraagt of dit debat wel moet plaatsgrijpen. Over het behoud van de vrede in Europa en in de wereld moeten wij telkens als het nodig is debatteren. Vandaag is het nodig, want wij weten dat in de maand april belangrijke beslissingen worden genomen.

U doet er goed aan niet alleen naar mij te luisteren, maar ook naar Pax Christi.

De heer Diegenant. — De nota's en publikaties van Pax Christi lees ik.

De heer Wyninckx. — Als je die nota's en publikaties leest, spreek er dan over in het Parlement, dat zou interessant zijn. Wij zouden graag vernemen wat de CVP denkt over de modernisering. Wij kennen de standpunten van de heer Van Wambeke, maar er zijn er ook andere.

Het ware nuttig een ernstig debat te voeren over deze materie; ik neem de uitnodiging aan.

De heer Diegenant. — Het debat dat 10 jaar geleden heeft plaatsgegrepen heeft 6 jaar geduurd, het resultaat is gekend.

De heer Wyninckx. — Het belangrijke resultaat is inderdaad gekend. De debatten die over die materie in alle parlementen, in de hele westerse wereld, werden gevoerd hebben, samen met de publieke opinie, de grootmachten ervan overtuigd het INF-akkoord te ondertekenen.

Wij zullen dit debat niet stopzetten. Wij hebben tijd tot het jaar 2000 om Europa kernwapenvrij te maken. Dat is immers de inzet van dit debat, en wij hopen dat u eraan zult deelnemen, dan zouden wij ten minste het standpunt van de CVP kennen.

In een antwoord op een schriftelijke vraag van collega Lannoye, verklaarde de minister van Landsverdediging: « Le gouvernement belge a estimé que l'Alliance atlantique devrait d'abord s'attacher à développer un concept global en matière de maîtrise et de désarmement avant de prendre des décisions en matière de restructuration ou de modernisation des forces nucléaires stationnées en Europe. »

Wij kunnen ons met dit antwoord akkoord verklaren. De vraag blijft open of de zogenaamde globale conceptie betekent dat er een politiek akkoord moet komen, zonder dat technocraten en bureaucraten, zoals de diplomaten en militairen van de *High Level Group*, daarover beslissen. Zij mogen adviseren, maar daarna moet er een ruime politieke discussie komen.

De SP-senaatsfractie vraagt uitdrukkelijk dat deze politieke onderhandelingen de voorrang krijgen op de uiteindelijke beslissingen, waarover het Parlement moet worden ingelicht, en zich moet kunnen uitspreken. De dubbelzinnige situatie rondom het dubbel en dubbelzinnig rakettenbesluit van december 1979 mag zich niet herhalen. De Belgische regering, en haar ministers, al haar ministers, heeft niet het recht het regeerakkoord ter zake om te buigen. In die geest zullen wij deze begroting aannemen, niet zonder te herhalen dat wij met belangstelling uitzien naar de begroting van 1989, maar deze opmerking is niet speciaal voor u bestemd, mijnheer de minister. Ze betreft een ander hoofdstuk. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Belder.

De heer De Belder. — Mijnheer de Voorzitter, zoals ik enkele weken geleden bij de bespreking van de kredieten voor Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Handel heb gezegd, gaat het niet langer op dat dit Huis zich slechts kan buigen over reeds lang opgebruikte begrotingen van het jaar voordien. Ook mijn fractie zal u derhalve steunen in uw inspanningen om, wat de Senaat betreft, de begrotingsprocedure zo snel en zo realistisch mogelijk aan te passen. Wat wij hier beleven is dus een scenario *de démocratie enrayée*.

Zijn wij op goede weg wanneer ik vaststel dat de budgetten van 1986 en 1987 hier op 1 juni 1988 werden besproken, terwijl het nu nog maar 7 maart is? Wij zouden nu echter reeds met het budget van volgend jaar moeten bezig zijn!

Ook de inhoud van het verslag van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen is al geruime tijd door de feiten achterhaald en vergt nieuwe standpunten van de regering, vooral inzake de resultaten van Wenen.

Mijnheer de minister, ik ga ervan uit dat de antwoorden die u mijn collega's en mij zelf zal willen geven, niet alleen uzelf binden tot 18 juni, maar dat zij ook zullen gelden voor uw

opvolgers na deze dag die, zoals collega-specialist, Walter Luyten, heeft nagegaan, ook de verjaardag is van de slag van Waterloo...

Naar aanleiding van dit agendapunt, stel ik eerst enkele vragen in verband met het departement zelf.

Sedert de pers in augustus van vorig jaar de zaak kort heeft beroerd, heb ik niets meer vernomen over de aanstaande verhuizing van Buitenlandse Zaken naar het terrein van de kazerne der Grenadiers, in de buurt van het vroegere Hotel der Graven van Vlaanderen. U kreeg daarvoor 1,7 miljard frank. De Regie der Gebouwen is belast met de realisatie.

In principe was de kazerne der Grenadiers, zoals andere afgedankte kazernes in Brussel, bestemd voor huisvesting. Persoonlijk vind ik het een goede beslissing om de administratie van Buitenlandse Zaken naast het Egmontpaleis te vestigen en ik zou dus graag deze operatie zo veilig mogelijk gelooft zien doorheen de klippen van de kosten voor de aankoop en de wijziging van bestemming van het terrein.

Hoever is dit project opgeschoten? In welke mate is reeds voorzien in de voorafgaande voorwaarden die onder meer door de Brusselse executieve werden gesteld? Welke termijn wordt in het vooruitzicht gesteld voor de installatie van Buitenlandse Zaken in dit nieuwe gebouw?

Mijn tweede vraag betreft de jaarlijkse promoties in de diplomatie. Ik weet dat u zich heeft ingespannen opdat uw diplomaten en kanseliers zo vroeg mogelijk in het jaar vernemen welke hun volgende diplomatieke post zal zijn. Zulks is voor de praktische organisatie van hun gezinnen, scholen, verhuizingen, enzovoort inderdaad onontbeerlijk. Wij weten ook dat het departement desondanks niet gelukkig is met de laattijdigheid waarmee, ieder jaar, deze operatie wordt beëindigd, waarschijnlijk onder meer wegens de enorme politieke druk die van alle kanten op de titularis van Buitenlandse Zaken wordt uitgeoefend.

Mijnheer de minister, is het niet mogelijk om, naar aanleiding van de aanstaande overdracht, uw opvolger enkele lessen mee te geven om de werking van deze diplomatieke dienst te verbeteren? Welke regels zou men ter zake kunnen opstellen? Kan men de politisering van de diplomatie nog tegenhouden? Kan de directieraad de minister niet met wat meer autoriteit bijstaan in deze delicate, ieder jaar weerkerende operatie?

Ten derde keer ik nog even terug naar mijn vraag over de kanseliers en het voorstel tot wederinvoering van rang 13, die destijds door het koninklijk besluit van 14 januari 1954 werd afgeschaft. Ik ben er zeker van dat een optreden uwerzijds bij uw collega van Begroting méér zal uithalen dan die van een parlamentslid. Ik heb de indruk dat ook het Parlement wel te vinden is om de argumenten van uw administratie over te nemen, die plicten voor de herwaarderung van de functie van kanselier. Welke demarches heeft u gedaan om deze belangrijke categorie van ambtenaren voor een gedeelte van hun frustraties te verlossen?

Ik stap nu over naar enkele inhoudelijke aspecten van onze recente buitenlandse politiek die niet werden behandeld in het commissieverslag.

Ik sluit mij allereerst aan bij de opmerking van mevrouw Hanquet over Roemenië en over onze houding tegenover dit land. Ik voeg aan haar standpunt echter nog een vraag toe: welke voorwaarden heeft België gesteld alvorens zich akkoord te verklaren met de tekst van de *follow-up* vergadering van de CVSE te Wenen, wetend welke positie Roemenië ter zake innam?

Naar aanleiding van het dossier van de Ier, Father Ryan, dat naar mijn gevoel door de regering correct werd behandeld, heb ik de vraag gesteld wat er zal gebeuren wanneer in 1992 iedereen — en dus ook misdadigers of terroristen — in Europa vrij over en weer kan reizen. Ook de VDB-ontvoering van Brussel naar Noord-Frankrijk doet ter zake vragen rijzen.

In een «Vrije tribune» van *De Standaard* op 11 februari jongstleden somde de adjunct secretaris-generaal van Benelux

een reeks dossiers op die in Benelux-, Schengen- en EG-kaders behandeld worden en waarvoor de oplossingen nodig zijn om tegen 1992 het vrije verkeer van personen mogelijk te maken.

Uit de tekst van dit artikel, dat een enorme reeks problemen condenseert in enkele regels, maak ik op dat in het dossier «vrij personenverkeer» met volgende «ingrediënten» rekening moet worden gehouden:

- Grote criminaliteit;
- Drughandel;
- Wapenhandel, wapendracht en registratie van sport- en jachtwapens;
- Terrorisme (zie mijn parlementaire vraag nr. 19 van 16 november 1988 aan de minister van Justitie, *Vragen en Antwoorden*, 31 januari 1989 (nr. 17), pp. 822-823);
- Harmonisatie van de wetgeving inzake visumbeleid, asielzoekers en politieke vluchtelingen;
- Rechtshulp over de grenzen;
- Achtervolging over de grenzen door politiediensten;
- Eenvormige uitleveringspolitiek;
- Uitlevering van delinquenten;
- Transportproblemen, vooral bij het vervoer van gevaarlijke afvalstoffen;
- Veterinaire controles;
- Fytosanitaire controles;
- Controle van bagage;
- Grensoverschrijdende observatie;
- Verblijfsrecht van vreemdelingen;
- BTW en accijnzen voor goederen in reizigersbagage.

Verder blijkt uit het artikel dat een aantal instanties belast zijn met de behandeling van, of sommige van deze problemen.

Ten eerste, de EG, Commissie en Raad. In Rhodos werd beslist dat iedere lid-staat een coördinator kon aanwijzen. Wie zal dit voor België zijn?

Ten tweede, de EPS of de Trevi-groep en de Pompidou-groep voor de Raad van Europa.

Ten derde, de vier groepen van het Schengen-akkoord onder leiding van het Beneluxsecretariaat.

Ik zou het bijzonder op prijs stellen, mijnheer de minister, indien u mededeelde hoe de regering dit zeer concrete probleem van het «vrije verkeer van personen» nog vóór 1992 hoopt te regelen.

De heer Wyninckx. — Mijnheer De Belder, het Schengen-akkoord moet in werking treden op 1 januari 1990. Dat is dus veel vlugger.

De heer De Belder. — Ik had het enkel over het vrije verkeer van personen, mijnheer Wyninckx, omdat dit voor de gewone burger het eenvoudigste probleem is, eenvoudiger althans dan het vrije verkeer van goederen en kapitaal. Alleen dit te realiseren is echter al een enorme opdracht. Indien men de 16 opgesomde ingrediënten analyseert, zou men wel eens sceptisch kunnen worden tegenover de hele zaak van 1992. Daarom wens ik meer duidelijkheid.

Ik vestig de aandacht van de regering op de toestand in het Midden-Oosten. Belga meldt vandaag dat in de stad Nabloes opnieuw een uitgangsverbod werd uitgevaardigd, dat met uitzondering van gisteren, reeds tien dagen van kracht was.

Ik was vorige week in Nabloes, terwijl de Palestijnen zelf verbod hadden om in hun eigen stad rond te lopen. Ik heb Jordanië bezocht en ik heb in Amman twee uur lang met uw nieuwe collega van Buitenlandse Zaken gesproken, mijnheer de minister. Ik heb de bezette gebieden bezocht en te Jeruzalem leden van de Knesseth ontmoet. In Gaza heb ik 10 kampen en

3 klinieken bezocht en met tientallen hooggeplaatste personen gesproken.

U kent de gespannen internationale sfeer rond dit probleem en u kent de delicate positie van de PLO op het ogenblik. Vele gesprekspartners wezen er op dat het aantal doodgeschoten of doodgeslagen Palestijnen een monotoon statistisch verhaal aan het worden is, waarbij in West-Europa, na 452 doden, niet meer wordt gedacht aan de bijzonder gewelddadige Israëlische repressie van de Intifada en van het Palestijns volksnationalisme.

Wij mogen niet in een immobilisme terechtkomen. Ik heb de regering dan ook verscheidene vragen te stellen. Wat doet zij om van Israël het respect voor de mensenrechtenconventies, die mede door de Joodse Staat werden ondertekend, af te dwingen? Kan de regering gedogen dat scholen en universiteiten in de Westbank maandenlang gesloten blijven en dat alternatief privé-onderwijs zwaar wordt gestraft? Wat heeft zij gedaan om op bilateraal vlak contacten te ontwikkelen met de PLO?

Een laatste vraag die ik hier vandaag expliciet stel is de volgende: meent u niet, mijnheer de minister, dat de Belgische bijdrage tot het UNRWA-budget, moet worden verhoogd? Zo ja, heeft u ter zake iets ondernomen? Onze bijdrage staat al jaren op hetzelfde peil van 18 miljoen frank, wat een vijfde is van de Nederlandse, een tiende van de Deense en minder dan een twintigste van de Zweedse en Noorse contributies, om maar enkele vergelijkbare landen te citeren.

Ik verwijs naar het rapport van een ploeg dokters van de VUB die enkele weken geleden dezelfde kampen en klinieken hebben onderzocht en verwittigt u dat er daar een explosie dreigt die, op de drempel van de Europese Gemeenschap, deze keer wel eens enorme dimensies zou kunnen aannemen.

De diplomatieke vertegenwoordigers van de twaalf Europese landen ter plaatse spreken zich overigens uit in dezelfde zin.

Te Algiers kreeg Arafat ongeveer een jaar de tijd om te bewijzen dat zijn gematigde instelling resultaten kan boeken. Sedertdien gaven de gemeenteverkiezingen in Israël van vorige week een *landslide* te zeer ten gunste van de Likoeed-partij. Dit resultaat belooft niets goeds. Niets is meer illustratief voor een rabbieke positie dan een conversatie met enkele rabbijnen, leden van deze partij.

Wij kennen de houding van de minister tijdens het recente EG-voorzitterschap en hebben ook zijn boek daarover gelezen. Maar wat onderneemt de minister om in de nabije toekomst de internationale conferentie over het Midden-Oosten tot stand te brengen? Welke kansen heeft zulke conferentie? Vindt de minister ook niet dat zij zeer dringend wordt en dat de internationale constellatie voorlopig nog gunstig is?

Of kunnen de regering en haar Europese partners zich nog lang de luxe permitteren om een oplossing steeds maar uit te stellen, zoals Israël lijkt te hopen, om ons, zoals in de Baltische Staten, op de duur voor een *fait accompli* te stellen? Aldus de Palestijnse dichter gelijk gevend die schreef: «In 1967 waren wij niet dood genoeg.»

Een voorlaatste vraagje betreft Zuid-Afrika. De UNO-secretaris-generaal heeft sommige landen gevraagd deel te nemen aan een Vredesmacht in Namibië. Ik wou graag weten hoe u de resultaten van het akkoord tussen Zuid-Afrika en Angola tot op heden evalueert en of België bij deze vredesmacht in Namibië zal worden betrokken.

En tenslotte, mijnheer de minister, maakt de vredesbeweging zich klaar om op 16 april alweer te betogen. Deze keer tegen de modernisering van de nucleaire wapens op korte afstand. Het wordt de hoogste tijd dat wij hierover een debat organiseren, en dat wij klaarheid krijgen over het globaal concept waarover ik u samen met andere collega's heb ondervraagd. De heren Péciaux en Wyninckx zijn daarnet trouwens ingegaan op enkele punten die de publieke opinie daaromtrent bezorgd maken.

Welke politieke elementen moeten volgens u in dit concept worden opgenomen opdat de militaire beslissingen die er het gevolg van zullen zijn, zo realistisch mogelijk zijn? Wanneer zal dit concept het licht zien? Kan de NAVO in mei of zelfs de

GNP in april enige beslissing nemen, zonder dat de lid-staten over de tekst van het globaal concept beschikken of zonder dat het Parlement — hier ben ik het met de heer Wyninckx eens — zich erover heeft uitgesproken?

Ik besluit met een wens ter attentie van onze commissie door de Buitenlandse Betrekkingen. Ik zou het bijzonder op prijs stellen, mijnheer de minister, indien u ons, naar het voorbeeld van uw Nederlandse collega, via systematische correspondentie, geregeld op de hoogte wil houden van de resultaten; ik zeg nog niet van de voorbereiding van de ministerraden of conferenties waaraan u zoal deelneemt en waarin u ons land vertegenwoordigt. Het gaat over de EEG-ministerraad, de Europese Raden, de NAVO- en EU-Raden, de Raad van Europa, de UNO en ook bijvoorbeeld over internationale conferenties over het leefmilieu zoals zij door onze Nederlandse partners af en toe worden georganiseerd.

Ik dank u, uw medewerkers en ook al uw opvolger, voor het gunstig gevolg dat aan mijn verzoek zal worden gegeven.

Over de gevolgen van de staatshervorming op het vlak van de buitenlandse betrekkingen zal mijn fractie zich tijdens de bespreking van de begroting voor 1989 uitspreken wanneer ondertussen de zaken wat duidelijker zullen zijn geworden. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bremeaeker.

De heer De Bremeaeker. — Mijnheer de Voorzitter, na de uitvoerige en vrij volledige uiteenzetting van collega Wyninckx blijft er voor mij tamelijk weinig materie over om te behandelen, te meer als ik er ook nog rekening mee houd dat collega Verschuere over Zaïre zal spreken.

Ik ben bijgevolg gaan rondkijken in de rijk gestoffeerde bibliotheek van het Parlement en heb daar een zeer interessant boek aangetroffen over buitenlandse politiek, geschreven door een gezaghebbend politicus, auteur trouwens van verscheidene boeken over dit onderwerp.

De lektuur van dit boek is erg leerzaam geweest want de inhoud heeft me nuttige ideeën bijgebracht in verband met het Belgisch buitenlands beleid.

De auteur neemt namelijk geen blad voor de mond, allerm minst in de conclusies van zijn boek, ofschoon deze conclusies eerder tussen de regels moeten worden gelezen.

Sta me toe u enkele van zijn ideeën mee te delen.

In de eerste plaats drukt de auteur zijn bezorgdheid uit over het feit dat, waar cultuur altijd een klassiek instrument is geweest van de diplomatie in een groter samenhangend diplomatiek concept, het thans deze rol niet meer in dezelfde mate speelt. Ofschoon de auteur zeer uitdrukkelijk geen kritiek wil uitbrengen op de Belgische grondwetsherziening betwijfelt hij de haalbaarheid van « voldoende verstandhouding en samenwerking tussen Gemeenschappen en Buitenlandse Zaken » in het kader van wat hij noemt een *global policy*.

In de tweede plaats betreurt de auteur de toenemende scheiding tussen de departementen Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel, niet alleen administratief, maar ook politiek.

Omdat in de diplomatie, economische overwegingen een grotere rol gaan spelen is een allesomvattend beleid steeds moeilijker te realiseren.

Terecht stelt de auteur de vraag, *in casu* in Belgisch verband, hoe men een bepaalde diplomatie kan ontwikkelen zonder met de economie rekening te houden. De auteur heeft het alleen over Buitenlandse Handel. Zou echter, in dezelfde gedachten-gang, ook niet aan het departement Ontwikkelingssamenwerking moeten worden gedacht?

In de derde plaats wijst de auteur van het boek op het feit dat voor een ruimer beleid ook een gunstige voedingsbodem moet worden gevonden. Hij wijst in dit verband op het tekort

aan deviezen waarmee bepaalde landen, onder andere de Oost-europese landen, te kampen hebben en betreurt dat dit probleem in België niet langer door één minister kan worden afgehandeld. Hij betwijfelt zelfs of er in België voldoende belangstelling voor kan worden gevonden. Ook betwijfelt hij of er ministers bereid worden gevonden om mede te werken aan de soms zo noodzakelijke overdracht van technologie aan landen die daar een tekort aan hebben.

In de vierde plaats stelt de auteur van dit boek dat ideeën die een plaats dienen te krijgen in een *global policy* pas kunnen uitgroeien tot daden indien zij opgevangen worden in een klimaat waar begrip is voor buitenlandse relaties. Hij drukt er tonen spijt over uit dat de leidende politieke figuren — dit boek is gepubliceerd in 1988 — niet meer zo bekommerd zijn om het imago van ons land in het kader van het buitenlandse beleid. Hij wijst in dit verband ook op het feit dat de commissies voor de Buitenlandse Betrekkingen tot vóór kort altijd voorgezeten werden door de voorzitters van Senaat en Kamer. De voorzitters van de staatsdragende partijen, ik citeer hier, « stonden er reeds op actief lid te zijn van deze commissies en hun zorg te tonen voor de andere helft van de nationale politiek, namelijk onze relaties met de buitenwereld. Die helft wordt meer en meer teruggebracht tot een marginale zone, zodat ook de kopstukken dreigen te vervreemden van de imperatieven die een ernstig Belgisch buitenlands beleid dienen te schragen ».

In de vijfde plaats betreurt de auteur dat de ministers van Buitenlandse Betrekkingen en van Landsverdediging als dusdanig geen zitting hadden in het zogenaamde kernkabinet waartoe de achtereenvolgende regeringen van de jongste jaren hun toevlucht hebben genomen. Hij vreest dat daardoor de belangstelling van het Kernkabinet voor het internationale leven van het land verloren gaat bij de top van dit kabinet.

In de zesde plaats wijst de auteur erop dat Belgische bewindvoerders mekaar verdrongen in vreemde hoofdsteden en aldaar verklaringen aflegden die kennelijk in strijd waren met de officiële posities die België had ingenomen in bijvoorbeeld de Europese Gemeenschap, de NAVO, de UNO, enzovoort. Dit betekent niet meer of niet minder dat er in België in de loop van de afgelopen jaren in de regering een bedroevend gebrek was aan coördinatie in verband met de standpunten die het Belgisch buitenlands beleid beheersen.

Zoals u kunt horen is de lektuur van dit boek zeer interessant geweest.

U zult allicht al hebben begrepen dat het hier gaat om het boek *Oost-Europa vanuit Brussel* dat geschreven is door niemand minder dan de heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen, een minister die dit interessant departement al jaren leidt en beheert.

Mijnheer de minister, de lezer van uw boek komt gemakkelijk tot de volgende gevolgtrekkingen, en ik geef grif toe, gevolgtrekkingen die niet in dezelfde duidelijke termen door u verwoord worden.

1. Dat u de versnippering van diverse ministeriële departementen betreurt omdat zij de minister van Buitenlandse Betrekkingen beletten een gecoördineerd beleid te voeren met betrekking tot onder andere buitenlandse handel, economie en financiën.

2. Dat u in dezelfde zin de hervorming van de Belgische Staat betreurt omdat bijvoorbeeld het departement Cultuur niet langer een aangeprezen instrument kan zijn in het nagestreefde buitenlands beleid dat u als *global policy* betitelt.

3. Dat u de houding van meerdere van uw collega's in de regering betreurt omdat de politieke kopstukken dreigen te vervreemden van de — en ik gebruik weer uw eigen woorden — imperatieven die een ernstig Belgisch buitenlands beleid dienen te schragen.

4. Dat u de competentie van meerdere van uw collega's in twijfel trekt omdat zij niet voldoende dossierkennis aan de

dag leggen wanneer zij bepaalde verklaringen afleggen in het buitenland. De zin: «De laatste tijd kon men wel eens verhalen lezen over bewindvoerders die elkaar verdrongen in vreemde hoofdsteden», is uitermate verhelderend voor de lezer van uw boek.

Mijnheer de minister, mijn eindconclusie heeft niets te maken met overwegingen van partijpolitieke aard. De lectuur van uw boek, en vooral van het hoofdstuk «Bij wijze van slot», geeft de onbevooroordeelde lezer de indruk dat de vorige Belgische regeringen, tot zelfs in dit decennium, een slecht klimaat hebben geschapen voor een efficiënt Belgisch buitenlands beleid.

Stemt u in met deze woorden of wenst u ze te nuanceren in uw antwoord? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verschuere.

De heer Verschuere. — Mijnheer de Voorzitter, zoals de heer De Bremeaeker heeft gezegd, zal ik mij beperken tot twee actuele thema's van de buitenlandse politiek van ons land: de nu reeds enkele maanden aanslepende moeilijkheden in de relaties met onze ex-kolonie, het huidige Zaïre, en de houding van ons land in de affaire-Rushdie.

Vooraf dit: het ligt niet in mijn geaardheid en het is beslist niet mijn bedoeling om in deze delicate dossiers naar aanleiding van naakte feiten, kritische benaderingen en vragen wie ook voor het hoofd te stoten. In een democratie moet het mogelijk zijn in alle sereniteit hierover van gedachten te wisselen. Ik heb mijn gedachten «gewikt en gewogen» en breng ze in een uiteenzetting die als positief moet worden beschouwd.

Ten eerste, de relaties tussen België en Zaïre.

In het grote geschiedenisboek der Belgisch/Zaïrese betrekkingen sedert de onafhankelijkheid van onze ex-kolonie, staan nu ook de jaren 1988 en 1989 geboekstaafd als belangrijke crisismomenten.

Een zekere recurrentie in alle facetten van de relaties tussen ons land en Zaïre kan dus nu wel door elke objectieve waarnemer zonder al te veel moeite worden gedetermineerd maar of deze actuele crisis dient te worden beschouwd als een cyclisch weerkerend moment van spanningen in onze bilaterale betrekkingen of als een onovertreffbaar hoogtepunt met onomkeerbare gevolgen, kan alleen de toekomst uitwijzen.

Wat wel kan worden vastgesteld en wat reeds jaren door de SP en door allerlei NGO's wordt verklaard, is dat in het verleden elke spanning in de relaties tussen beide landen slechts op een schijnbaar bevredigende wijze werd opgelost. Nooit werd op beleidsniveau, en dit geldt dan uiteraard niet alleen ten opzichte van Zaïre, de specifieke problematiek van de structurele moeilijkheden waarmee de ontwikkelingslanden te kampen hebben in het mondiaal economisch systeem, op een bevredigende manier geanalyseerd en vervolgens vertaald in werkelijk politiek handelen.

Gezien de politieke krachtverhoudingen, en nog veel meer als gevolg van de economische imperatieven, is men er, noch in ons land, noch in Zaïre zelf, ooit toe gekomen een balans op te maken van onze bilaterale relaties, meer specifiek en kritisch te onderzoeken op welke manier en in welke sectoren de financiële middelen die door de respectieve donoren ter beschikking werden gesteld, door Zaïre — al dan niet op advies van buitenlandse experts en/of vertegenwoordigers van studie- en consultantbureaus — werden aangewend en in wiens voordeel dit gebeurde. Noch heeft men oog gehad voor de manier waarop door een groot aantal buitenlandse privé-kapitaalgroepen, die daarin werden gesteund door hun overheden, in concordantie met intern Zaïrese belangengroepen, Zaïre en voornamelijk de Zaïrese bevolking blijvend geplunderd werden en verstoken bleven van de meest elementaire sociaal-economische mensenrechten.

Werd bij de aanvang van de actuele Belgisch/Zaïrese crisis door sommigen nog gedacht dat deze te beperken was tot bepaalde facetten van de ouder/kind-relatie, dan werden deze moeilijkheden door anderen al snel toegeschreven aan de smet die zou zijn geworpen op het imago van Zaïre naar aanleiding

van het debat in België rond het Belgisch, eerder beperkte, voorstel om de Zaïrese schuldenlast te verminderen.

Nu, bijna vier maanden na het uitbreken van de crisis, wordt het mogelijk de breuklijn in de Belgisch/Zaïrese betrekkingen veel duidelijker en nauwkeuriger te traceren.

Zoals bijna alle landen van Subsaharaans Afrika kampt Zaïre met een aanzienlijke, onoverbrugbare buitenlandse schuld, en de wijze waarop dit direct of indirect alle geledingen van de Zaïrese samenleving beïnvloedt, is er de oorzaak van dat het regime zelf wel eens in zijn grondvesten kan worden aangetast. De schuldenlast en de financiële gevolgen ervan verlammen niet alleen de officiële economische samenleving, maar kunnen — en dit is veel gevaarlijker voor het regime — plots sociale en politieke krachten losmaken die niet meer door allerlei financiële en/of andere lapmiddeltjes in bedwang te houden zijn.

Wij weten allen dat de Zaïrese schuldenlast, in hoofdzaak opgebouwd in de jaren 1967-1978, in 1980 reeds 5 miljard dollar bedroeg en sindsdien zelfs nog is gestegen tot circa 7 miljard dollar. Dit betekent met andere woorden dat op iedere Zaïrees nu een schuld rust van 200 dollar.

Deze situatie kon door de opeenvolgende stabilisatieprogramma's van het IMF, ook al waren deze gekoppeld aan ruime kredietfaciliteiten, niet worden verholpen.

Ook het herschikken van de publieke schuld in het kader van de Club van Parijs en van een deel van de commerciële schuld in 1980 bracht geen aarde aan de dijk. Was dit wel te verwachten en verwahtte men dit wel? In 1982 schreef het hoofd van het IMF-team bij de Zaïrese Nationale Bank immers: «Het is overduidelijk dat het corrupte Zaïrese systeem, met corruptie in al zijn varianten van gemeenheid, slechtheid, wanbeheer en fraude, alle pogingen van internationale instellingen, bevriende regeringen en commerciële banken om Zaïre weer op de weg van het economisch herstel te zetten, zal torpederen. Zeker, Mobutu en de andere leden van zijn regering zullen nieuwe beloften doen, de groeiende buitenlandse schuld zal weer worden herschikt, maar er is geen kans dat de Zaïrese schuldeisers hun geld binnen afzienbare tijd zullen terugzien.»

Schuilt in deze omschrijving van het regime een vorm van waarheid, dan toch dient te worden aangestipt dat Zaïre de jongste jaren wel belangrijke inspanningen tot terugbetaling van zijn buitenlandse schuld heeft geleverd. Werd in 1982 nog 11 pct. van het overheidsbudget besteed aan schuldafflossing, dan is dit vandaag reeds opgelopen tot circa 60 pct.

Een schuld die geheel dient te worden afbetaald door de Zaïrese bevolking. Deze situatie verklaart waarom die bevolking op geen enkele wijze kan hopen dat er weldra intern financiële middelen beschikbaar zullen komen om haar lot op substantiële wijze te verlichten. Wanneer niets wordt gedaan aan het wurgend schuldenprobleem kan — ongeacht het bestaande regime — geen heil worden verwacht voor de nutritionele, sociale, medische en politieke situatie waarin het gros van de bevolking zich bevindt. Een dergelijke vaststelling geldt uiteraard niet alleen voor Zaïre, doch kan worden uitgebreid tot talrijke andere debiteur-ontwikkelingslanden.

Alleen via een voldoende grote, krachtige schuldenverlichtingsoperatie ten voordele van de landen in Subsaharaans Afrika kan de toekomst voor de bevolking van deze landen iets minder onheilspellend worden.

Ongetwijfeld kan een dergelijk pakket maatregelen alleen succesvol zijn wanneer dit wordt geplaatst in een kader van welomschreven doelstellingen en uitvoeringsmodaliteiten die samen met het schuldenland dienen te worden uitgewerkt. Met andere woorden, deze maatregelen behoren in de eerste plaats de bevolking van Zaïre zelf ten goede te komen en mogen in geen geval een bestendiging inhouden van het tot nu toe gevoerde beleid.

Politieke en economische aanpassing aan de realiteit en aan de noden van het Zaïrese volk is dus een vereiste, en dit niet alleen voor de vertegenwoordigers van het Zaïrese ontwikkelingsmodel, maar evenzeer voor «onze» opvattingen en werkwijze betreffende economische samenwerking, ontwikkelings-

hulp, buitenlandse handel en politieke coöperatie. Kortom ook in « onze » opvatting over wat Noord-Zuid-coöperatie werkelijk behoort te betekenen.

Deze schuldenverlichtingsoperatie dient uiteraard ook te gebeuren in het daarvoor meest geschikte kader van multilaterale gesprekken, bijvoorbeeld de Club van Parijs, om aldus binnen het raam van een globaal akkoord tussen de westerse en de derde wereld en in het kader van de in elk geval sociaal zwaar te corrigeren richtlijnen van het IMF en de Wereldbank, een voor alle betrokken landen evenwichtig doch concreet uitvoerbaar en draaglijk plan uit te stippelen.

Misschien dient er wel aan gedacht te worden om bij de uitwerking van een dergelijke operatie ook Afrikaanse regionale instellingen, zoals bijvoorbeeld de Afrikaanse Ontwikkelingsbank te betrekken om aldus de almacht van instellingen als het IMF en de Wereldbank wat te temperen. In elk geval dient ervoor te worden gewaakt dat de eventueel door deze instellingen voorgestelde schema's geen negatieve weerslag hebben op de dagelijkse leefomstandigheden van de bevolking.

Wil een dergelijke schuldenverlichting werkelijk resultaat opleveren, dan dient er ook aandacht besteed te worden aan ongewenste neveneffecten die tijdig dienen herkend en onderwerpen te worden. Wanneer alleen de publieke instellingen de Zairese schuld zouden verlichten zou dit op een onverantwoorde wijze de privé-schuldeisers bevoordelen. Daarom is het van essentieel belang dat ook privé-instellingen die vorderingen hebben op Zaire een zelfde inspanning van schuldverlichting doen als de publieke instellingen, zoniet komt de operatie er enkel op neer dat de Belgische belastingbetaler opdraait voor de schuldverlichting en onrechtstreeks de particuliere sector in België subsidieert.

Uiteraard zal ook creatief moeten worden ingespeeld op de nood aan produktieve investeringen in Zaire. Nieuwe externe geldmiddelen zijn nodig, doch ook alternatieve formules zoals het Tegenwaardefonds dienen overwogen te worden, ook al zijn de beperkingen ervan duidelijk.

Tenslotte, na dit overzicht van bakens waarbinnen zich een eventuele schuldverlichting dient te situeren, mag het multi-interpretabel en tot op zekere hoogte cultuurgebonden thema « respect voor de mensenrechten » niet ontbreken.

Eerder dan belangrijke, indrukwekkende en vernietigende passages uit de recente Amnesty International jaarboeken of uit een nieuw rapport van de Amerikaanse regering te citeren, lijkt het mij nuttig even terug te komen op twee recente gebeurtenissen die zich in Zaire hebben voorgedaan en die onze ongerustheid hebben gewekt.

Allereerst dienen wij — afgaande op de berichten die daarover tot hier zijn doorgedrongen — ten eerste bezorgd te zijn en onze afschuw uit te spreken over de manier waarop door de overheid werd opgetreden tegen de stakende studenten: in Lubumbashi werden enkele dagen na de recente ongeregeldeheden nog nieuwe lijken ontdekt van slachtoffers van het optreden van de ordestrijdkrachten. Voorts werd in de nacht van 1 op 2 maart opposant Etienne Tshisekedi, een van de oprichters van verboden UDPS-oppositie, van zijn bed gelicht en naar een onbekende bestemming gevoerd door militairen, die beweerden te handelen in persoonlijke opdracht van Mobutu. Op dit ogenblik zou hij onder huisarrest zijn geplaatst.

Na talloze arrestaties en pesterijen stelde hij zichzelf vorig jaar op non-actief, maar bleef zijn stelling verdedigen dat alleen een grondige democratisering de sociale en economische malaise in Zaire kan counteren. Zowel de betogende studenten in Kinshasa als in Lubumbashi zouden zijn naam hebben gescandeerd, en precies die reden gaven de militairen op voor zijn arrestatie. Dit zijn maar twee recente voorbeelden die erop wijzen dat het met het respecteren van de fundamentele mensenrechten in Zaire nog helemaal niet zo goed gesteld is als sommigen willen doen geloven.

Graag had ik van de minister vernomen hoe hij de situatie inzake de mensenrechten in Zaire op het ogenblik evalueert.

Ik kan het hoofdstuk Zaire besluiten met te zeggen dat wij alles in het werk moeten stellen voor een werkelijke schuldenverlichting ten voordele van de landen van het Subsaaharaanse Afrika, en dus ook van Zaire. Een dergelijke ingreep moet in elk geval de lokale bevolking ten goede komen en moet worden gekaderd in een grondige evaluatie van ons Noord-Zuid-beleid in het verleden. De bereidheid van de verscheidene acteurs om dit beleid waar nodig bij te sturen is recht evenredig met een betekenisvolle indicator van hun werkelijke bekommernis om de lotsverbetering van het Zairese volk.

Mijnheer de Voorzitter, ik wil het hier ook hebben over de affaire-Rushdie. Reeds op 1 maart jongstleden heeft Louis Vanvelthoven, voorzitter van de Vlaamse Raad, als tolk van alle fracties vertegenwoordigd in de Raad een belangrijke verklaring afgelegd naar aanleiding van de gebeurtenissen in Iran. De Vlaamse Raad heeft met verbijstering kennis genomen van de oproep van de Iraanse leider Khomeiny, gesteund door de overheid van de islamitische republiek Iran, om de auteur Salman Rushdie om het leven te brengen, en dit naar aanleiding van de publikatie van het boek *Duivelsverzen*.

Door deze motie bevestigde de Raad zijn gehechtheid aan de democratie en de beginselen van de rechtsstaat. De Raad betuigde zijn onwrikbare trouw aan de beginselen van de universele verklaring van de rechten van de mens, en meer bepaald aan het onvervreemdbaar recht op vrije meningsuiting en persvrijheid. De Vlaamse Raad heeft zich aangesloten bij de wereldwijde strijd voor de verwerkelijking van deze beginselen en wil alles in het werk stellen om de universele ideeën van mensenrechten en gewetensvrijheid ook in Vlaanderen te realiseren en te garanderen.

Ook de regering heeft zich reeds bij ettelijke gelegenheden, ook op Europees vlak, in gelijkaardige zin uitgesproken.

Het zou de Senaat sieren mocht hij een gelijkaardig initiatief nemen en aldus deelnemen aan de wereldwijde solidariteitscampagne ten voordele van de belaagde auteur.

Toch meen ik dat deze gelegenheid de mogelijkheid biedt om enkele kritische kanttekeningen te plaatsen, die echter in geen geval mogen worden geïnterpreteerd als een vergoelijken van de door Khomeiny of andere islamitische gezagsdragers gedane uitspraken ten aanzien van Salman Rushdie.

Wordt hier niet eens te meer, alle verhoudingen en de eigenheid van elke situatie in acht genomen, toch een à la carte verontwaardiging ten toon gespreid? Heeft Frankrijk niet enkele jaren geleden in Nieuw Zeeland een schip van Greenpeace tot zinken gebracht, waarbij een dode is gevallen? Hebben de andere EG-landen toen hun ambassadeurs uit Parijs teruggeroepen? Of hebben wij toen gedreigd met alle mogelijke, zelfs economische sancties? Heeft Engeland niet geprobeerd het boek over zijn contra-spionagedienst, *Spycatcher*, van de hand van Peter Wright, ook buiten Engeland te verbieden? Het feit dat achteraf werd vastgesteld dat veel van wat er in gereleveerd werd, op broze fundamenteën berust doet hier niet ter zake.

Heeft Israël niet reeds vele malen, ver buiten het eigen land, gebombardeerd, geëxecuteerd en huizen opgeblazen in Irak, Tunesië, Libanon, Palestina...? Hoe zat dat ook weer met *murder on the rocks*, de politionele commando-actie tegen de IRA in Gibraltar? Hebben de EG-landen toen op enig moment maatregelen besproken, overwogen of genomen? Heeft België, bij monde van de minister van Buitenlandse Betrekkingen, naar aanleiding van deze gebeurtenissen, op de diverse Europese tops, maatregelen tegen EG-lidstaten voorgesteld? Ik meen van niet. Graag hoorde ik van de minister door welke principes hij zich bij het uiten van verontwaardiging laat leiden. Waarom is het de politiek van ons land om zich in het ene geval wel en in een vergelijkbaar geval heel wat minder verontwaardigd te tonen? Hoe ver gaat zo'n verontwaardiging eigenlijk? Zo uitte Salman Rushdie zelf vanuit zijn schuilplaats reeds de vrees dat de vastberaden positie van het kabinet-Thatcher in de rel rond zijn boek *Satanic Verses* wankelt. Hij baseert zich daarvoor op uitspraken van de Britse minister van Buitenlandse Zaken, Sir Geoffrey Howe, die in een poging tot verzoening reeds ver

klaarde dat ook de Britten weinig op hebben met het omstreken boek. Het zou ook het Britse volk beledigen en Groot-Brittannië zelfs met Nazi-Duitsland vergelijken. Hij zegt het volgende: «Het boek beledigt onze overheid en onze samenleving en daar storen wij ons aan. Wij begrijpen waarom mensen van het islamitische geloof, dat wij respecteren, aanstoot nemen aan wat het boek over hun geloof zegt.»

Misschien kan Rushdie eens een boek schrijven met als titel *Satanic Maggie*. Dan zal blijken hoe tolerant de westerse samenleving is ten opzichte van een voormalig islamitisch, uit India afkomstig immigrant die het aandurft een «heiligschennend» boek te schrijven.

Al heeft Iran de affaire-Rushdie intern gebruikt om het imago van het gedachtengoed van Khomeiny dat, na het beëindigen van de Iraans-Iraakse oorlog, een flinke deuk had gekregen, weer wat op te vijzelen, dan vormt dit voor de Iraanse revolutie ongetwijfeld een ideale aanzet om te pogen haar pan-islamitische geloofwaardigheid terug te winnen. Zulks is dan weer een streep door de rekening van de «realisten» van het Iraanse regime, die normale betrekkingen met het buitenland nastreven.

Na tien jaar Iraanse revolutie lijkt het toch wel wat vreemd dat de westerse landen nog altijd verrast worden door de aard van de maatregelen die worden uitgevaardigd door een regime dat elk onderscheid tussen godsdienst en politiek wil opheffen. Voor West-Europa, een continent waar kerk en staat eeuwenlang nauw met elkaar waren verbonden, betekent dit toch wel een ontstellend gebrek aan historisch bewustzijn.

Het opheffen van dit onderscheid tussen godsdienst en politiek is wel de belangrijkste boodschap van Khomeiny aan al degenen in de derde wereld die zich maatschappelijk bedreigd voelen en die erop hopen dat islamisering, met bijvoorbeeld de afschaffing van de rente, hun leven ook economisch zal verbeteren.

Het is nodig dat wij ons daarover bezinnen, zoniet zal Rushdie zijn naam veranderd zien in *Rush Die*. Willen wij dat op ons geweten hebben, mijnheer de minister? Ik hoop van niet. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tindemans.

De heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, ik verontschuldig mij omdat ik vanmiddag een tiental minuten te laat ben gekomen. Ik was namelijk in een gesprek verwickeld met vertegenwoordigers van Afrikaanse landen.

Het gaat hier eigenlijk over drie begrotingen. Het is niet altijd gemakkelijk, voor drie verschillende activiteiten die in één begroting worden opgenomen, binnen de vooropgestelde tijd alle documenten en cijfers klaar te krijgen. Bij alle drie de onderdelen moet rekening worden gehouden met de afzonderlijke begrotingen en met de technische elementen van elk onderdeel. Dat geeft wel eens aanleiding tot vertraging, wat ook ik ten zeerste betreurt.

Tijdens de bespreking van de begroting voor 1988 moeten geen grote uiteenzettingen worden gehouden. Toch wil ik iets zeggen over de Oost-West-betrekkingen, waar verscheidene sprekers het over hebben gehad. Vermits ik morgen in Wenen zal zijn, om daar namens België te spreken, lijkt het mij ongepast indien ik niet iets meer zou zeggen over wat er aan het gebeuren is.

Ik stem uiteraard in met degenen die beweren dat de ondertekening van het INF-akkoord een keerpunt is geweest in de betrekkingen tussen Oost en West. Het is een uiterst belangrijke aangelegenheid, want voor het eerst werd er overeengekomen een heel wapentype te vernietigen en dus werkelijk tot ontwapening over te gaan.

De rechtstreekse contacten die daaraan zijn voorafgegaan hebben er mede toe bijgedragen dat het akkoord tot stand kwam, maar ook dat een ontspanningsproces op gang kwam dat zich, gelukkig voor ons, sedertdien verder ontwikkelt.

Die rechtstreekse contacten hebben de ontspanning een impuls gegeven. Daardoor kan de indruk ontstaan, dat is hier uit sommige uiteenzettingen gebleken, dat Europa, en binnen Europa België, daarbij geen rol of geen rol van betekenis heeft gespeeld. Niets is minder waar, al is onze bijdrage wellicht minder spectaculair geweest dan wij misschien hebben gewild.

Om dit aan te tonen blijf ik even stilstaan bij de zitting van de Conferentie voor veiligheid en samenwerking in Europa die op 15 januari met een akkoord werd afgesloten. Gisteren werd met de tweede fase begonnen.

Ik wil ook nader ingaan op de evolutie van de betrekkingen tussen het Europa van de Twaalf en de Oosteuropese landen.

Toen in het begin van de jaren zeventig de Conferentie voor samenwerking en veiligheid in Europa op gang kwam, was het een algemeen aanvaarde stelling dat de Sovjetunie deze conferentie wenste om het politiek-strategisch status quo in Europa vast te leggen in een algemene overeenkomst met internationale draagkracht. U zal zich herinneren dat na de tweede wereldoorlog geen grote vredesconferentie heeft plaatsgevonden. Van Molotov tot Gorbatsjov is steeds de wens aanwezig geweest de grenzen, die na de tweede wereldoorlog *de facto* waren ontstaan, in een internationale conferentie te bevestigen. Moest het Westen op die wens ingaan? Wie zich verzette werd verondersteld toe te laten dat de grenzen met geweld zouden worden gewijzigd. Een nieuwe oorlog zou dan niet uitgesloten zijn.

De vraag rees welke tegenprestatie gevraagd zou worden om een evenwicht te verzekeren indien men een dergelijke conferentie zou bijeenroepen. Van bij het begin werd derhalve van Westerse zijde een evenwichtsfactor ingebracht, namelijk de menselijke dimensie, zonder zich evenwel veel illusies te maken over de onmiddellijke haalbaarheid en doeltreffendheid van acties en procedures op dat gebied. Jaren later is gebleken dat het wel haalbaar was.

De ondertekening van de slotakte van Helsinki door de 35 deelnemende landen werd in 1975 begroet als een historisch gebeurtenis. De opvolgingsconferenties van Belgrado en Madrid waren weliswaar geen onverdeelde succes, maar het was ook geen eindpunt. Het streven om een akkoord te bereiken bleef aanwezig.

De recente Conferentie van Wenen die in november 1986 startte en afgesloten werd in januari 1989 kende opmerkelijke resultaten en wekt verwachtingen die in elk geval meer beloftevol zijn dan in de jaren zeventig. Ik wil daar even dieper op ingaan.

In het kader van de eerste korf, de politico-militaire, werd een mandaat vastgelegd waarbij een tweevoudige onderhandeling wordt gelanceerd vanaf deze week.

Enerzijds is er de onderhandeling tussen de 35 CVSE-landen, de Europese landen plus de Verenigde Staten en Canada, over maatregelen ter bevordering van de veiligheid en het vertrouwen — de zogenoemde CSBM's — ter aanvulling van de resultaten die in deze materie op de Conferentie van Stockholm werden bereikt. Het zijn onderhandelingen om, zoals het woord het zegt, meer vertrouwen te creëren en verrassingen uit te sluiten.

Anderzijds is er de onderhandeling tussen 23 landen, de 16 van de NAVO-Alliantie en de 7 van het Warschaupact over conventionele wapenbeheersing, de zogenoemde CFE, *Conventional forces in Europe*, waarover de heer Wyninckx daarstraks ook heeft gesproken. Hierop kom ik verder afzonderlijk terug gezien het belang ervan voor ons Europees continent.

Naast de eerste korf is het vooral, binnen het raam van de tenuitvoerlegging van de slotakte van Helsinki, de derde korf, de humane, die onze aandacht verdient.

De Europese Twaalf hebben, zoals u weet, een determinerende rol gespeeld door vooral nieuwe bepalingen te doen goedkeuren in verband met wat men de «menselijke dimensie» noemt van de wetgevingen en reglementeringen die de burgers in Oost-Europa worden opgelegd. In deze gemeenschappelijke Westeuropese onderneming heeft ons land zich bijzonder actief getoond. Wij hebben op basis van hun intentieverklaringen en beloften, de promotoren van de *perestrojka* in Moskou en in andere

socialistische hoofdsteden, op hun woord willen nemen en hen door concrete verbintenissen, niet alleen doen bewijzen dat zij menen wat zij zeggen, maar ook doen aanvaarden dat het liberaliseringsproces internationaal kan worden gevolgd en geregistreerd.

België laat het daar trouwens niet bij. Sedert het begin van het jaar namen we reeds twee initiatieven. Een eerste bestaat erin om onder de Twaalf, via onze ambassades in Oost-Europa, een toezicht te organiseren dank zij hetwelk stelselmatig alle nieuwe initiatieven genomen in de Warschaupactlanden, op de voet worden gevolgd en geregistreerd.

Concrete voorbeelden vindt men thans onder meer in Roemenië — een land dat nog niet veel tekenen van *glasnost* of *perestroïka* vertoont — voor gevallen omtrent adoptie en huwelijkshereniging en voor problemen omtrent eerbiediging van mensenrechten in het algemeen. Het lot van mevrouw Cornea is wellicht door iedereen voldoende gekend. Het is duidelijk dat druk van de westerse landen — ook ik heb mijn Roemeense collega ontmoet toen ik in Wenen was — op dat vlak soms toch vruchten afwerpt.

Onze ambassadeur heeft mevrouw Cornea mogen bezoeken; hij heeft een vrij gesprek met haar gehad en hij heeft kunnen zien in welke omstandigheden zij moet leven, enzovoort.

Ten tweede heeft ons land zo pas door zijn Europese partners een procedure doen aanvaarden waarbij het beroep op de controlemechanismen van de conferentie inzake mensenrechten, voldoende onder de Twaalf wordt gecoördineerd.

Deze controlemechanismen vinden hun oorsprong in een Belgisch voorstel gedaan tijdens de Conferentie van Wenen. Ik wens dit hier te beklemtonen.

De bedoeling is deze interventieprocedures, die slechts bilaterale tussenkomsten vermelden, meer kracht bij te zetten door zoveel mogelijk elk individueel Europees initiatief door de andere lid-staten te laten steunen.

De recente gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije, waarover hier niemand heeft gesproken, en de zware veroordelingen van bepaalde dissidenten, onder wie de auteur Havel de meest bekende is, hebben het ontworpen mechanisme onmiddellijk doen werken. Het spreekt vanzelf dat ook België deze procedure heeft gesteund.

Op die manier komt een tastbare en doorlopende begeleiding tot stand van een evolutie die progressief vrede en welzijn moet brengen over heel Europa.

Kortom, men mag de globale evaluatie van de conferentie in Wenen uiterst positief noemen.

Ten eerste, het evenwicht tussen veiligheid en mensenrechten, dat de jongste jaren achterwege bleef, werd hersteld; in de voorbije jaren ging veel meer aandacht uit naar veiligheid dan naar mensenrechten.

Ten tweede, de ontwikkeling van de conferentie heeft nu een grotere vitaliteit gekregen door het organiseren van bijeenkomsten die in de globale Oost-West-context aan bod komen.

Ten derde, de conferentie heeft haar geloofwaardigheid teruggevonden. Wij verwachten opnieuw veel realisaties in de volgende fase.

Ik kom nu even terug op de jongste conferentieafspraken, die nieuwe onderhandelingen moeten toelaten om de conventionele wapens in Oost- en West-Europa te beperken tot gelijke en zo laag mogelijke niveaus.

Après-demain, jeudi 9 mars, commencera, à Vienne, une négociation qui s'inscrit dans le processus pour la sécurité et la coopération en Europe, processus dit d'Helsinki où eut lieu, en 1975, la conférence qui lui donna naissance. Il s'agit d'une double négociation: d'une part, la négociation sur les armes classiques en Europe qui réunira les membres de l'Alliance atlantique et du Pacte de Varsovie, d'autre part, la négociation à laquelle prendront part les trente-cinq Etats participant au processus d'Helsinki et qui portera sur les mesures de confiance et de sécurité à prendre en vue d'enrichir ce qui a déjà été acquis et, notamment, d'accroître la transparence dans le domaine militaire.

La négociation portant sur les armes classiques a des objectifs qui ont été favorablement accueillis à l'Est et à l'Ouest. Il s'agit d'établir, je cite, «à des niveaux inférieurs, un équilibre stable et sûr des forces armées conventionnelles, qui comprennent les armements et les équipements conventionnels, l'élimination des disparités préjudiciables à la stabilité et à la sécurité, l'élimination, en priorité, de la capacité de lancer une attaque par surprise et de déclencher une action offensive de grande envergure». Ces objectifs seront atteints grâce à des mesures telles que réductions, limitations, redéploiements, plafonds égaux.

Les armes nucléaires, les forces navales et les armes chimiques ne seront pas impliquées dans la négociation. La zone d'application est le territoire des pays d'Europe, de l'Atlantique à l'Oural, zone au sein de laquelle des mesures de différenciations régionales sont envisageables.

M. Henrion, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

Telles sont les grandes lignes du mandat agréé, en janvier de cette année, entre les pays de l'Alliance atlantique et du Pacte de Varsovie. Il est important, à mes yeux, de les connaître pour saisir l'envergure de cette négociation, de la chance qu'elle offre de réformer, en profondeur et de manière équitable, la situation de l'Europe, laquelle vit, depuis plusieurs décennies, à l'ombre d'une accumulation excessive de moyens de faire la guerre.

Des indications significatives, diverses déclarations, l'annonce de réductions et de retraits unilatéraux de la part du Pacte de Varsovie, permettent d'espérer que ce dernier — en premier lieu, l'Union soviétique — est véritablement disposé à renoncer à la supériorité, en matière de forces militaires classiques, sur le continent européen, à se contenter d'une structure militaire défensive plutôt qu'offensive. Seule l'issue de la négociation permettra de l'établir avec toute la certitude voulue.

Les pays de l'Alliance atlantique déposeront, dès l'ouverture de la négociation, le 9 mars prochain, une proposition en bonne et due forme. Je me réjouis de pouvoir déclarer que la Belgique, qui occupe actuellement la présidence du groupe chargé de préparer cette position, a joué un rôle décisif dans la réalisation des compromis nécessaires entre nos alliés. Je sais que son effort créatif a été particulièrement apprécié dans la mise au point de la solution au problème très épineux de l'allocation des forces par sous-régions alors que épineux de l'allocation des forces par sous-régions alors que de graves contradictions entre alliés européens menaçaient, jusqu'à ces derniers jours, d'empêcher l'Alliance de présenter une proposition commune dès l'ouverture de la négociation. Voilà un exemple, parmi d'autres, de performance de notre diplomatie que je me plais à souligner.

Les grandes lignes de la proposition de l'Alliance sont connues depuis décembre dernier. J'ai déjà eu l'occasion de dire qu'elles étaient ambitieuses mais équitables.

La Belgique vise avec ses alliés à établir pour des forces classiques des plafonds réduits et égaux pour les deux alliances. Ces plafonds sont fixés, d'une manière générale, au niveau de l'Alliance atlantique moins 5 p.c., ce qui requiert naturellement des réductions asymétriques aux dépens du Pacte de Varsovie.

Il est normal après tout que ceux qui ont surarmé unilatéralement, supportent l'essentiel du poids des réductions! Les plafonds seront définis par type d'armes et par régions. Je dis bien: par régions, notion à nouveau introduite dans les propositions et qui rencontre les vœux de M. Wyninckx.

Ces sous-plafonds interdiraient la concentration anormale de troupes, particulièrement en Europe centrale, région qui concerne directement la Belgique et ses voisins immédiats. Pour la Belgique et ses alliés, la parité à un niveau réduit et la déconcentration des armes offensives constituent les exigences essentielles d'un équilibre des forces sûr et stable en Europe.

A titre d'exemple de plafonds communs et égaux, je citerai l'objectif de parvenir à un maximum commun de 40 000 chars — il y en a plus du double actuellement — et de 20 000 par Alliance. La Belgique estime aussi qu'aucun Etat ne devrait détenir plus de 30 p.c. des forces accumulées sur le continent. C'est ce que l'on appelle la clause antihégémonique.

Je n'ai pas besoin de souligner l'importance politique de cette négociation, la chance qu'elle offre de progresser, d'une manière décisive, vers un ordre pacifique juste et durable en Europe, pour reprendre les termes du rapport Harmel. Cette négociation sera sans nul doute difficile et il serait imprudent de confondre les grands espoirs que nous y mettons avec la réalisation de ces derniers.

La prochaine réunion de la Conférence pour la sécurité et la coopération en Europe, qui se tiendra à Helsinki en 1992, sera l'occasion de faire le point. Il serait dommageable, pour la crédibilité du processus de rapprochement entre l'Est et l'Ouest, lequel est poursuivi dans divers domaines avec une ardeur renouvelée, que des premiers résultats positifs ne puissent être atteints à cette échéance.

Ik alludeerde reeds op de belangrijke rol, gespeeld door de twee «grootmachten» in de détente tussen Oost en West. Het aandeel van Europa in deze inspanningen is minder opvallend, maar niet minder belangrijk, vooral wanneer de Oost-West-dooi op langere termijn wordt beschouwd, een dooi die moet uitmonden in een begin van verstandhouding en zelfs van samenwerking.

De Europese Gemeenschap legde einde 1988 een gemeenschappelijke verklaring af met COMECON. Kort daarop werden bilaterale akkoorden gesloten met Hongarije en Tsjecho-Slowakije. Besprekingen zijn ook aan de gang met de Sovjetunie en andere COMECON-Statens.

Dit is een belangrijke evolutie wanneer men weet dat het decennia heeft geduurd vooraleer deze landen de Europese Gemeenschap als realiteit wilden erkennen.

Deze nieuwe benadering moet eveneens worden bekeken in het licht van onze eigen vooruitgang naar de interne markt van 1992. Zo wordt inderdaad een heel nieuwe relatie tussen «de Europa's» voorbereid.

Het is ons opgevallen hoe deze toenadering op het economische vlak, waarin ook de privé-sector een rol speelt, los staat van een voldoende geharmoniseerde politieke visie in Europa op wat te doen staat ten opzichte van de globale uitdaging die door de nieuwe taal in Oost-Europa wordt gevormd. Ik poog in de Europese Gemeenschap een gemeenschappelijke houding te bereiken ten opzichte van *perestrojka*.

Het gevaar bestaat dat tussen de economische ontwikkeling die de Europese Gemeenschap naar 1992 stuwt en de omzichtigheid waarmee Europa zich politiek opstelt tegenover de buitenwereld, en meer bepaald tegenover Oost-Europa, een onevenwicht wordt gecreëerd. Men dient te beseffen dat relaties met Oost-Europa moeilijk kunnen worden uitgebouwd indien niet alle elementen — politieke, economische en veiligheidsaspecten — in acht worden genomen. Ik heb dan ook bij mijn collega's een onderzoek bepleit dat moet leiden tot meer coherentie tussen de verscheidene en soms uiteenlopende initiatieven die worden genomen ten opzichte van Oost-Europa. Langzaam — naar mijn mening te langzaam — maar zeker, wordt nu gezocht naar een globaliserende overlegformule.

Dergelijk overleg met het oog op meer synergie tussen politiek en economisch buitenlands beleid, meer bepaald in de richting van Oost-Europa, moet ook worden geschraagd door een degelijke analyse en beoordeling van wat in Oost-Europa werkelijk gebeurt. Op dat vlak zijn er belangrijke schakeringen in de conclusies die elke lid-staat van de Twaalf uit eigen waarnemingen trekt.

Persoonlijk ben ik voorstander van een «positieve begeleiding» van de evolutie in de Sovjetunie en in Oost-Europa in het algemeen. Ik ga uit van de vaststelling dat het hoofdzakelijk economische redenen zijn die de *perestrojka* onafwendbaar hebben gemaakt. Theoretici zullen hieraan toevoegen dat een economische liberalisering moeilijk denkbaar is zonder een gelijktijdige politieke emancipatie, of zonder een democratiseringsproces.

Ik ben de mening toegedaan dat West-Europa ook gebaat is bij het succes van de *perestrojka*. Het is niet realistisch te verwachten dat men in Oost-Europa ineens zou overgaan tot

een regime dat vergelijkbaar is met het onze. Wij moeten de natuurlijke ontwikkeling een kans geven.

De manier waarop over *perestrojka* en *glasnost* wordt gedacht en gesproken, is niet dezelfde in alle landen in Oost-Europa. Dit houdt verband met de ideologie en met de economische toestand. Dat weet u ook.

Een meer politieke perceptie suggereert dat een positieve begeleiding voldoende steun dient te verlenen om het succes van de hervormingen mogelijk te maken.

Toch dienen wij ook elementen te behouden om een blijvende druk uit te oefenen op de verantwoordelijken om tot een voldoende democratisering te komen.

Ik heb bij mijn collega's in de Europese Gemeenschap en in het kader van de politieke samenwerking tussen de Twaalf reeds herhaaldelijk de idee verdedigd dat wij een beter geprofileerd geheel van maatregelen moeten voorstellen. Wij dienen te weten hoe wij ons allen samen politiek en economisch zullen gedragen. Ik kom hierop nog terug. Het is niet goed dat, zoals bij de eerste détente in de jaren zestig, iedere lid-staat afzonderlijk in Moskou voorstellen doet, de ene om krediet te verlenen, de andere om grote culturele verdragen te sluiten en een derde om politieke besprekingen te voeren. Wij dienen over een aantal zaken een gelijkaardige houding aan te nemen.

Ik heb ter zake een vergelijking gebruikt die misschien gewaagd lijkt, maar op mij althans een grote indruk heeft gemaakt.

Misschien merkt u op dat deze vergelijking niet noodzakelijk op iedereen een grote indruk maakt. Ik heb reeds driemaal het boekje gelezen dat de gewezen Franse diplomaat, Jean Lalloix, een achttal maanden geleden heeft gepubliceerd met als titel *Yalta*. Hij was als tolk met generaal de Gaulle in 1945 in Moskou en werd in de Franse diplomatie beschouwd als één van de grote specialisten van de Sovjetunie. Hij spreekt Russisch en is één van de beste Franse diplomaten in Moskou geweest. Ik vat zijn ideeën samen. Dit is geen fantasie! Toen de bevrijding van Europa begon en de geallieerden in 1944 in Normandië landden, toen Roosevelt de toestemming gaf voor de bevrijding, wist hij niet welke houding aan te nemen ten opzichte van de Sovjetunie en het probleem van Duitsland. Wanneer ik dat nu, 45 jaar later, lees, maakt dat op mij een enorme indruk. Men lanceert de grootste operatie om ons continent te bevrijden die ooit in de geschiedenis heeft plaatsgehad en men heeft niet eens een opvatting over wat er dient te gebeuren, als de operatie is geslaagd!

Comparaison n'est pas raison, maar ik vind het bijna even erg als wij geen gemeenschappelijk antwoord hebben op een houding tegenover de *perestrojka* die zich nu in Oost-Europa ontwikkelt. Vandaar mijn pleidooi bij de 12. Wij gaan vooruit, maar ik lijd eronder dat het zo traag vordert. Er is een politiek en economisch document, dat op het ogenblik door de permanente vertegenwoordigers wordt bestudeerd. Wij hebben er op drie ministeriële bijeenkomsten over gesproken, maar het verwondert mij en ik ben er niet gelukkig mee dat wij niet sneller vooruitgaan in het definiëren van een gemeenschappelijke houding.

België heeft nog een initiatief genomen. Wij zijn er namelijk in geslaagd onze collega's voorstellen te doen, waarvan ik er één citeer, dat is aangenomen. Wij hebben voorgesteld een bijeenkomst te organiseren onder de twaalf ministers van Buitenlandse Zaken en Sjevardnadze. Deze zal in september plaatsvinden, naar aanleiding van de UNO-bijeenkomst in New York.

Ik ga niet verder in op het begrip «Europees Huis», dat even vermeld werd. Het lijkt mij op het ogenblik een zeer dubbelzinnig begrip. De Twaalf zijn echter bezig hun huis te bouwen in het kader van Europa 1992. In dat huis brengen wij vanzelfsprekend elementen aan die ons dierbaar zijn, ik hoef het eigenlijk niet te zeggen: democratie, mensenrechten, kortom alles wat een maatschappij volgens ons moet hebben. Wie graag zijn intrek in dat huis wil nemen en ook deze elementen aanvaardt, zullen wij met dank opnemen. Intussen proberen wij tot een beter algemeen klimaat te komen in geheel Europa, tot

aan de Oeral. Ik ben optimistisch en ik denk dat wij op de drempel van een nieuw tijdvak staan.

Mijnheer de Voorzitter, om systematisch te kunnen antwoorden op de vragen die hier zijn gesteld, heb ik enkele onderwerpen gegroepeerd.

Aan de Senaat, die gekenmerkt wordt door zijn ernst, die de problemen steeds grondig heeft bestudeerd en waar men altijd de meest delicate problemen kon behandelen, wil ik vragen niet in te gaan op de mentaliteit die zich ontwikkelt om bepaalde problemen van de buitenlandse politiek en het buitenlands beleid naar mijn mening te oppervlakkig en te lichtzinnig te behandelen.

Onlangs had ik een langdurig, interessant gesprek met een aantal ministers van Buitenlandse Zaken. Zij stelden mij de vraag of bij de behandeling van bepaalde problemen van de buitenlandse politiek ook in België de indruk wordt gewekt dat de gedachtenwisseling, discussie of interpellatie meer is gericht op het thuisfront dan op de verbetering van de internationale betrekkingen. Blijkbaar lijden sommige van mijn collega's daar meer onder dan ik zelf.

Over de verdediging van Belgen in het buitenland word ik in de Kamer geïnterpelleerd en ik zal daar uitvoerig op antwoorden.

Toch wil ik er hier even op wijzen dat er jaarlijks in Brussel ongeveer 100 mensen verdwijnen waar men nooit meer iets van hoort.

Met diplomatie kunnen wij veel bereiken. Ik verwijs onder meer naar het geval-mevrouw Cornea. De jongste weken zijn verscheidene personen vrijgelaten. Vaak echter vraagt de familie of de persoon in kwestie geen ruchtbaarheid aan de zaak te geven. Bijvoorbeeld omdat de vrijgelaten persoon graag naar het land zou terugkeren waar hij hem uit de gevangenis hebben kunnen halen. Ik kan u voor de vuist weg zeker een dertigtal voorbeelden geven.

Maar, de enkele gevallen waar geen resultaat is bereikt, worden zodanig opgeblazen alsof de Belgische diplomatie en het ministerie van Buitenlandse Zaken er onvoldoende belangstelling voor hebben.

De Britse secretaris van de Bisschoppenconferentie, T. Waite, is reeds drie jaar verdwenen in het Midden-Oosten. Groot-Brittannië, Frankrijk en de Verenigde Staten hebben gepoogd hem te bevrijden. Deze landen beschikken over geheime diensten en financiële middelen die wij niet hebben. Bovendien voeren zij wellicht een andere militaire politiek dan wij, en toch slagen zij er niet in hem vrij te krijgen.

Herinner u Irangate. Zelfs de Verenigde Staten slaagden er niet in de gegijzelden te bevrijden en het laatste middel dat ze daartoe gebruikten gaf zelfs aanleiding tot een groot schandaal. Men kan van mening verschillen over « wie de laatste stap moet doen » en over de manier waarop die moet worden gedaan, maar wij laten geen enkel middel onverlet om landgenoten te helpen. Gemotiveerde diplomaten en ambtenaren van het departement worden ingeschakeld. Ik contacteer al mijn collega's van wie ik vermoed dat ze enige invloed ter zake kunnen hebben. Het is dus niet waar dat Buitenlandse Zaken niet alles doet wat mogelijk is om landgenoten te bevrijden.

Ik ga het vandaag niet hebben over de staatshervorming en de derde fase ervan. Uiteindelijk heeft niemand gevraagd dat vandaag te doen. Het is een ernstig vraagstuk, want het komt er niet alleen op aan onze binnenlandse problemen op te lossen, maar ook het imago van België in de wereld te verzekeren.

Wat zal in de toekomst de betekenis zijn van de Staat België? Gaan wij naar een Staat met verminderde soevereiniteit ten opzichte van andere Staten of zullen wij zoals andere federale Staten, bijvoorbeeld de Bondsrepubliek en de Verenigde Staten, naar buitenuit onze volle soevereiniteit behouden? Dat is de grond van de zaak gezien vanuit het standpunt van de internationale relaties. Daarover worden ernstige besprekingen gevoerd waarbij nagegaan wordt wat aan Gewesten en Gemeenschappen binnen het hervormde België kan worden toegewezen.

Het is mij opgevallen dat hier vandaag niet over de Westeuropese Unie is gesproken. Al wil ik er niet over uitweiden, toch wil ik eraan herinneren dat zeven Europese landen — nu zijn ze met negen — buiten de NAVO een strategie voor Europa hebben goedgekeurd. In Kamer en Senaat werd vaak gewezen op de noodzaak van een eigen veiligheidsbeleid. Die eerste manifestatie via het platform van de Westeuropese Unie is een belangrijke stap inzake een eigen veiligheidsbeleid en een strategie daarvoor.

De heer Swaen treedt opnieuw als voorzitter op

Op de vredesproblematiek ga ik niet terugkomen aangezien ik daarnet heb uiteengezet wat er thans in Wenen gebeurt.

Ik volg de gebeurtenissen in Cambodja op de voet. Wij hebben een morele plicht. Wij zijn ondervoorzitter van het UNO-comité voor een democratisch Kampuchea. Onze ambassadeur bij de UNO is ook steeds bij de zaak betrokken. Ik heb de zoon van prins Sihanouk ontmoet op de begrafenis van de keizer van Japan. Hij heeft mij recente inlichtingen gegeven. Er zijn besprekingen aan de gang. Er bestaat hoop dat men tot een akkoord zal komen. De twee grote vragen zijn echter welke rol de Rode Khmers toegewezen zullen krijgen in die nieuwe constellatie en of Pol Pot verwijderd zal blijven uit het nieuwe bewind. Op die vragen kan ik vandaag geen antwoord geven.

Het probleem van het Midden-Oosten is bijzonder pijnlijk en moeilijk. Ik ga vandaag niet in op details. Wij blijven meer dan ooit voorstander van een internationale conferentie onder de auspiciën van de veiligheidsraad. Ik zie geen andere redelijke benadering van dit probleem. Ik zou het minder goed vinden indien de twee supermogendheden het probleem zouden behandelen. En andere directe contacten waar men het soms over heeft, lijken mij totaal uitgesloten. Een internationale conferentie is naar mijn overtuiging de enige mogelijkheid om een einde te maken aan dood en strijd in dat tragische gebied van de wereld.

Ik ben er nog altijd trots op dat ons land op de vergadering van de ministers van Buitenlandse Betrekkingen te Brussel op 23 februari 1987 een akkoord over dat voorstel heeft kunnen bereiken. Sedertdien heb ik geen beter voorstel gehoord en ik hoop dan ook dat ons voorstel ooit het licht zal zien.

Over Benelux, mijnheer Wyninckx, kan ik veel zeggen. België was niet zo gelukkig met dat aangekondigde nieuwe initiatief inzake leefmilieu. Ik heb het bezoek gekregen van de Nederlandse, de Franse en de Noorse ambassadeur, die mij op de hoogte brachten van het initiatief van die drie landen. Dit werd ook medegedeeld op de vorige bijeenkomst van de EG-ministers van Buitenlandse Betrekkingen. Wij hebben daar laten opmerken dat dit toch een eigenaardige formule was en hebben gevraagd waarom het initiatief niet uitging van de EG. Ik weet ook wel dat de ozonlaag niet alleen door de twaalf EG-landen kan worden gered, maar de EG poogt toch een gezamenlijke leef- en milieupolitiek te ontwikkelen. Ik weet niet hoe deze zaak verder zal verlopen. De overige EG-landen delen ter zake ons standpunt of ons verdriet. Wij zijn geheel verrast door dit onbegrijpelijke initiatief, zoals trouwens ook bleek uit de mededeling van de woordvoerder van de Eerste minister.

Ik zal het nu hebben over een onschuldig onderwerp, mijnheer De Belder, namelijk de verhuis van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Sommige landgenoten ondervinden jarenlang moeilijkheden om een bouwvergunning te verkrijgen. Het kan ze misschien troosten dat dit ook voor ons het geval is. Wij proberen reeds vijf jaar de noodzaak van andere lokalen voor het ministerie van Buitenlandse Zaken aan te tonen. Men zou een grote besparing doen door de diensten van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in één gebouw onder te brengen. Er is een terrein beschikbaar, namelijk de kazerne links van het Egmontpaleis. Ook het terrein aan de overkant hiervan kan worden gebruikt. De plannen zijn klaar. Na vijf jaar had ik goede hoop, want mevrouw D'Hondt had aangekondigd dat de eerste steen zou kunnen worden gelegd. Intussen is mevrouw D'Hondt uit de regering verdwenen en ik poog nu te weten te komen wie die eerste steen verbergt

en of wij hem ooit nog kunnen leggen, nu er geen nationaal ministerie van Openbare Werken meer is.

Deze verhuis is dus een echte lijdensweg. Wij betalen jaarlijks miljoenen aan huishuur voor een zeventiental lokaties. De verhuis zou dus een ongelooflijke bezuiniging opleveren en het gebouw zou bovendien eigendom zijn van de Staat. Wellicht is de eindmeet in zicht, maar ik kan nog niet aankondigen wanneer wij ze zullen bereiken.

Er werd hier ook gesproken over de veiligheid van de burgers in Europa na 1992, dus over de strijd tegen het terrorisme en het banditisme, dat wij helaas meer en meer leren kennen in onze maatschappij. Hierover werd reeds vaker gesproken in de EG. Sommige lid-staten hebben bezwaren tegen het akkoord van Schengen, omdat hierdoor een mogelijke controle aan de grenzen verdwijnt en aldus het gevaar voor banditisme toeneemt. Andere ministers hebben hierop een indrukwekkend antwoord gegeven, dat ik nooit zal vergeten. Zij zegden dat hun landen eigenlijk nog nooit aan de grenzen grote bandieten hebben kunnen aanhouden, maar dat zij wel opmerkelijke resultaten hebben geboekt door samenwerking en door de uitwisseling van informatie. De samenwerking met landen van buiten de gemeenschap was ter zake zelfs soms nog beter dan die met de lid-staten. Er moet dus vooral de nadruk worden gelegd op een goede samenwerking van de betrokken diensten en op het uitwisselen van informatie. Ik ben geen specialist in de bestrijding van het terrorisme en het banditisme.

Het vervagen of verdwijnen van de binnengrenzen levert geen gevaar op voor uitbreiding van het banditisme, vermits arrestatie aan de grenzen tot nu toe ook niet bijster vaak voorkwam. Ik weet dat dit geen afdoend antwoord is, maar ik wil het u toch meedelen, daar het op mij indruk heeft gemaakt.

Ik kom even terug op het Midden-Oosten. Men heeft mij gevraagd of België niet meer kan bijdragen tot het UNRAD-budget. Thans betalen wij slechts 18 miljoen. Degene die dat opperde heeft bij mij het mes in de wonde gedraaid. Het internationale Rode Kruis en andere internationale instellingen vragen mij immers hetzelfde. Wij hebben onder meer ook zitting in de Raad voor Namibië, maar wij dragen, louter om budgettaire redenen, niets meer bij tot de gemeenschappelijke begroting.

Er is ook gesnoeid in de begroting Buitenlandse Zaken. Wij zijn solidair met de anderen. Op het ogenblik beschikken wij niet over meer middelen. Bij de recente viering van de honderdste verjaardag van het Rode Kruis, die werd bijgewoond door internationale vertegenwoordigers, werd mij nogmaals de vraag gesteld of wij niet iets meer kunnen doen voor die organisatie. Dit zijn pijnlijke vragen wanneer men niet beschikt over de nodige middelen.

Tot op heden ben ik zeer tevreden over het resultaat van het akkoord over Namibië. In Angola heb ik de president van dat land horen verklaren dat Namibië soeverein zal zijn, dat er verkiezingen zullen worden uitgeschreven en dat Zuid-Afrika dan «ver weg» zal zijn. Hij leek vast te geloven in de toepassing van het akkoord van New York. Ik zie dus niet in waarom ikzelf zou twifelen aan de uitvoering ervan.

Er werd mij gevraagd over de verslagen te kunnen beschikken van de internationale vergaderingen waaraan ik deelneem. Het lijkt mij niet zo moeilijk de leden van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen die te bezorgen. Ik zal in mijn departement nagaan of dit ook technisch mogelijk is.

Ik heb nog een antwoord voor de heer De Bremaeker. Hij verwijst naar een bepaald boek, maar citeert niet de naam van de auteur. U kent allen de zin van Voltaire: «Donnez-moi une phrase de quelqu'un et je le ferai pendre.» In het derde en laatste hoofdstuk van mijn boek heb ik willen aantonen dat ik geloof in een gemeenschappelijk antwoord aan de *perestroïka*. Wij moeten ten opzichte van Oost-Europa een globaal beleid voeren, niet alleen op economisch of politiek vlak, maar ook inzake mensenrechten.

Bij mij rijst dan de vraag of wij naast een globaal antwoord ook nog een typisch Belgisch segment kunnen hebben dat bilateraal kan worden ontwikkeld. Bij het schrijven van dit boek

werd ik geïnspireerd door uitspraken van eminente leden van Kamer en Senaat. Zij vragen zich af of België, ten aanzien van Oost-Europa, een eigen politiek beleid kan voeren. Ik heb daarop onrechtstreeks gezegd dat wij een gemeenschappelijk antwoord moeten hebben. De vraag is nu of wij door de recente evolutie in ons land naast het gemeenschappelijk Europees beleid, nog een apart beleid kunnen voeren.

Het is misschien een enigszins nostalgische beschouwing, maar ik had het in mijn boek louter over cultuurautonomie. Ik was namelijk samen met wijlen Freddy Terwagne verantwoordelijk voor de grondwetsherziening van 1970 waarbij de cultuurautonomie in de Grondwet werd ingeschreven. Naar mijn gevoel bestond er vroeger een andere belangstelling voor het imago van België naar buiten uit dan op het ogenblik. Ik beweer niet dat er geen belangstelling meer bestaat, maar ze wijkt af van de vroegere.

De zon heeft er te veel op geschenen en alles is een beetje verkleurd. Het Belgisch wandtapijt dat in het UNO-gebouw hangt is een weinig beschadigd door de zon. De scherpte van de kleuren is wat vervaagd. Dat is het wat ik heb willen zeggen. In bepaalde regeringen hebben wij met goed resultaat formules geprobeerd voor coördinatie onder alle departementen die daarmee iets te maken hebben. Men geeft zich daarvan niet altijd rekenschap.

Als ik in de tekst over bewindslieden spreek, dan gaat het ook over die van de Gewesten en Gemeenschappen. U zal zich herinneren dat er op een bepaald ogenblik, in enkele maanden tijd in China veertien bewindslieden op bezoek zijn geweest. Wanneer die dan allemaal vragen de minister van Buitenlandse Zaken of de minister van Industrie te ontmoeten, dan wekt dat ginds op zijn minst verwondering. De toegang tot die personen wordt aldus moeilijker en moeilijker. Dat is uit ervaring gebleken.

Wanneer wij met een bepaald land een positieve politiek ontwikkelen, maar er op cultureel vlak een akkoord is opgezegd of opgeschort, dan vraagt dit land mij terecht wat de verhouding is van België te zijnen opzichte. Dat is het wat ik op een niet-kwetsende, voorzichtige en vragende manier heb willen verwoorden in de hoop dat wij ons daarover zullen bezinnen. Zijn wij in staat om dat segment, ten aanzien van Oost-Europa of in het algemeen, voldoende gestalte te geven?

In mijn ijdellheid was ik bijzonder trots dat de heer De Bremaeker zulks heeft opgemerkt en dat hij die tekst hier heeft voorgelezen. Het is een bezorgdheid van iemand die buitenlandse politiek en het prestige van België als zijn grote passie beschouwt. Hoe kunnen wij in het buitenland ons imago en onze mogelijkheden maximaal benutten? Dat was de bedoeling van mijn tekst en geen andere. Allicht geeft hij aanleiding tot een bespreking waaruit nieuwe goede gedachten kunnen worden geboren.

De heer Verschuere heeft over twee zware problemen gesproken. In verband met Zaïre zitten wij nog in een fase die mij niet toelaat een uitvoerig antwoord te geven. Er zijn nochtans vier punten die ik even wil vermelden.

Ten eerste, ik heb herhaaldelijk door Afrikanen, ook door Zaïrezen, horen zeggen: hoe men geeft is belangrijker dan wat men geeft. Op dat stuk hebben wij de volmaaktheid blijkbaar niet bereikt.

Ten tweede, het schuldenprobleem bestaat voor de derde wereld in het algemeen. Overal zegt men dat het de plicht is van de schuldeisers ervoor te zorgen dat de zware crisis die zwart Afrika en de derde wereld in het algemeen treft — ik denk hier ook aan Latijns-Amerika — wordt opgelost. Ik verwijs hier naar het interview met minister Claes, vorige vrijdag in een Franstalig Brussels blad, waarin hij duidelijk zegt hoe hij de problemen ziet en wat er dient te gebeuren.

Ten derde, in Zaïre verminderen de investeringen en daalt het volume van de buitenlandse handel. Ik heb dat gezegd toen ik daar was. Ik heb daar gevraagd wat zij dachten te doen opdat investeringen zouden kunnen worden aangetrokken. Een slechte verhouding met België is zeker geen element om meer te investeren.

ders aan te trekken. Wat kan er gebeuren om de buitenlandse handel van Zaïre te verbeteren? Alleen al door het verminderen van de buitenlandse handel wordt het land armer.

Edgard Pisani, de vroegere Europese commissaris, specialist voor Afrika, momenteel speciaal adviseur van president Mitterrand, gaf een jaar geleden een boek uit onder de titel *Pour l'Afrique*. Indien ik had geschreven wat Pisani in dat boek zegt dan zou ik mij ongetwijfeld hebben moeten verantwoorden. Hij zegt namelijk dat zwart Afrika zich, op één uitzondering na, momenteel in een slechtere situatie bevindt dan twintig jaar geleden.

Zwart Afrika verkeert op het ogenblik inderdaad in zeer grote moeilijkheden. De «desertificatie» neemt toe. De voedselbevoorrading is zeer slecht. Ongeveer 20 pct. van de behoeften moet worden geïmporteerd en indien de situatie niet verandert zal dit over enkele jaren oplopen tot 40 pct.

Bovendien kent de demografie een ongekende ontwikkeling. Als geïndustrialiseerd land hebben wij de zedelijke plicht om ontwikkelingshulp te bieden. Is het niet aangewezen in de eerste plaats die landen te helpen die wij beter kennen en waarmee wij betere relaties hebben of zouden kunnen hebben, op voorwaarde dat beide partijen akkoord zijn?

In het memorandum van de Belgische regering in antwoord op het memorandum dat de Zaïrese minister van Buitenlandse Zaken aan België is komen brengen, wordt in verband met de schulden en de ontwikkelingssamenwerking telkens bepaald «à condition que les deux partenaires l'acceptent». Er is geen sprake van neokolonialisme noch van paternalisme. Het gaat hier om twee soevereine Staten die beiden akkoord moeten gaan met een bepaalde politiek. Ik heb in dit debat, wat de ontwikkelingssamenwerking betreft, nog stellingen gehoord die niet beantwoorden aan de werkelijkheid. Er worden geen programma's of projecten eenzijdig opgelegd. Dat zou getuigen van neokolonialisme. Uit de besprekingen in de grote gemengde commissie volgen voorstellen die gemeenschappelijk worden aanvaard. Zo ziet onze huidige ontwikkelingspolitiek eruit.

De projecten die gefinancierd worden met leningen van Staat tot Staat zijn een andere kwestie. Hier speelt het belang van de Belgische economie en industrie wel een rol.

De heer Camdessus, directeur-generaal van het IMF, heeft mij vorige week in Tokio medegedeeld dat het IMF en de Wereldbank van oordeel zijn dat Zaïre de jongste tijd een goed figuur slaat wat het vervullen van de voorwaarden betreft. Zij doen terugbetalingen en nemen intern maatregelen, zij het soms wel met grote moeilijkheden. Er werden wel uitgaven gedaan op het allerlaatste ogenblik waardoor de schuldenlast van Zaïre weer is gestegen. Dit is echter een andere kwestie die Zaïre met het IMF moet uitvechten.

Zoals u weet heeft de koning van Marokko aangeboden te bemiddelen. Mijn Marokkaanse collega, Filali, heeft mij in Tokio gezegd dat hij verwacht had dat de besprekingen op 8 of 9 maart zouden kunnen doorgaan. Ik kan u echter vandaag nog niet zeggen wanneer en met wie de onderhandelingen zullen plaatsvinden. Er is nog niets afgesproken, maar wij blijven hopen dat bespreking en normalisering van de situatie mogelijk zal zijn. Ik wou dit uitdrukkelijk vermelden omdat dit belangrijk is voor een juiste evaluatie van onze relatie met Zaïre.

Op de vraag hoe het land verder zal evolueren, kan ik moeilijk antwoorden. Men kan nieuws hebben uit Kinshasa en Lubumbashi, maar het is uiterst moeilijk een idee te hebben van de situatie in een land dat tachtig keer groter is dan België en waar wij niet overal over antennes beschikken. Bovendien worden de berichten die wij ontvangen nadien vaak terecht of ten onrechte gerelativeerd of tegengesproken.

De heer Verschueren heeft gesproken over Salman Rushdie. Ik zal daar nu niet op ingaan, want ik kan niet in enkele woorden op zulk fundamenteel probleem antwoorden. Wel protesteer ik tegen zijn vergelijking met een ander regeringshoofd toen hij het had over *Satanic Maggie*. Dat kan niet.

Hoe zijn de Twaalf gekomen tot de tekst die werd goedgekeurd? Sommigen brachten in herinnering dat dit jaar de 200e verjaardag van de Franse revolutie wordt gevierd. Anderen wezen op de Universele Verklaring van de rechten van de mens. Allen waren de mening toegedaan dat een oproep tot de massa om een moord te plegen op een auteur omwille van wat hij heeft geschreven, een gemeenschappelijke reactie vereiste. Wij gaan ermee akkoord dat men kan betreuren wat een auteur geschreven heeft of dat men van mening kan zijn, zoals Sir Joffrey Howe, dat bij een zeer groot aantal mensen de diepste religieuze gevoelens werden gekwetst.

De Twaalf waren terecht van oordeel dat Europa geen gezicht meer zou hebben als wij niet lieten horen hoe wij staan tegenover de vrije meningsuiting en de vrijheid van denken. Het is opmerkelijk dat de Twaalf akkoord gingen over de tekst die u kent. Het gaat om meer dan alleen een verklaring. Voor de eerste keer was er een Europese internationale politiek inzake een internationaal incident en werden er sancties voorgesteld. Wij zullen ons leven lang gedenken dat de Twaalf unaniem een standpunt innamen.

Wat de andere zaken betreft die hier werden besproken, weten wij allen dat de *raison d'Etat* in de loop van de geschiedenis soms tot eigenaardige reacties aanleiding heeft gegeven. Ik heb onlangs de memoires gelezen van de Franse filosoof, Jean Guilton. Hij betreurde dat generaal de Gaulle geloofde in de *raison d'Etat*. Hij citeert enkele beslissingen van de Gaulle die hij ongelukkig vond omdat ze werden geïnspireerd door de *raison d'Etat*. Wat sommige landen of sommige geheime diensten doen, moet ik niet beoordelen. Hier hebben echter twaalf ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Gemeenschap gemeend dat zij tegen een oproep om in een ander land iemand van een andere nationaliteit omwille van een geschrift te doden, een standpunt dienden in te nemen.

Er werd gesproken over onze houding ten aanzien van de PLO. Onze houding is soepel, altijd met de Belgische bezorgdheid voor gematigdheid ten einde de mogelijkheid tot onderhandelen open te laten. Op die manier kunnen onze ambassades nagaan hoe de contacten behouden kunnen blijven.

Nog enkele woorden over de Raad van State en de grensoverschrijdende activiteiten. Zoals u weet waren er moeilijkheden gerezen met de Raad van State. Er was coördinatie nodig tussen Binnenlandse Zaken en Buitenlandse Betrekkingen. Ik zal in dat verband een ontmoeting hebben met mijn collega Tobback. Het onderwerp van wet ter zake zal over enkele dagen bij het Parlement worden ingediend.

Tot slot wijs ik erop dat ik de term «stille diplomatie» nog nooit heb gebruikt. Ik weet niet wat die term inhoudt. Er is naar mijn mening goede diplomatie en er is een andere. Men moet nagaan wat men kan doen en op welke manier men een dynamisch verantwoord beleid kan voeren. Van de week heb ik nog een persoon vrijgekregen uit een land waar honderden worden terechtgesteld. Ik ben daar trots op, maar zal de naam niet bekendmaken want het is mogelijk dat de bevrijde terugkeert naar dat land.

U begrijpt dat diplomatie een activiteit is waarbij er zo weinig mogelijk rumoer mag zijn. Trouwens, in bepaalde gevallen weet men niet wie de schuldige is. Hoe kan men een manifestatie organiseren of hard op tafel slaan als men niet weet tot wie men zich moet richten?

Dit wilde ik u, om een diplomatiek accent te leggen in mijn antwoord, bij wijze van slot medelen. (*Applaus.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion des données budgétaires relatives aux crédits «Affaires étrangères», je la déclare close.

Daar niemand meer het woord vraagt in de bespreking van de budgettaire gegevens over de kredieten «Buitenlandse Zaken», verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents nos 352-1 à 6, session extraordinaire 1988, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 352-1 tot 6, buitengewone zitting 1988, van de Senaat.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

*Crédits pour les dépenses courantes (Titre I)
et pour les dépenses de capital (Titre II)*

Article 1er. § 1er. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement afférentes à l'année budgétaire 1988, des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs):

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
Dépenses courantes . .	18 853,1	—	125,2
TITRE II			
Dépenses de capital . .	7 126,1	759,0	543,5
Totaux . . .	25 979,2	759,0	668,7

Ces crédits sont énumérés aux Titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

§ 2. Les allocations de base qui résultent de la ventilation des crédits entre divisions organiques et programmes d'activités, telles qu'elles sont reprises dans les tableaux de moyens budgétaires du programme justificatif, font l'objet d'un suivi comptable.

§ 3. Lorsque la décomposition entre divisions organiques ou programmes est opérée dans les tableaux de moyens budgétaires, le ministre, ou le fonctionnaire qu'il délègue à cet effet, peut, dans la limite de chacun des crédits ouverts au tableau de la loi, procéder à une redistribution des allocations de base.

§ 4. Le contrôleur des engagements et la Cour des comptes veillent à ce que les dépenses soient correctement imputées sur les allocations de base et à ce que ces dernières ne soient pas dépassées, compte tenu le cas échéant des redistributions opérées conformément au § 3.

*Kredieten voor de lopende uitgaven (Titel I)
en de kapitaaluitgaven (Titel II)*

Artikel 1. § 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1988 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken):

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vastleggingskredieten	Ordonnancingskredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven . .	18 853,1	—	125,2
TITEL II			
Kapitaaluitgaven . .	7 126,1	759,0	543,5
Totaal . . .	25 979,2	759,0	668,7

Die kredieten worden opgesomd onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

§ 2. De basisallocaties die voortvloeien uit de ventilatie van de kredieten over organisatieafdelingen en activiteitenprogramma's, zoals ze hernomen worden in de tabellen van de begrotingsmiddelen van het verantwoordingsprogramma, maken het voorwerp uit van een boekhoudkundige opvolging.

§ 3. Wanneer de uitsplitsing tussen organisatieafdelingen of programma's gemaakt wordt in de tabellen van de begrotingsmiddelen, kan de minister, of de gedelegeerde ambtenaar, binnen de grens van elk van de kredieten geopend in de wetstabel, overgaan tot een herverdeling van de basisallocaties.

§ 4. De controleur der vastleggingen en het Rekenhof zien erop toe dat de uitgaven op de basisallocaties juist worden aangerekend en zorgen bovendien ervoor dat deze laatste, eventueel rekening houdend met de overeenkomstig § 3 doorgevoerde herverdelingen, niet overschreden worden.

— Adopté.

Aangenomen.

*Dispositions particulières
relatives aux dépenses courantes*

Ministère des Affaires étrangères,
du Commerce extérieur
et de la Coopération au Développement

Art. 2. Vu le caractère urgent des dépenses à prévoir et par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds successives d'un montant ne dépassant pas 400 000 francs, dont il sera justifié ultérieurement, peuvent être consenties au comptable chargé de la liquidation des secours et des dépenses à caractère social.

Il en est de même pour les allocations en faveur des cercles culturels et sportifs créés parmi le personnel du département des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement.

*Bijzondere bepalingen
betreffende de lopende uitgaven*

Ministerie van Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel
en Ontwikkelingssamenwerking

Art. 2. Gezien het dringend karakter der in het vooruitzicht gestelde uitgaven en in afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof mogen achtereenvolgende geldvoorschotten worden toegestaan van hoogstens 400 000 frank die later zullen verantwoord worden, aan de rekenplichtige van de sociale dienst, die belast is met de vereffening van de hulpelden en uitgaven van sociale aard.

Hetzelfde geldt voor de toelagen ten bate van de culturele en sportkringen, onder het personeel van het departement van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking opgericht.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Par dérogation à l'article 17 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat, le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la même loi.

Art. 3. Bij afwijking van artikel 17 van de wet van 15 mei 1846 op de Rijkscomptabiliteit, gebeurt de betaling van de geboortetoelagen en van de vergoedingen voor begrafeniskosten overeenkomstig de regelen bepaald in artikel 23 van dezelfde wet.

— Adopté.

Aangenomen.

Secteur Affaires étrangères et Commerce extérieur

Art. 4. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds d'un montant maximum de 7 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département.

Au moyen de ces avances, les comptables extraordinaires du département sont autorisés à payer des créances ne dépassant pas 50 000 francs.

Sector Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel

Art. 4. Bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 7 000 000 frank verleend worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement.

De buitengewone rekenplichtigen van het departement worden gemachtigd om door middel van deze voorschotten schuldvorderingen te betalen welke 50 000 frank niet te boven gaan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds d'un montant maximum de 6 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département chargés de la liquidation des dépenses imputables à charge de l'article 34.17 du budget.

Au moyen de ces avances, les comptables extraordinaires du département sont autorisés à payer des créances ne dépassant pas 60 000 francs.

Art. 5. Bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichtingen van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 6 000 000 frank verleend worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement belast met de uitbetaling der uitgaven betaalbaar ten laste van artikel 34.17 van de begroting.

De buitengewone rekenplichtigen van het departement worden gemachtigd om door middel van deze voorschotten schuldvorderingen te betalen welke 60 000 frank niet te boven gaan.

— Adopté.

Aangenomen.

Secteur Coopération au Développement

Art. 6. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds d'un montant maximum de 60 000 000 de francs chacune peuvent être consenties au comptable extraordinaire du département chargé du paiement des bourses d'études et de stages.

Au moyen de ces avances, le comptable extraordinaire du département est autorisé à payer des créances ne dépassant pas 100 000 francs.

Sector Ontwikkelingssamenwerking

Art. 6. Bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, kunnen geldvoorschotten, tot een maximumbedrag van 60 000 000 frank elk, toegestaan worden aan de buitengewone rekenplichtige van het departement, belast met de betaling van studie- en stagebeurzen.

De buitengewone rekenplichtige van het departement wordt gemachtigd om door middel van deze voorschotten schuldvorderingen te betalen, welke 100 000 frank niet te boven gaan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds d'un montant maximum de 10 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires de la Coopération au Développement.

Au moyen de ces avances, ces comptables extraordinaires sont autorisés à payer des créances ne dépassant pas 100 000 francs.

Art. 7. Bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 10 000 000 frank verleend worden aan de buitengewone rekenplichtigen van de Ontwikkelingssamenwerking.

Deze buitengewone rekenplichtigen worden gemachtigd om door middel van deze voorschotten schuldvorderingen te betalen welke 100 000 frank niet te boven gaan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Par dérogation aux dispositions de l'article 5 de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, des dépenses d'années antérieures peuvent être imputées à charge des crédits non dissociés ci-après:

Titre I, articles 33.02, 34.12 et 34.16.

Art. 8. Bij afwijking van de beschikkingen van artikel 5 van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit mogen uitgaven van vroegere jaren aangerekend worden op de hierna volgende niet-gesplitste kredieten:

Titel I, artikels 33.02, 34.12 en 34.16.

— Adopté.

Aangenomen.

Disposition particulière relative aux dépenses courantes et aux dépenses de capital

Art. 9. Les ordonnancements sur les dépenses engagées au cours des années budgétaires 1985 et antérieures, à charge des articles, dont le numérotage a été modifié entre-temps, peuvent

être imputés à charge des crédits correspondants du budget de l'année 1988.

*Bijzondere bepaling
betreffende de lopende uitgaven
en de kapitaaluitgaven*

Art. 9. De ordonnancements van de uitgaven die, in de loop van het begrotingsjaar 1985 en van vorige begrotingsjaren, werden vastgelegd ten laste van de artikelen waarvan de nummering inmiddels gewijzigd werd, mogen worden aangerekend op de overeenstemmende artikelen van de begroting voor het jaar 1988.

— Adopté.

Aangenomen.

Section particulière (Titre IV)

Ministère des Affaires étrangères,
du Commerce extérieur
et de la Coopération au Développement

Art. 10. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au Titre IV du tableau joint à la présente loi, sont évaluées à 12 681 000 000 de francs pour les recettes et à 15 209 500 000 francs pour les dépenses.

Afzonderlijke sectie (Titel IV)

Ministerie van Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel
en Ontwikkelingssamenwerking

Art. 10. De verrichtingen op de speciale fondsen, die voorkomen in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 12 681 000 000 frank voor de ontvangsten en op 15 209 500 000 frank voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 11. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au Titre IV du tableau joint à la présente loi est indiqué en regard de l'article se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

Art. 11. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 12. Tout engagement à prendre, en vertu des articles 13, 14, 15, 16 et 17 de la présente loi, est soumis au visa du contrôleur des engagements et à la Cour des comptes.

Avant le dix de chaque mois, le contrôleur des engagements transmet à la Cour des comptes, avec les documents justificatifs, un relevé établi en trois exemplaires et mentionnant, d'une part, le montant des engagements visés au cours du mois écoulé et, d'autre part, le montant des engagements visés depuis le début de l'année.

Art. 12. Elke verbintenis aan te gaan krachtens de artikelen 13, 14, 15, 16 en 17 van deze wet, wordt onderworpen aan het visum van de controleur der vastleggingen en aan het Rekenhof.

Vóór de tiende van iedere maand legt de controleur van de vastleggingen aan het Rekenhof een in drievoud opgemaakte lijst met de verantwoordingsstukken voor, die eensdeels het bedrag vermeldt van de vastleggingen die tijdens de afgelopen maand gevisceerd werden, en anderdeels het bedrag aangeeft van de vastleggingen die gevisceerd werden sinds het begin van het jaar.

— Adopté.

Aangenomen.

Secteur Affaires étrangères et Commerce extérieur

Art. 13. Sont accordées, à charge de l'article 60.01.A «Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale», des autorisations d'engagements à concurrence de 500 000 000 de francs.

Sector Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel

Art. 13. Worden toegelaten ten laste van artikel 60.01.A «Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie», vastleggingsmachtigingen ten belope van 500 000 000 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 14. Sont accordées, à charge de l'article 60.02.A «Fonds du Commerce extérieur», des autorisations d'engagements à concurrence de 380 000 000 de francs.

Art. 14. Worden toegelaten ten laste van artikel 60.02.A «Fonds van de Buitenlandse Handel», vastleggingsmachtigingen ten belope van 380 000 000 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

Secteur Coopération au Développement

Art. 15. Pour l'année 1988, une autorisation d'engagement se rapportant au Fonds ouvert dans le cadre de l'aide alimentaire en céréales (art. 60.54.A) est accordée à concurrence de 400 000 000 de francs.

Sector Ontwikkelingssamenwerking

Art. 15. Voor het jaar 1988 wordt aan het Fonds geopend in het kader van de voedselhulp in graangewassen (art. 60.54.A) een vastleggingsmachtiging verleend ten belope van 400 000 000 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 16. Pour l'année 1988, le Fonds de la Coopération au Développement (art. 60.58.B) dispose d'une autorisation d'engagement de 10 000 000 000 de francs.

Art. 16. Voor het jaar 1988 beschikt het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking (art. 60.58.B) over een vastleggingsmachtiging van 10 000 000 000 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 17. Pour l'année 1988, le Fonds de survie pour le tiers-monde (art. 66.60.B) dispose d'une autorisation d'engagement de 849 000 000 de francs.

Art. 17. Voor het jaar 1988 beschikt het Overlevingsfonds derde wereld (art. 66.60.B) over een vastleggingsmachtiging van 849 000 000 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE INTERNATIONALE TARWEOVEREENKOMST 1986 BEVATTENDE:

1. HET TARWEHANDELSVERDRAG 1986 EN BIJLAGE, OPGEMAAKT TE LONDEN OP 14 MAART 1986;
2. HET VOEDSELHULPVERDRAG 1986, OPGEMAAKT TE LONDEN OP 13 MAART 1986

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE L'ACCORD INTERNATIONAL SUR LE BLE DE 1986 COMPRENANT:

1. LA CONVENTION SUR LE COMMERCE DU BLE DE 1986 ET ANNEXE, FAITES A LONDRES LE 14 MARS 1986;
2. LA CONVENTION RELATIVE A L'AIDE ALIMENTAIRE DE 1986, FAITE A LONDRES LE 13 MARS 1986

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Internationale Tarweovereenkomst 1986.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de l'Accord international de 1986 sur le blé.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer De Cooman, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. De Internationale Tarweovereenkomst 1986 bevattende:

1. Het Tarwehandelsverdrag 1986 en bijlage, opgemaakt te Londen op 14 maart 1986;
2. Het Voedselhulpverdrag 1986, opgemaakt te Londen op 13 maart 1986, zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. L'Accord international sur le blé de 1986 comprenant:

1. La Convention sur le commerce du blé de 1986 et annexe, faites à Londres le 14 mars 1986;

2. La Convention relative à l'aide alimentaire de 1986, faite à Londres le 13 mars 1986,

sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION RELATIVE A LA CONSERVATION DE LA VIE SAUVAGE ET DU MILIEU NATUREL DE L'EUROPE ET DES ANNEXES I, II, III ET IV, FAITES A BERNE LE 19 SEPTEMBRE 1979

Discussion et vote de l'article unique

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET VERDRAG INZAKE HET BEHOUD VAN WILDE DIEREN EN PLANTEN EN HUN NATUURLIJK LEEFMILIEU IN EUROPA EN VAN DE BIJLAGEN I, II, III EN IV, OPGEMAAKT TE BERN OP 19 SEPTEMBER 1979

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de la Convention relative à la conservation de la vie sauvage et du milieu naturel de l'Europe.

Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

M. Henneuse, rapporteur, se réfère à son rapport.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. La Convention relative à la conservation de la vie sauvage et du milieu naturel de l'Europe et les annexes I, II, III et IV, faites à Berne le 19 septembre 1979, sortiront leur plein et entier effet.

Enig artikel. Het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa en de bijlagen I, II, III en IV, opgemaakt te Bern op 19 september 1979 zullen volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE EUROPESE OVEREENKOMST INZAKE GEWELDDADIGHEDEN GEPLEEGD DOOR EN WANGEDRAG VAN TOESCHOUWERS ROND SPORTEVENEMENTEN EN IN HET BIJZONDER ROND VOETBALWEDSTRIJDEN, OPGEMAAKT TE STRAATSBURG OP 19 AUGUSTUS 1985

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION EUROPEENNE SUR LA VIOLENCE ET LES DEBORDEMENTS DE SPECTATEURS LORS DE MANIFESTATIONS SPORTIVES ET NOTAMMENT DE MATCHES DE FOOTBALL, FAITE A STRASBOURG LE 19 AOUT 1985

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Europese Overeenkomst inzake gewelddadigheden gepleegd door en wangedrag van toeschouwers rond sportevenementen en in het bijzonder rond voetbalwedstrijden, opgemaakt te Straatsburg op 19 augustus 1985.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de la Convention européenne sur la violence et les débordements de spectateurs lors de manifestations sportives et notamment de matches de football, faite à Strasbourg le 19 août 1985.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Verschueren, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar mijn verslag dat in de commissie eenparig werd goedgekeurd.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Diegenant.

De heer Diegenant. — Mijnheer de Voorzitter, het Heizeldrama van 29 mei 1985 was de rechtstreekse aanleiding tot het sluiten van deze overeenkomst op 19 augustus 1985, tussen vertegenwoordigers van de landen van de Raad van Europa en van de landen die partij zijn in het Europees Cultureel Verdrag.

Het probleem van het wangedrag van supporters rond de voetbalvelden bestond reeds eerder.

Het Heizeldrama was wellicht het culminatiepunt in de evolutie van deze « misdadige gedragingen ».

De Belgische Voetbalbond heeft niet op het Heizeldrama gewacht om maatregelen te treffen ter voorkoming van het supportersgeweld; de Belgische centrale en lokale overheden evenmin.

Het supportersgeweld van 29 mei 1985 was van een niet-Belgische hevigheid. Het heeft, jammer genoeg, vele verantwoordelijken voor de ordehandhaving verrast. Gelukkig heeft het ook aangespoord tot het treffen van nieuwe maatregelen. Bij koninklijk besluit van 6 augustus 1985 werden de Hoge Raad en de provinciale commissies voor voorkoming van de misdadigheid bij het ministerie van Binnenlandse Zaken opgericht.

Binnen deze Raad werd de « gemengde inspectiecommissie voor de voetbalstadions » opgericht, die sedert 9 augustus 1988 vervangen is door de « overlegcommissie voor de veiligheid bij sportmanifestaties ».

In ons land wordt thans reeds gewerkt volgens de richtlijnen die opgenomen zijn in de internationale overeenkomst, die ons vandaag ter ratificatie wordt voorgelegd.

De Vlaamse Gemeenschap ratificeerde haar reeds wat haar bevoegdheid betreft.

Het ligt dan ook voor de hand dat de Senaat deze overeenkomst van Straatsburg zal goedkeuren.

Van dit debat wil ik evenwel gebruik maken om het volgende op te merken.

Op 28 juni 1988 — drie jaar na het Heizeldrama — bleken slechts twee voetbalstadia van de clubs uit eerste en tweede afdeling conform de normen van de inspectiecommissie, niettegenstaande de reeds aangebrachte verbeteringen.

Onlangs werd de publieke opinie opgeschud door de ongevallen te Dworp en te Tienen die jonge voetballers troffen in de sanitaire installaties van de clubs waar ze komen spelen.

Ik zeg tot de regering: het volstaat niet conventies te sluiten, normen op te stellen en ze te controleren, er moeten ook positieve maatregelen getroffen worden waardoor de clubs de mogelijkheid geboden wordt om ten eerste in te staan voor de veiligheid van hun supporters en ten tweede in te staan voor de veiligheid van hun spelers.

Er wordt grotere aandacht besteed aan het handhaven van de openbare orde en terecht, maar daardoor is niet alles opgelost.

Wat heeft de overheid ondernomen om de grote clubs te helpen hun installaties te verbeteren?

Het komt me voor dat de overheid — en wat het veiligheidsaspect betreft ook de nationale overheid — initiatieven zou kunnen nemen om te helpen bij de grote investeringen die met de modernisering van voetbalstadia gepaard gaan.

Het verheugt mij dat minister Tindemans toevallig aanwezig is. Ik wil hem een persoonlijke ervaring vertellen. Als jongeman ben ik ooit naar de voetbalwedstrijd België-Nederland gaan kijken in het Antwerpstadion. Ik ben er onlangs teruggekeerd om te kijken naar de wedstrijd België-Brazilië. De tranen sprongen mij bijna in de ogen, toen ik zag in welke toestand dit stadion verkeerde, waarop ik als jongeman zo trots was. Het was vervallen! Wat men 40 jaar geleden, ook met de steun van de overheid, kon, moet ook nu weer mogelijk worden gemaakt.

Onlangs werd de idee gelanceerd van de oprichting van een speciaal bouwfonds, in het bijzonder gericht tot de grotere voetbalclubs. Deze idee verdient in studie te worden genomen.

Het treft me echter hoe in talrijke kleinere clubs, vooral voor jeugdspelers, de sanitaire installaties veel te wensen overlaten. Niet alleen is er een gebrek aan elementair comfort, maar ook aan veiligheid.

Vrijwilligerswerk heeft in de sport reeds wonderen verricht. De afzijdigheid van de overheid zowel de lokale, regionale als centrale neemt in vele gevallen evenwel misdadige vormen aan.

Wanneer de « overlegcommissie voor de veiligheid in de sportstadia », alle voetbalinfrastructuur zou gaan bezoeken en dus niet alleen de veiligheid van de toeschouwers, doch ook deze van de spelers nagaat zou daarvan wel eens een weinig eervol verslag kunnen worden opgesteld.

Ik doe hier een oproep tot bewustwording.

Het « Europees handvest voor de sport voor allen » van de Raad van Europa van 1975 en ook de huidige overeenkomst tussen 18 Staten zijn lofwaaardige teksten.

Ze dragen bij tot de bewustwording van de publieke opinie en tot een verantwoord beleidsgedrag.

Ik pleit voor positieve beleidsmaatregelen die de organisatoren van de sport in ons land in staat stellen, voor toeschouwers en voor sportbeoefenaars, de passende voorwaarden voor veiligheid en zelfs comfort te scheppen.

De bespreking van de ratificatie van dit lofwaaardig internationaal akkoord, kan, zelfs gevoerd in de Senaat, niet louter academisch blijven. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tindemans.

De heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Diegenant heeft mij van dit probleem bewust gemaakt. Ik heb ter zake geen enkele bevoegdheid, maar ik zal proberen die zaak samen met hem te verdedigen.

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article 1er. La Convention européenne sur la violence et les débordements de spectateurs lors de manifestations sportives et notamment de matches de football, faite à Strasbourg le 19 août 1985, sortira son plein et entier effet.

Artikel 1. De Europese Overeenkomst inzake gewelddadigheden gepleegd door en wangedrag van toeschouwers rond sportevenementen en in het bijzonder rond voetbalwedstrijden, opge maakt te Straatsburg op 19 augustus 1985 zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Le Roi prend toutes les mesures que requiert l'exécution de la Convention visée à l'article 1er. Il peut à cette fin déroger aux lois existantes.

Art. 2. De Koning neemt alle maatregelen die vereist zijn voor de uitvoering van de in artikel 1 genoemde Overeenkomst. Daartoe kan hij van de bestaande wetten afwijken.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET SCHEEPVAARTAKKOORD TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN DE REPUBLIEK KAMEROEN, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 13 MEI 1986

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE L'ACCORD MARITIME ENTRE L'UNION ECONOMIQUE BELGO-LUXEMBOURGEOISE ET LA REPUBLIQUE DU CAMEROUN, SIGNE A BRUXELLES LE 13 MAI 1986

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Scheepvaartakkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Kameroen, ondertekend te Brussel op 13 mei 1986.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de l'Accord maritime entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république du Cameroun, signé à Bruxelles le 13 mai 1986.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Bremaeker, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, dit ontwerp van wet werd eenparig in de commissie aangenomen.

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. Het Scheepvaartakkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Kameroen, ondertekend te Brussel op 13 mei 1986 zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. L'Accord maritime entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république du Cameroun, signé à Bruxelles, le 13 mai 1986, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE OVEREENKOMST TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN DE VOLKSREPUBLIC BANGLADESH INZAKE DE HANDELSSCHEEPVAART, ONDERTEKEND TE DHAKA OP 31 JULI 1986

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE L'ACCORD MARITIME SUR LA MARINE MARCHANDE ENTRE L'UNION ECONOMIQUE BELGO-LUXEMBOURGEOISE ET LA REPUBLIQUE POPULAIRE DU BANGLADESH, SIGNE A DHAKA LE 31 JUILLET 1986

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de volksrepubliek Bangladesh inzake de handelsscheepvaart, ondertekend te Dhaka op 31 juli 1986.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de l'Accord maritime sur la marine marchande entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république populaire du Bangladesh, signé à Dhaka le 31 juillet 1986.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer De Bremaeker, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. L'Accord maritime sur la marine marchande entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république populaire du Bangladesh, signé à Dhaka le 31 juillet 1986, sortira son plein et entier effet.

Enig artikel. De Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de volksrepubliek Bangladesh

inzake de handelsscheepvaart, ondertekend te Dhaka op 31 juli 1986, zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET SCHEEPVAARTAKKOORD TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBOURGSE ECONOMISCHE UNIE EN DE ISLAMITISCHE REPUBLIEK PAKISTAN, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 8 SEPTEMBER 1986

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE L'ACCORD MARITIME ENTRE L'UNION ECONOMIQUE BELGO-LUXEMBOURGEOISE ET LA REPUBLIQUE ISLAMIQUE DU PAKISTAN, SIGNE A BRUXELLES LE 8 SEPTEMBRE 1986

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Scheepvaartakkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de islamitische republiek Pakistan, ondertekend te Brussel op 8 september 1986.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de l'Accord maritime entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république islamique du Pakistan, signé à Bruxelles le 8 septembre 1986.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer De Bremaeker, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. L'Accord maritime entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république islamique du Pakistan, signé à Bruxelles le 8 septembre 1986 sortira son plein et entier effet.

Enig artikel. Het Scheepvaartakkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de islamitische republiek Pakistan, ondertekend te Brussel op 8 september 1986 zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE OVEREENKOMST INZAKE SAMENWERKING BIJ HET BESTRIJDEN VAN DE VERONTREINIGING VAN DE NOORDZEE DOOR OLIE EN ANDERE SCHADELIJKE STOFFEN, EN VAN DE BIJLAGE, OPGEMAAKT TE BONN OP 13 SEPTEMBER 1983

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE L'ACCORD CONCERNANT LA COOPERATION EN MATIERE DE LUTTE CONTRE LA POLLUTION DE LA MER DU NORD PAR LES HYDROCARBURES ET AUTRES SUBSTANCES DANGEREUSES, ET DE L'ANNEXE, FAITS A BONN LE 13 SEPTEMBRE 1983

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Overeenkomst inzake samenwerking bij het bestrijden van de verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen, en van de bijlage, opgemaakt te Bonn op 13 september 1983.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de l'Accord concernant la coopération en matière de lutte contre la pollution de la mer du Nord par les hydrocarbures et autres substances dangereuses, et de l'annexe, faits à Bonn le 13 septembre 1983.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Verschueren, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar mijn verslag dat door de commissie eenparig is goedgekeurd.

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Artikel 1. De Overeenkomst inzake samenwerking bij het bestrijden van de verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen, en de bijlage, opgemaakt te Bonn op 13 september 1983, zullen volkomen uitwerking hebben.

Article 1er. L'Accord concernant la coopération en matière de lutte contre la pollution de la mer du Nord par les hydrocarbures et autres substances dangereuses, et l'annexe, faits à Bonn le 13 septembre 1983, sortiront leur plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. De amendementen (en de wijzigingen) welke overeenkomstig de artikelen 16 (en 17) van het Akkoord tot stand komen, zullen volkomen uitwerking hebben.

Art. 2. Les amendements (et modifications) apportés conformément aux articles 16 (et 17) de l'Accord sortiront leur plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. De Koning neemt de nodige maatregelen om het Akkoord en de amendementen (en wijzigingen) in werking te stellen, zowel binnen als buiten de territoriale zee. Hij kan hiertoe van de bestaande wetgeving afwijken.

Art. 3. Le Roi prend les mesures nécessaires à la mise en œuvre de l'Accord et des amendements (et modifications) tant à l'intérieur qu'en dehors de la mer territoriale. Il peut à cet effet déroger à la législation existante.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET PROTOCOL TOT WIJZIGING VAN HET VERDRAG TER VOORKOMING VAN DE VERONTREINIGING VAN DE ZEE TEN GEVOLGE VAN HET STORTEN VANAF SCHEPEN EN LUCHTVAARTUIGEN, OPGEMAAKT TE OSLO, OP 2 MAART 1983 EN TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 8 FEBRUARI 1978 HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET VERDRAG TER VOORKOMING VAN DE VERONTREINIGING VAN DE ZEE TEN GEVOLGE VAN HET STORTEN VANAF SCHEPEN EN LUCHTVAARTUIGEN, EN VAN DE BIJLAGEN, OPGEMAAKT TE OSLO OP 15 FEBRUARI 1972 EN HOUDENDE SOMMIGE BEPALINGEN IN VERBAND MET HET STORTEN IN ZEE EN HET VERBRANDEN OP ZEE VAN AFVAL EN ANDERE STOFFEN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DU PROTOCOLE PORTANT AMENDEMENT DE LA CONVENTION POUR LA PREVENTION DE LA POLLUTION MARINE PAR LES OPERATIONS D'IMMERSION EFFECTUEES PAR LES NAVIRES ET AERONEFS, FAIT A OSLO LE 2 MARS 1983, ET MODIFIANT LA LOI DU 8 FEVRIER 1978 PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION POUR LA PREVENTION DE LA POLLUTION MARINE PAR LES OPERATIONS D'IMMERSION EFFECTUEES PAR LES NAVIRES ET AERONEFS, ET DES ANNEXES, FAITES A OSLO LE 15 FEVRIER 1972 ET PREVOYANT CERTAINES DISPOSITIONS RELATIVES A L'IMMERSION ET L'INCINERATION DE DECHETS ET AUTRES SUBSTANCES EN MER

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol tot wijziging van het Verdrag ter voorkoming van de verontreiniging van de zee.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation du Protocole portant amendement de la Convention pour la prévention de la pollution marine.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Verschuere, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Vraagt niemand het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

Artikel één luidt:

Artikel 1. Het opschrift van de wet van 8 februari 1978 houdende goedkeuring van het Verdrag ter voorkoming van de verontreiniging van de zee ten gevolge van het storten vanaf schepen en luchtvaartuigen, en van de bijlagen, opgemaakt te Oslo op 15 februari 1972, en houdende sommige bepalingen in verband met het storten in zee en het verbranden op zee van afval en andere stoffen, gewijzigd bij de wet van 19 mei 1983, wordt vervangen door het volgende opschrift:

« Wet van 8 februari 1978 houdende goedkeuring en uitvoering van het Verdrag tot voorkoming van de verontreiniging van de zee ten gevolge van het storten vanaf schepen en luchtvaartuigen en van de bijlagen, opgemaakt te Oslo op 15 februari 1972, en van het Protocol tot wijziging van dat Verdrag, opgemaakt te Oslo op 2 maart 1983. »

Article 1er. L'intitulé de la loi du 8 février 1978 portant approbation de la Convention pour la prévention de la pollution marine par les opérations d'immersion effectuées par les navires et aéronefs, et des annexes, faites à Oslo le 15 février 1972, et prévoyant certaines dispositions relatives à l'immersion et à l'incinération de déchets et autres substances en mer, modifié par la loi du 19 mai 1983, est remplacé par l'intitulé suivant:

« Loi du 8 février 1978 portant approbation et exécution de la Convention pour la prévention de la pollution marine par les opérations d'immersion effectuées par les navires et aéronefs, et des annexes, faites à Oslo le 15 février 1972, et du Protocole portant amendement de cette Convention, fait à Oslo le 2 mars 1983. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. In artikel 1 van dezelfde wet wordt een tweede lid ingevoegd luidend als volgt:

« Het Protocol tot wijziging van het Verdrag, opgemaakt te Oslo op 2 maart 1983, hierna « het Protocol inzake verbranding » genoemd, zal volkomen uitwerking hebben. »

Art. 2. Dans l'article 1er de la même loi, il est inséré un alinéa 2 rédigé comme suit:

« Le Protocole portant amendement de la Convention, fait à Oslo le 2 mars 1983, dénommé ci-après « le Protocole sur l'incinération », sortira son plein et entier effet. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Artikel 2, § 1, van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 1. De Koning is belast met de uitvoering van het Verdrag en van het Protocol inzake verbranding. »

Art. 3. L'article 2, § 1er, de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« § 1er. Le Roi est chargé de l'exécution de la Convention et du Protocole sur l'incinération. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. Artikel 4, § 1, van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 1. De Koning stelt nadere regelen vast voor de aanvraag tot het voorafgaand verkrijgen van de bijzondere vergunning of van de machtiging zoals voorgeschreven in het Verdrag en in het Protocol inzake verbranding en bepaalt de voorwaarden waaronder de bijzondere vergunning of de machtiging kan worden verkregen of vervallen verklaard. »

Art. 4. L'article 4, § 1er, de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« § 1er. Le Roi détermine les modalités d'une demande d'obtention préalable de la licence spécifique ou de l'autorisation comme prévue à la Convention et au Protocole sur l'incinération ainsi que les conditions dans lesquelles la licence spécifique ou l'autorisation peut être obtenue ou est déclarée périmée. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Artikel 14 van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 19 mei 1983, wordt opgeheven.

Art. 5. L'article 14, de la même loi, inséré par la loi du 19 mai 1983, est abrogé.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET AKKOORD TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN DE REGERING VAN DE REPUBLIEK TURKIJE BETREFFENDE DE WEDERZIJDS BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN, ONDERTEKEND TE ANKARA OP 27 AUGUSTUS 1986

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE L'ACCORD ENTRE L'UNION ECONOMIQUE BELGO-LUXEMBOURGEOISE ET LE GOUVERNEMENT DE LA REPUBLIQUE DE TURQUIE POUR LA PROMOTION ET LA PROTECTION RECIPROQUES DES INVESTISSEMENTS, SIGNE A ANKARA LE 27 AOUT 1986

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Akkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Turkije betreffende de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Ankara op 27 augustus 1986.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et le gouvernement de la république de Turquie pour la promotion et la protection réciproques des investissements, signé à Ankara le 27 août 1986.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De rapporteur, de heer Deneir, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. Het Akkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Turkije betreffende de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Ankara op 27 augustus 1986 zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. L'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et le gouvernement de la république de Turquie pour la promotion et la protection réciproques des investissements, signé à Ankara le 27 août 1986 sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING EN UITVOERING VAN DIVERSE INTERNATIONALE AKTEN INZAKE DE ZEEVAART

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION ET EXECUTION DE DIVERS ACTES INTERNATIONAUX EN MATIERE DE NAVIGATION MARITIME

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring en uitvoering van diverse internationale akten inzake de zeevaart.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation et exécution de divers actes internationaux en matière de navigation maritime.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Bremecker, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar mijn verslag.

Het wetsontwerp werd zonder bespreking door de aanwezige commissieleden eenparig aangenomen en het verslag werd eveneens eenparig goedgekeurd.

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Hoofdstuk I. — Goedkeuring van internationale akten

Artikel 1. De volgende internationale akten zullen volkomen uitwerking hebben:

a) Het Verdrag betreffende de burgerlijke aansprakelijkheid inzake het vervoer over zee van nucleaire stoffen, opgemaakt te Brussel op 17 december 1971;

b) Het Protocol bij het Internationaal Verdrag van 1969 op de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie, opgemaakt te Londen op 19 november 1976;

c) Het Verdrag betreffende de beperking van de aansprakelijkheid inzake zeevorderingen, opgemaakt te Londen op 19 november 1976, behalve de leden d en e van § 1 van artikel 2 van dit verdrag;

d) Het Verdrag betreffende het vervoer over zee van passagiers en hun reisgoed, opgemaakt te Athene op 13 december

1974 en zijn Protocol, opgemaakt te Londen op 19 november 1976.

Chapitre 1er. — Approbation d'actes internationaux

Article 1er. Les actes internationaux suivants sortiront leur plein et entier effet :

a) La Convention relative à la responsabilité civile dans le domaine du transport maritime de matières nucléaires, faite à Bruxelles le 17 décembre 1971;

b) Le Protocole à la Convention internationale de 1969 sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures, fait à Londres le 19 novembre 1976;

c) La Convention sur la limitation de la responsabilité en matière de créances maritimes, faite à Londres le 19 novembre 1976, sauf les alinéas *d* et *e* du § 1er de l'article 2 de cette convention;

d) La convention relative au transport par mer de passagers et de leurs bagages, faite à Athènes le 13 décembre 1974 et son Protocole fait à Londres le 19 novembre 1976.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk II. — Vervanging in het Wetboek van koophandel, Boek II, Titel II, van de artikelen 46 tot 53

Art. 2. De artikelen 46 tot 53 van Boek II, Titel II, van het Wetboek van koophandel worden door de volgende bepalingen vervangen :

« Hoofdstuk I. — Eigenaars van schepen

Afdeling I. — Aansprakelijkheid van eigenaars van schepen

Art. 46. § 1. Iedere scheepseigenaar is persoonlijk aansprakelijk voor zijn eigen handelingen, verzuimen of verbintenissen.

§ 2. De scheepseigenaar is burgerlijk aansprakelijk voor de handelingen van de kapitein en staat in voor de verbintenissen door deze aangegaan in het uitoefenen van zijn dienst.

§ 3. De scheepseigenaar is burgerlijk aansprakelijk voor de handelingen van de bemanning, van de loods en van andere als dusdanig werkzaam zijnde aangestelden, in het uitoefenen van hun respectieve dienst.

§ 4. Artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten is van toepassing op de persoonlijke aansprakelijkheid van de aangestelden van de scheepseigenaar of hulpverlener voor schade, bij de uitvoering van hun arbeidsovereenkomst in dienst van het schip, toegebracht aan de scheepseigenaar of aan derden.

Afdeling II. — Beperking van de aansprakelijkheid

Art. 47. § 1. Onder voorbehoud van het bepaalde in de §§ 2 en 3 hierna, kan de eigenaar van een schip zijn aansprakelijkheid beperken overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag betreffende de beperking van de aansprakelijkheid inzake zeevorderingen, opgemaakt te Londen op 19 november 1976, verder «LLMC-Verdrag» genoemd.

De toepassing van artikel 2, § 1, letters *d* en *e* van dat verdrag is evenwel uitgesloten.

§ 2. De eigenaar van een schip kan zijn aansprakelijkheid voor schade door olieverontreiniging beperken overeenkomstig de bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie, en van de bijlage, opgemaakt te Brussel op 29 november 1969, van de wet van 20 juli 1976 houdende goedkeuring en

uitvoering van dit Verdrag, en van het Protocol bij dit Verdrag, opgemaakt te Londen op 19 november 1976 in zoverre het oliën betreft die omschreven staan in dit Verdrag.

§ 3. De vervoerder van passagiers en hun reisgoed over zee kan zijn aansprakelijkheid beperken overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag betreffende het vervoer over zee van passagiers en hun reisgoed, opgemaakt te Athene op 13 december 1974 en van zijn Protocol, opgemaakt te Londen op 19 november 1976, en desgevallend van de artikelen 7, 8, 9, § 2, 10 tot 13 en 15, § 1, van het LLMC-Verdrag.

De Koning stelt de hogere aansprakelijkheidslimiet per hoofd vast waarvan sprake in artikel 7.2 van het Verdrag van Athene.

§ 4. De hulpverlener die niet vanaf een schip optreedt of enkel optreedt aan boord van het schip waaraan of ten opzichte waarvan hulp- of bergingsdiensten worden verleend, kan zijn aansprakelijkheid beperken tot het bedrag vastgesteld in artikel 6, § 4, van het LLMC-Verdrag.

Afdeling III. — Vorming van het beperkingsfonds en bevoegdheidsregeling

Art. 48. § 1. De scheepseigenaar of hulpverlener vraagt de vorming van het fonds geregeld door het LLMC-Verdrag, door indiening van een verzoekschrift bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel die bevoegd is krachtens artikel 627, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek. Het verzoekschrift moet voldoen aan de voorwaarden bepaald in artikel 1026 van het Gerechtelijk Wetboek.

Het moet bovendien vermelden : nationaliteit en naam van het schip, het voorval waarbij de schade is opgelopen, met vermelding van datum en plaats, het wettelijk bedrag van de aansprakelijkheidsbeperking zoals verzoeker het heeft geraamd, en de wijze waarop hij voornemens is het beperkingsfonds te vormen : storting in specien of garantiestelling.

Bij het verzoekschrift worden gevoegd :

1° De door de verzoeker gewaarmerkte lijst van de hem bekende schuldeisers ten aanzien van wie hij meent de beperking van zijn aansprakelijkheid te kunnen invoeren, met vermelding zo mogelijk van eenieders woonplaats, alsook van het definitief of voorlopig bedrag en van de aard van elke schuldvordering;

2° Alle stukken tot staving van de berekening van het wettelijk bedrag van de aansprakelijkheidsbeperking.

§ 2. Indiening van het verzoekschrift houdt geen erkenning van aansprakelijkheid in.

§ 3. De voorzitter van de rechtbank van koophandel verifieert bij voorraad of het door de verzoeker opgegeven bedrag overeenkomt met het bedrag waartoe zijn aansprakelijkheid kan worden beperkt. Zodra de voorzitter heeft vastgesteld dat beide bedragen overeenstemmen, geeft hij bevel tot instelling van de procedure tot vorming van het fonds.

Heeft de verzoeker niet aangeboden het bedrag, waartoe zijn aansprakelijkheid kan worden beperkt, vermeerderd met de wettelijke interesten vanaf de dag van de schadeverwekkende gebeurtenis tot de dag waarop het beperkingsfonds zal zijn gevormd, in specien te storten, dan beveelt de voorzitter het instellen van de procedure slechts indien de verzoeker het stellen van een garantie aanbiedt die aanvaardbaar en toereikend is.

De voorgestelde garantie is aanvaardbaar als, naar het oordeel van de voorzitter, zeker is dat het fonds werkelijk beschikbaar zal zijn en vrij overdraagbaar, zodra de garantie gesteld is.

De garantie is toereikend als haar bedrag overeenstemt met het bedrag waartoe de aansprakelijkheid kan worden beperkt, vermeerderd met een provisie voor dekking van de wettelijke interesten voor een door de voorzitter geschikt geachte tijdsduur.

Het bepaalde in de artikelen 2040 tot 2043 van het Burgerlijk Wetboek is toepasselijk op de door de verzoeker te stellen garantie.

De beschikking vermeldt de termijn waarbinnen de storting gedaan of de garantie verstrekt moet worden, welke termijn niet

langer mag zijn dan een maand te rekenen van de datum van de beschikking; deze laatste bepaalt bovendien de door de verzoeker binnen dezelfde termijn te storten provisie voor het dekken van de kosten van de procedure tot vorming, vereffening en verdeling van het beperkingsfonds.

De voorzitter benoemt een rechter-commissaris en een vereffenaar.

Het salaris van de vereffenaar wordt geregeld door de voorzitter met inachtneming van de aard en de belangrijkheid van de procedure tot vorming, vereffening en verdeling van het fonds.

Het bepaalde in de artikelen 460, 462 en 463 van Boek III van dit Wetboek, is van toepassing op de werkzaamheden van de rechter-commissaris en van de vereffenaar.

§ 4. Bij storting in speciën duidt de vereffenaar de instelling aan waarbij het geld moet worden gedeponereerd. Dit depositio geschiedt op naam van de vereffenaar *qualitate qua*. Geen opvraging mag worden verricht zonder toestemming van de rechter-commissaris.

De interesten van de gedeponeerde bedragen worden bij deze sommen geteld.

Ingeval een garantie verstrekt wordt, wordt zij gesteld in het voordeel van de vereffenaar *qualitate qua*.

Geen wijziging mag aan de aldus gestelde garantie worden aangebracht zonder machtiging van de rechter-commissaris.

De provisie voor het dekken van de kosten van de procedure wordt overgemaakt aan de vereffenaar, die hierover beschikt onder controle van de rechter-commissaris.

§ 5. Op verslag van de vereffenaar waarin wordt gesteld dat de bedragen gedeponereerd zijn of dat de garantie gegeven is, stelt de voorzitter in een beschikking vast dat het fonds gevormd is. Vanaf die beschikking gelden voor het aanhangige schadegeval, artikel 13 van het LLMC-Verdrag en de artikelen 496 tot 500, 502 tot 504 en 508 van Boek III van dit Wetboek.

Voor de toepassing van het eerste lid wordt de beschikking van de voorzitter gelijkgesteld met het vonnis van faillietverklaring vermeld in de voormelde artikelen 496, 504 en 508.

De bekendmakingen vermeld in voormeld artikel 496 worden in voorkomend geval gedaan in één of meer buitenlandse maritieme bladen.

Het verzet tegen de beschikking vermeld in het eerste lid wordt voor de rechtbank van koophandel gebracht. Het verzet moet gedaan worden binnen de drie maand van de publicatie vermeld in voormeld artikel 496. Deze termijn wordt vermeerderd met de termijnen voorzien door artikel 55 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 6. De bedragen van de beperkte aansprakelijkheid worden in de nationale munt omgerekend bij de verificatie vermeld in het eerste lid van § 3.

Is er, vóór de vaststelling van de vorming van het beperkingsfonds aanleiding tot verbetering, in de één of andere zin, van de omrekening in Belgische frank van het bedrag van de beperkte aansprakelijkheid, dan wordt die verbetering uitgesproken bij beschikking van de voorzitter, die bepaalt binnen welke termijn de voorgeschreven maatregelen ten uitvoer worden gelegd.

§ 7. Artikel 1039 van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing voor alle beschikkingen die de voorzitter verleent voor de rechtspleging vermeld in deze afdeling.

Art. 49. § 1. Het vonnis of het arrest dat na de vorming van het fonds het faillissement van de verzoeker uitspreekt, hem uitstel van betaling verleent of zijn gerechtelijk akkoord homologeert, heeft voor het fonds geen gevolgen.

§ 2. De verzoeker en eventueel de curator van zijn faillissement moeten opgeroepen worden voor alle verrichtingen van de procedure tot vereffening en verdeling van het beperkingsfonds.

Afdeling IV. — Procedure van vereffening en verdeling van het fonds

Art. 50. § 1. Zodra de aansprakelijkheid van de scheepseigenaar of van de hulpverlener vaststaat en deze gerechtigd zijn

hun aansprakelijkheid te beperken, wordt de procedure voor vereffening en verdeling van het fonds voortgezet.

§ 2. De artikelen 496 tot 500, 502 tot 504 en 508 van Boek III van dit Wetboek zijn op de aangifte, de verificatie en de betwisting van de ten laste van het fonds neergelegde schuldvorderingen van toepassing.

§ 3. De bekendmakingen vermeld in artikel 496 van Boek III van dit Wetboek worden in voorkomend geval gedaan in één of meer buitenlandse maritieme bladen.

Art. 51. § 1. Er kan geen enkel recht van voorrang uitgeoefend worden op het gedeelte van het beperkingsfonds dat bestemd is om de zaakschade te vereffenen.

§ 2. De vereffenaar maakt een ontwerp van verdeling op en deelt het mede aan de schuldeisers.

In geval van betwisting van het ontwerp van verdeling doet de rechtbank van koophandel wier voorzitter van het geding kennis heeft genomen, uitspraak op verslag van de vereffenaar.

Art. 52. § 1. De uitdeling van het fonds aan de schuldeisers geschiedt naar evenredigheid van hun bevestigde en geverifieerde schuldvorderingen.

§ 2. De betaling aan elke schuldeiser van het deel van het beperkingsfonds dat hem toekomt, maakt een einde aan zijn schuldvordering tegenover de verzoeker.

§ 3. Als alle schuldvorderingen werden vereffend, komt het eventuele saldo van het fonds toe aan degene die het gevormd heeft of, zo deze ondertussen is failliet gegaan, aan de failliete boedel.

Op verslag van de vereffenaar, medeondertkend door de rechter-commissaris, wordt de procedure gesloten verklaard door de voorzitter van de rechtbank van koophandel die bevoegd is krachtens artikel 627, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek.

Afdeling V. — Omrekening in nationale munt

Art. 53. Indien de scheepseigenaar of de hulpverlener geen beperkingsfonds vormt, worden de bedragen van de beperkte aansprakelijkheid in de nationale munt omgerekend op de respectieve data van de betalingen. »

Chapitre II. — Remplacement au Code de Commerce, Livre II, Titre II, des articles 46 à 53

Art. 2. Les articles 46 à 53 du Livre II, Titre II, du Code de Commerce, sont remplacés par les dispositions suivantes :

« Chapitre Ier. — Des propriétaires de navires

Section Ire. — De la responsabilité des propriétaires de navires

Art. 46. § 1er. Tout propriétaire de navire est personnellement responsable de ses propres faits, fautes ou engagements.

§ 2. Le propriétaire du navire est civilement responsable des faits du capitaine et tenu des obligations contractées par ce dernier dans l'exercice de ses fonctions.

§ 3. Le propriétaire du navire est civilement responsable des faits de l'équipage, du pilote et d'autres préposés qui en font l'office, dans l'exercice de leurs fonctions respectives.

§ 4. L'article 18 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail est applicable à la responsabilité personnelle des préposés du propriétaire du navire ou de l'assistant au service du navire pour les dommages, causés à ce propriétaire, ou aux tiers, lors de l'exécution de leur contrat de travail.

Section II. — De la limitation de la responsabilité

Art. 47. § 1er. Sous réserve des dispositions des §§ 2 et 3 ci-après, le propriétaire d'un navire peut limiter sa responsabilité conformément aux dispositions de la Convention sur la limitation de la responsabilité en matière de créances maritimes, faite à Londres le 19 novembre 1976, nommée ci-après « Convention LLMC ».

Toutefois, l'application des alinéas *d* et *e* du § 1er de l'article 2 de cette convention est exclue.

§ 2. Le propriétaire d'un navire peut limiter sa responsabilité pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures conformément aux dispositions de la Convention internationale sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures et de l'annexe, faites à Bruxelles le 29 novembre 1969, de la loi du 20 juillet 1976 portant approbation et exécution de cette Convention et du Protocole à cette Convention fait à Londres le 19 novembre 1976, pour autant qu'il s'agisse d'hydrocarbures définis dans ladite Convention.

§ 3. Le transporteur par mer de passagers et de leurs bagages peut limiter sa responsabilité conformément aux dispositions de la Convention relative au transport par mer de passagers et de leurs bagages, faite à Athènes le 13 décembre 1974 et de son Protocole fait à Londres le 19 novembre 1976, et le cas échéant, conformément aux dispositions des articles 7, 8, 9, § 2, 10 à 13 et 15, § 1er, de la Convention LLMC.

Le Roi établit la limite de responsabilité par capita plus élevée, visée à l'article 7, § 2, de la Convention d'Athènes.

§ 4. Tout assistant n'agissant pas à partir d'un navire ou agissant uniquement à bord du navire auquel ou à l'égard duquel les services d'assistance ou de sauvetage sont fournis, peut limiter sa responsabilité à concurrence du montant fixé à l'article 6, § 4, de la Convention LLMC.

Section III. — De la constitution du fonds de limitation et de la compétence

Art. 48. § 1er. Le propriétaire du navire ou l'assistant, demande la constitution du fonds, réglée par la Convention LLMC en présentant une requête au président du tribunal de commerce compétent en vertu de l'article 627, 10°, du Code judiciaire. La requête doit répondre aux conditions prescrites par l'article 1026 du Code judiciaire.

Elle doit, en outre, énoncer la nationalité et le nom du navire, l'événement au cours duquel les dommages sont survenus, avec indication de la date et du lieu, le montant légal de la limitation de responsabilité évalué par le requérant et la manière dont il entend constituer le fonds de limitation : versement en espèces ou garantie.

A la requête sont annexées :

1° La liste, certifiée conforme par le requérant, des créanciers connus de lui à l'égard desquels il estime pouvoir opposer la limitation de sa responsabilité, avec l'indication si possible du domicile de chacun d'eux ainsi que du montant, à titre définitif ou provisoire, de chaque créance et de la nature de celle-ci;

2° Toutes pièces justificatives du calcul du montant légal de la limitation de responsabilité.

§ 2. La présentation de la requête n'emporte pas reconnaissance de responsabilité.

§ 3. Le président du tribunal de commerce vérifie au provisoire si le montant indiqué par le requérant correspond à celui auquel il peut légalement limiter sa responsabilité. Dès qu'il a constaté la concordance entre ces deux montants, le président ordonne l'ouverture de la procédure de constitution du fonds.

Si le requérant n'a pas offert de verser en espèces le montant auquel sa responsabilité peut être limitée, majoré des intérêts légaux depuis le jour de l'événement dommageable jusqu'à celui de la constitution du fonds, le président n'ordonne l'ouverture de la procédure que si le requérant offre de fournir une garantie qui est acceptable et adéquate.

La garantie offerte n'est acceptable que si, de l'avis du président, il est certain que le fonds sera effectivement disponible et librement transférable dès que la garantie sera fournie.

La garantie est adéquate si son montant correspond à celui auquel la responsabilité peut être limitée, augmenté d'une provision destinée à couvrir les intérêts légaux pour la durée que le président estimera être convenable.

Les dispositions des articles 2040 à 2043 du Code civil sont applicables à la garantie à fournir par le requérant.

L'ordonnance indique le délai dans lequel le versement doit être effectué ou dans lequel la garantie doit être fournie, ce délai ne pouvant excéder un mois à compter de la date de l'ordonnance; celle-ci fixe en outre le montant de la provision à verser par le requérant, dans le même délai, pour couvrir les frais de la procédure de constitution, de liquidation et de répartition du fonds de limitation.

Le président nomme un juge-commissaire et un liquidateur.

Le salaire du liquidateur est réglé par le président suivant la nature et l'importance de la procédure de constitution, de liquidation et de répartition du fonds.

Les dispositions des articles 460, 462 et 463 du Livre III du présent Code sont applicables aux activités du juge-commissaire et du liquidateur.

§ 4. En cas de versement en espèces, le liquidateur désigne l'organisme auprès duquel celles-ci seront déposées. Ce dépôt se fait au nom du liquidateur *ès qualité*. Aucun retrait ne peut être opéré sans l'autorisation du juge-commissaire.

Les intérêts des sommes déposées accroissent celles-ci.

Dans le cas où une garantie est fournie, elle est constituée en faveur du liquidateur *ès qualité*.

Sans autorisation du juge-commissaire, il ne peut être apporté aucune modification à la garantie ainsi constituée.

La provision destinée à couvrir les frais de la procédure est remise au liquidateur, qui en dispose sous le contrôle du juge-commissaire.

§ 5. Sur rapport du liquidateur établissant le dépôt des sommes ou la constitution de la garantie, le président constate dans une ordonnance que le fonds est constitué. A partir de cette ordonnance, l'article 13 de la convention LLMC et les articles 496 à 500, 502 à 504 et 508 du Livre III du présent Code sont applicables au litige.

Pour l'application du premier alinéa l'ordonnance du président est assimilée au jugement déclaratif de faillite visé aux articles 496, 504 et 508.

Les publications visées à l'article 496 précité seront faites, s'il y a lieu, dans un ou plusieurs journaux maritimes étrangers.

L'opposition à l'ordonnance visée à l'alinéa 1er est portée devant le tribunal de commerce. Elle doit se faire dans les trois mois de la publication visée à l'article 496 précité. Ce délai est augmenté des délais prévus à l'article 55 du Code judiciaire.

§ 6. Les montants de la responsabilité limitée sont convertis en monnaie nationale au moment de la vérification prévue au § 3, alinéa 1er.

Si, avant le constat de constitution du fonds de limitation, il y a lieu à rectification, dans l'un ou l'autre sens, de la conversion en francs belges du montant de la responsabilité limitée, cette rectification est prononcée par ordonnance du président qui fixe le délai d'exécution des mesures qu'il prescrit.

§ 7. L'article 1039 du Code judiciaire est applicable pour toutes les ordonnances rendues par le président dans la procédure visée par la présente section.

Art. 49. § 1er. Le jugement qui postérieurement à la constitution du fonds, déclare la faillite du requérant, accorde le sursis de paiement ou homologue le concordat judiciaire, est sans effets sur ledit fonds.

§ 2. Le requérant et éventuellement le curateur de sa faillite doivent être appelés pour toutes les opérations de la procédure de liquidation et de répartition du fonds de limitation.

Section IV. — Procédure de liquidation et de répartition du fonds

Art. 50. § 1er. Lorsque la responsabilité du propriétaire du navire ou de l'assistant est établie et que ceux-ci sont en droit de limiter leur responsabilité, la procédure de liquidation et de répartition se poursuit.

§ 2. Les articles 496 à 500, 502 à 504 et 508 du Livre III du présent Code sont applicables à la déclaration, la vérification et la contestation des créances déposées à charge du fonds.

§ 3. Les publications visées à l'article 496 du Livre III du présent Code seront faites, s'il y a lieu, dans un ou plusieurs journaux maritimes étrangers.

Art. 51. § 1er. Aucun droit de priorité ne peut être exercé sur la partie du fonds de limitation destinée à l'indemnisation des dommages matériels.

§ 2. Le liquidateur fait un projet de répartition qu'il communique aux créanciers.

En cas de contestation du projet de répartition, le tribunal de commerce, dont le président a connu de la procédure, se prononcera sur le rapport du liquidateur.

Art. 52. § 1er. Le fonds sera réparti entre les créanciers, au marc le franc de leurs créances affirmées et vérifiées.

§ 2. Le paiement à chaque créancier de la partie du fonds qui lui revient, éteint sa créance vis à vis du requérant.

§ 3. Après le paiement de toutes les créances, le surplus éventuel du fonds revient à celui qui l'a constitué ou, si celui-ci est déclaré en faillite, à la masse.

Sur rapport du liquidateur, contresigné par le juge-commissaire, la procédure est alors déclarée close par le président du tribunal de commerce, compétent en vertu de l'article 627, 10°, du Code judiciaire.

Section V. — Conversion en monnaie nationale

Art. 53. Si le propriétaire du navire ou l'assistant ne constitue pas un fonds de limitation, les montants de la limitation de la responsabilité sont convertis en monnaie nationale aux dates respectives des paiements.»

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk III. — Andere wijzigingen
in het Wetboek van Koophandel

Art. 3. Artikel 23, § II, tweede lid, van Boek II van het Wetboek van Koophandel wordt door de volgende bepaling vervangen:

«Het passagegeld wordt gelijkgesteld met de vracht.»

Chapitre III. — Autres modifications apportées au
Code de Commerce

Art. 3. L'article 23, § II, alinéa 2, du Livre II du Code de Commerce est remplacé par la disposition suivante:

«Le prix de passage est assimilé au fret.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. In Boek II, Titel II, hoofdstuk I van hetzelfde wetboek wordt onder een afdeling VI, bevattende de artikelen 54 tot 57 en met als opschrift «Algemene bepalingen», een artikel 54 ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 54. De termen «scheepseigenaar» en «hulpverlener» moeten worden verstaan in de betekenis die ze hebben in artikel

1, 2° en 3° van het Verdrag betreffende de beperking van de aansprakelijkheid voor zeevorderingen, opgemaakt te Londen op 19 november 1976.»

Art. 4. Un article 54, rédigé comme suit, est inséré dans le Livre II, Titre II, chapitre 1er, du même Code, sous une section VI, comprenant les articles 54 à 57 et intitulée «Dispositions générales»:

«Art. 54. Il faut entendre les termes «propriétaires du navire» et «assistant» dans le sens qu'ils ont à l'article 1er, 2° et 3° de la Convention sur la limitation de la responsabilité en matière de créances maritimes, faite à Londres le 19 novembre 1976.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Artikel 91.A van Boek II, Titel II, van het Wetboek van Koophandel wordt als volgt gewijzigd:

1° Paragraaf III, 4°, wordt aangevuld met de volgende bepaling:

«Nochtans wordt het tegenbewijs niet toegelaten indien het cognossement is overgedragen geworden aan een derde persoon die er te goeder trouw houder van is.»

2° Het vierde lid van § III, 6°, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Behoudens het bepaalde bij 6^obis, zijn de vervoerder en het schip van alle aansprakelijkheid wegens verlies of beschadiging van of met betrekking tot de goederen ontheven, tenzij een rechtsvordering wordt ingesteld binnen één jaar nadat de goederen zijn of behoorden te worden afgeleverd. Deze termijn kan echter door de partijen worden verlengd op voorwaarde dat zij hiermee hebben ingestemd na de feiten die tot de rechtsvordering aanleiding hebben gegeven.»

3° In § III wordt na 6°, een 6^obis ingevoegd, luidend als volgt:

«Regresvorderingen kunnen zelfs na het verstrijken van de bij ten 6° voorziene termijn worden ingesteld, wanneer dit geschiedt binnen de termijn van drie maanden vanaf de dag waarop de persoon, die de regresvordering instelt, de klacht heeft geregeld of waarop de dagvaarding aan die persoon werd betekend, op voorwaarde dat de regeling van de klacht of de betekening van de dagvaarding heeft plaatsgehad vóór het verstrijken van de eerder vermelde termijn van één jaar of van de termijn tussen partijen overeengekomen volgens 6°, vierde lid, van deze paragraaf.»

4° Paragraaf IV, 5°, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«a) Tenzij de aard en de waarde van de goederen door de inlader zijn aangegeven voordat de goederen zijn ingeladen en deze aangifte in het cognossement is opgenomen, zijn in geen geval de vervoerder, noch het schip aansprakelijk voor verlies of beschadiging van of met betrekking tot de goederen tot een bedrag boven 666,67 rekeneenheden per collo of eenheid, of 2 rekeneenheden per kilogram brutogewicht van de verloren of beschadigde goederen, met dien verstande dat het hoogste bedrag in aanmerking moet worden genomen.

b) Het totaal verschuldigd bedrag wordt berekend op basis van de waarde die de goederen hebben op de plaats waar en op de dag waarop, volgens de vervoerovereenkomst, de goederen aan land zijn gezet of behoorden te worden gezet.

De waarde van de goederen wordt bepaald volgens de beursnotering of, bij gebreke hiervan, volgens de marktprijs of nog, bij gebreke van beide, volgens de gebruikelijke waarde van goederen van dezelfde aard en hoedanigheid.

c) Wanneer een container, een palet of een dergelijk tuig wordt gebruikt om de goederen te verzamelen of op te stapelen, wordt elke collo of eenheid, welke naar luid van het cognossement dat tuig omvat, beschouwd als een collo of een eenheid in de zin van deze paragraaf. Buiten de hierboven voorziene gevallen wordt het tuig als collo of eenheid beschouwd.

d) De rekeneenheid bedoeld in dit artikel is het speciaal trekkingsrecht zoals dit is omschreven door het Internationaal Monetair Fonds.

De omrekening in Belgische frank van de bedragen bepaald in § IV, 5°, a), geschiedt op de datum waarop de goederen werden geleverd of hoorden geleverd te worden.

e) De vervoerder noch het schip zijn gerechtigd het voordeel van de beperking van de aansprakelijkheid te genieten als bewezen werd dat de schade het gevolg is van een handelen of een nalaten van de vervoerder, begaan hetzij met het opzet de schade te veroorzaken, hetzij roekeloos en met het bewustzijn dat er waarschijnlijk schade zou uit voortvloeien.

f) De in lid a) vermelde aangifte, opgenomen in het cognossement, schept een vermoeden behoudens tegenbewijs, doch zij bindt de vervoerder niet en deze behoudt het recht de juistheid daarvan te betwisten.

g) Bij overeenkomst tussen de vervoerder, kapitein of agent van de vervoerder en de inlader kan een ander dan in lid a) vermeld maximumbedrag bepaald worden mits dit overeengekomen maximum niet lager is dan het in dat lid vermeld maximumbedrag.

h) In geen geval is de vervoerder noch het schip aansprakelijk voor verlies of beschadiging van of met betrekking tot de goederen indien de aard of de waarde hiervan door de inlader met opzet verkeerdelijk in het cognossement is aangegeven.»

5° Tussen de §§ IV en V, wordt een § IVbis ingevoegd, luidend als volgt:

«1. De bij dit artikel voorziene ontheffingen en beperkingen van de aansprakelijkheid gelden voor elke rechtsvordering die tegen de vervoerder wordt ingesteld tot het bekomen van schade-loosstelling voor verlies of beschadiging van uit hoofde van een vervoerovereenkomst vervoerde goederen, om het even of die rechtsvordering is ingesteld geworden op grond van de contractuele of de niet-contractuele aansprakelijkheid van de vervoerder.

2. Indien zulke rechtsvordering wordt ingesteld tegen een aangestelde van de vervoerder, kan die evenzeer een beroep doen op de ontheffingen en de beperkingen welke de vervoerder zelf krachtens het artikel kan invoeren.

3. In dit geval mag het totaal der bedragen ten laste van de vervoerder en zijn aangestelden de bij dit artikel voorziene grens van aansprakelijkheid niet overschrijden.

4. De aangestelde kan echter de bepalingen van deze paragraaf niet doen gelden, indien bewezen is dat de schade het gevolg is van het feit dat de aangestelde heeft gehandeld of heeft nagelaten te handelen, hetzij met inzicht schade te veroorzaken, hetzij op roekeloze wijze en met het bewustzijn dat de handeling of het verzuim waarschijnlijk schade zou teweegbrengen.»

Art. 5. Article 91.A du Livre II, Titre II du Code de Commerce est modifié comme suit:

1° Au § III, 4°, il y a lieu d'ajouter le texte suivant:

«Toutefois, la preuve contraire n'est pas admise lorsque le connaissement a été transféré à un tiers porteur de bonne foi.»

2° Au § III, 6°, le quatrième alinéa sera remplacé par la disposition suivante:

«Sous réserve des dispositions du 6^obis, le transporteur et le navire seront en tout cas déchargés de toute responsabilité quelconque relativement aux marchandises, à moins qu'une action ne soit intentée dans l'année de leur délivrance ou de la date à laquelle elles eussent dû être délivrées. Ce délai peut toutefois être prolongé par un accord conclu entre les parties postérieurement à l'événement qui a donné lieu à l'action.»

3° Au § III, il y a lieu d'ajouter après le 6°, un 6^obis libellé comme suit:

«Les actions récursoires pourront être exercées même après l'expiration du délai prévu au 6° précédent, si elles le sont dans le délai de trois mois à partir du jour où la personne qui exerce l'action récursoire a réglé la réclamation ou a elle-même reçu signification de l'assignation, à la condition que le règlement de

la réclamation ou de la signification de l'assignation ait eu lieu avant l'expiration du délai précité d'un an ou du délai convenu entre les parties conformément au 6°, alinéa 4, du présent paragraphe.»

4° Le § IV, 5°, sera remplacé par le texte suivant:

«a) A moins que la nature et la valeur des marchandises n'aient été déclarées par le chargeur avant leur embarquement et que cette déclaration ait été insérée dans le connaissement, le transporteur, comme le navire, ne seront en aucun cas responsables des pertes ou dommages des marchandises ou concernant celles-ci pour une somme supérieure à 666,67 unités de compte par colis ou unité, ou 2 unités de compte par kilogramme de poids brut des marchandises perdues ou endommagées, la limite la plus élevée étant applicable.

b) La somme totale due sera calculée par référence à la valeur des marchandises au lieu et au jour où elles sont déchargées conformément au contrat, ou au jour et au lieu où elles auraient dû être déchargées.

La valeur de la marchandise est déterminée d'après le cours en Bourse, ou, à défaut, d'après le prix courant sur le marché ou, à défaut de l'un et de l'autre, d'après la valeur usuelle de marchandises de même nature et qualité.

c) Lorsqu'un cadre, une palette ou tout engin similaire est utilisé pour grouper des marchandises, tout colis ou unité énuméré au connaissement comme étant inclus dans cet engin sera considéré comme un colis ou unité au sens de ce paragraphe. En dehors du cas prévu ci-dessus, cet engin sera considéré comme colis ou unité.

d) L'unité de compte mentionnée dans le présent article est le droit de tirage spécial tel que défini par le Fonds monétaire international.

La conversion en francs belges des montants prévus au § IV, 5°, a), s'effectue à la date où les marchandises sont délivrées ou auraient dû être délivrées.

e) Ni le transporteur, ni le navire n'auront le droit de bénéficier de la limitation de responsabilité établie par ce paragraphe s'il est prouvé que le dommage résulte d'un acte ou d'une omission du transporteur qui a eu lieu, soit avec l'intention de provoquer un dommage, soit téméairement et avec conscience qu'un dommage en résulterait probablement.

f) La déclaration mentionnée à l'alinéa a) insérée dans le connaissement constituera une présomption sauf preuve contraire, mais elle ne liera pas le transporteur qui pourra la contester.

g) Par convention entre le transporteur, capitaine ou agent du transporteur et le chargeur, d'autres sommes maxima que celles mentionnées à l'alinéa a) peuvent être déterminées, pourvu que ce montant maximum conventionnel ne soit pas inférieur au montant maximum correspondant mentionné dans cet alinéa.

h) Ni le transporteur, ni le navire ne seront en aucun cas responsables pour perte ou dommage causé aux marchandises ou les concernant, si dans le connaissement le chargeur a fait sciemment une fausse déclaration de leur nature ou de leur valeur.»

5° Entre les §§ IV et V est inséré un § IVbis libellé comme suit:

«1. Les exonérations et limitations prévues par le présent article sont applicables à toute action contre le transporteur en réparation de pertes ou dommages à des marchandises faisant l'objet d'un contrat de transport, que l'action soit fondée sur la responsabilité contractuelle ou sur une responsabilité extra-contractuelle.

2. Si une telle action est intentée contre un préposé du transporteur, ce préposé pourra se prévaloir des exonérations et des limitations de responsabilité que le transporteur peut invoquer en vertu de cet article.

3. L'ensemble des montants mis à charge du transporteur et de ses préposés ne dépassera pas dans ce cas la limite prévue par le présent article.

4. Toutefois, le préposé ne pourra se prévaloir des dispositions du présent paragraphe, s'il est prouvé que le dommage résulte d'un acte ou d'une omission de ce préposé qui a eu lieu soit avec l'intention de provoquer un dommage, soit témérairement et avec conscience qu'un dommage en résulterait probablement.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. In artikel 138, tweede lid van Boek II, Titel III van hetzelfde Wetboek worden de woorden «onverminderd, in deze beide gevallen, het recht dat aan de eigenaars van het schip toekomt krachtens § 2 van artikel 46» geschrapt.

Art. 6. A l'article 138, alinéa 2 du Livre II, Titre III du même Code, les mots «sauf, dans ces deux cas, le droit réservé aux propriétaires du navire par le § 2 de l'article 46» sont supprimés.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Artikel 167, tweede lid van Boek II, Titel IV van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Art. 7. L'article 167, alinéa 2 du Livre II, Titre IV du même Code est abrogé.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. Artikel 266 van Boek II, Titel IX van hetzelfde Wetboek wordt met de volgende bepalingen aangevuld:

«De regresvorderingen kunnen na het verstrijken van de in het derde lid bepaalde termijn van één jaar worden ingesteld gedurende een termijn van drie maanden vanaf de dag waarop de persoon die de regresvordering instelt, de klacht heeft geregeld of waarop de dagvaarding aan die persoon werd betekend, op voorwaarde dat de regeling van de klacht of de betekening van de dagvaarding heeft plaatsgehad vóór het verstrijken van de eerder vermelde termijn van één jaar of van de termijn tussen partijen overeengekomen na de feiten die tot de rechtsovereenkomst hebben geleid.»

Art. 8. L'article 266 du Livre II, Titre IX du même Code est complété par la disposition suivante:

«Les actions récursoires peuvent être exercées après l'expiration du délai d'un an prévu à l'alinéa 3, pendant un délai de trois mois à partir du jour où la personne qui exerce l'action récursoire a réglé la réclamation ou a elle-même reçu signification de l'assignation, à condition que le règlement de la réclamation ou la signification de l'assignation ait eu lieu avant l'expiration du délai précité d'un an ou du délai convenu entre les parties après l'événement qui a donné lieu à l'action.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. Artikel 273, van Boek II, Titel X van hetzelfde Wetboek, wordt door de volgende bepalingen vervangen:

«Art. 273. § 1. Onder voorbehoud van de §§ 2 tot 4 zijn van toepassing op de binnenvaartuigen en op de vaartuigen en drijvende tuigen door de Koning daarmede gelijkgesteld:

1° De artikelen 1 tot en met 15, behalve artikel 6, § 5, van het Verdrag inzake de beperking van aansprakelijkheid voor zeevorderingen, gesloten te Londen op 19 november 1976, verder LLMC-Verdrag genoemd.

Artikel 2, § 1, litterae *d* en *e*, van het LLMC-Verdrag is van toepassing op de binnenvaartuigen en de daarmede gelijkgestelde vaartuigen en drijvende tuigen.

2° De artikelen 46, 48 tot 58 en 67 van dit Boek.

3° De artikelen 12 tot 14, 16 en 17 van de wet van ... houdende goedkeuring en uitvoering van diverse internationale akten inzake de zeevaart.

§ 2. Voor de toepassing van § 1 wordt het begrip schip, waar het voorkomt in de aangeduide artikelen, vervangen door «binnenvaartuig».

§ 3. De aansprakelijkheidsgrenzen vermeld in de artikelen 6, §§ 1 en 4, en 7 van het LLMC-Verdrag, en de grondslag van de berekening van de aansprakelijkheidsbeperking worden vastgesteld door de Koning.

De Koning is bevoegd om deze gegevens ten allen tijde aan te passen, rekening houdend met de economische toestand.

§ 4. De vorderingen vermeld in artikel 2, § 1, litterae *d* en *e* van het LLMC-Verdrag omvatten mede de vorderingen van de overheid wegens de maatregelen en verrichtingen vermeld in artikel 14 van de wet vermeld in § 1, 3°.

Art. 9. L'article 273 du Livre II, Titre X du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 273. § 1er. Sous réserve des §§ 2 à 4, sont applicables aux bâtiments de navigation intérieure et aux bâtiments et engins flottants y assimilés par le Roi:

1° Les articles 1 à 15 compris, sauf l'article 6, § 5, de la Convention sur la limitation de la responsabilité en matière de créances maritimes, faite à Londres le 19 novembre 1976, nommée ci-après Convention LLMC.

L'article 2, § 1er, lettres *d* et *e*, de la Convention LLMC est applicable aux bâtiments de navigation intérieure ainsi qu'aux bâtiments et engins flottants y assimilés.

2° Les articles 46, 48 à 58 et 67 de ce Livre.

3° Les articles 12 à 14, 16 et 17 de la loi du ... portant approbation et exécution de divers actes internationaux en matière de navigation maritime.

§ 2. Pour l'application du § 1er du présent article la notion de navire de mer est, où elle se trouve dans les articles visés, remplacée par «bâtiment de navigation intérieure».

§ 3. Les limites de responsabilité visées aux articles 6, §§ 1 et 4, et 7 de la Convention LLMC, et la base de calcul de la limitation de la responsabilité sont établies par le Roi.

Le Roi peut à tout moment adapter les données ci-dessus en tenant compte de la situation économique.

§ 4. Les créances visées à l'article 2, § 1er, *d* et *e* de la Convention LLMC comprennent aussi les créances de l'autorité causées par des mesures et opérations visées à l'article 14 de la loi visée au § 1er, 3°.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk IV. — Bijzondere voorschriften voor sommige vaartuigen

Art. 10. De toepassing van de bepalingen van het Verdrag betreffende de beperking van de aansprakelijkheid inzake zeevorderingen, opgemaakt te Londen op 19 november 1976, en van de artikelen 46 tot 54 van Boek II van het Wetboek van Koophandel wordt uitgebreid:

1° Tot de zeegaande vaartuigen geëxploiteerd door een openbare overheid of door een openbare dienst, wie ook de eigenaar van die vaartuigen is;

2° Tot de zeegaande vaartuigen ingezet voor de pleziervaart of voor wetenschappelijk onderzoek.

Chapitre IV. — Des règles propres à certains bâtiments

Art. 10. L'application des dispositions de la Convention sur la limitation de la responsabilité en matière de créances maritimes, faite à Londres le 19 novembre 1976, ainsi que l'application des articles 46 à 54 du Livre II du Code de Commerce sont étendues:

1° Aux bâtiments de mer exploités par une autorité publique ou par un service public, quel que soit le propriétaire de ces bâtiments;

2° Aux bâtiments de mer affectés à la plaisance ou à la recherche scientifique.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. Voor de toepassing van het Verdrag betreffende de beperking van de aansprakelijkheid inzake zeevorderingen, opgemaakt te Londen op 19 november 1976, op de zeegaande vaartuigen waarvan de brutotonnenmaat minder bedraagt dan 300, bepaalt de Koning:

1° De categorieën van die vaartuigen;

2° Het bedrag van de aansprakelijkheidsbeperking.

Art. 11. Pour l'application de la Convention sur la limitation de la responsabilité en matière de créances maritimes, faite à Londres le 19 novembre 1976, aux bâtiments de mer dont le tonnage brut est inférieur à 300, le Roi détermine:

1° Les catégories de ces bâtiments;

2° Le montant de la limitation de la responsabilité.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk V. — Scheepvaartongevallen

Art. 12. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

1° Eigenaar van het vaartuig: de eigenaar, de bevrachter en de reder van een vaartuig, alsmede degene in wiens handen de exploitatie daarvan is gelegd.

2° Scheepvaartweg: de waterweg die gewoonlijk door de scheepvaart wordt gebruikt.

3° Overheid: de openbare overheid of haar gemachtigde zoals vermeld in het politie- of scheepvaartreglement voor de scheepvaartweg, de haven of de territoriale zee.

Chapitre V. — Des accidents de navigation

Art. 12. Pour l'application de ce chapitre il est entendu par:

1° Propriétaire du bâtiment: le propriétaire, l'affréteur, l'armateur, l'armateur-gérant d'un bâtiment.

2° Voie navigable: la voie d'eau qui est habituellement employée par la navigation.

3° Autorité: l'autorité publique ou son délégué désigné dans le règlement de police ou de navigation de la voie navigable, du port ou de la mer territoriale.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. De eigenaar, de kapitein of de schipper van een vaartuig dat aan de grond gelopen of gezonken is, moet dit vaartuig — met inbegrip van alles wat zich aan boord bevindt of heeft bevonden, inzonderheid de lading — vlot brengen en verwijderen naar de daartoe door de overheid aangewezen plaats.

Het lichten en verwijderen van de lading moet geschieden met inachtneming van de maatregelen die worden opgelegd door de wetten en reglementen inzonderheid degene die betrekking hebben op de opruiming van gevaarlijke of schadelijke stoffen.

De overheid kan daartoe verplichtingen, onder meer een termijn opleggen.

De vorige leden gelden ook ten aanzien van alles wat vanop een vaartuig in het water is terecht gekomen.

Wrakken, wrakstukken, gezonken tuigen of voorwerpen moeten volgens dezelfde verplichtingen door hun respectieve eigenaars gelicht en buiten het openbaar domein verwijderd worden.

De uitvoering van de voormelde verplichtingen kan niet worden verhinderd door enig beslag- of dwangmaatregel.

Art. 13. Le propriétaire, le capitaine, le batelier d'un bâtiment échoué ou coulé doit renflouer le bâtiment, y compris tout ce qui se trouve ou se trouvait à bord, notamment la cargaison, et l'amener à l'endroit indiqué par l'autorité.

La cargaison doit être retirée et enlevée en tenant compte des mesures imposées par les lois et règlements notamment ceux qui sont relatifs à l'enlèvement des matières dangereuses ou nocives.

A ces fins l'autorité peut imposer des conditions, entre autres un délai.

Les alinéas précédents sont également valables pour tout ce qui tombe à l'eau à partir d'un bâtiment.

Les épaves, débris d'épave, agrès ou objets coulés doivent, dans les mêmes conditions, être retirés et enlevés du domaine public par leur propriétaire respectif.

L'exécution des obligations susvisées ne peut être empêchée ni par saisie ni par contrainte quelconques.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 14. « Als niet voldaan is aan artikel 13 of in spoedgevallen waarover de overheid oordeelt of als de eigenaar, de kapitein of de schipper onbekend zijn, kan de overheid amtsshalve en op risico van de eigenaar en van de persoon die aansprakelijk gehouden wordt voor de gebeurtenis waardoor het vaartuig gezonken of gestrand is:

a) Een gezonken, vergaan, gestrand of verlaten vaartuig, daarbij inbegrepen alles wat zich aan boord bevindt of heeft bevonden, vlot brengen, verwijderen, vernietigen of onschadelijk maken,

b) De lading van het vaartuig verwijderen, vernietigen of onschadelijk maken,

c) Het reeds geborgen of verwijderde vaartuig, wrak of lading uit de territoriale zee of van het openbaar domein wegruimen,

d) Alle andere nodige maatregelen treffen voor de veiligheid, de vrijheid van de scheepvaart, de vrijwaring van het regime van de scheepvaartweg of de instandhouding ervan. »

De uitoefening van de bevoegdheden, aan de overheid door dit artikel gegeven, kan niet worden verhinderd door enige beslag- of dwangmaatregel.

Het besluit van de overheid om, ten aanzien van een vaartuig, gebruik te maken van de prerogatieven vermeld in het eerste lid, wordt bekendgemaakt overeenkomstig het politiereglement betreffende de scheepvaartweg, de haven of de territoriale zee.

In spoedgevallen waarover de overheid oordeelt, kan deze bekendmaking achterwege gelaten worden.

Zodra het besluit van de overheid werd bekendgemaakt, is het verboden het op te ruimen vaartuig, de voorwerpen of goederen te verwijderen zonder vergunning van de overheid. Deze vergunning wordt niet geweigerd voor de scheepspapieren en de persoonlijke bezittingen van de kapitein, de bemanningsleden en de passagiers.

Hulp en berging omvatten mede de verrichtingen en maatregelen vermeld in het eerste lid.

Art. 14. « S'il n'est pas satisfait à l'article 13, ou dans les cas d'urgence jugés comme tels par l'autorité, ou si le propriétaire,

le capitaine ou le batelier sont inconnus, l'autorité peut d'office et aux risques et périls du propriétaire et du responsable de l'événement qui a fait couler ou échouer le bâtiment :

a) Renflouer, enlever, détruire ou rendre inoffensif un bâtiment coulé, naufragé, échoué ou abandonné, y compris tout ce qui se trouve ou se trouvait à bord,

b) Enlever, détruire ou rendre inoffensive la cargaison du bâtiment,

c) Evacuer de la mer territoriale ou du domaine public le bâtiment, l'épave ou la cargaison déjà sauvée ou enlevée,

d) Prendre toute autre mesure nécessaire pour assurer la sécurité, le libre passage de la navigation, la sauvegarde du régime de la voie navigable ou la conservation de celle-ci.»

L'exercice des attributions conférées à l'autorité par le présent article ne peut être empêché ni par saisie, ni par contrainte quelconque.

La décision de l'autorité de faire usage à l'égard d'un bâtiment des prérogatives prévues à l'alinéa 1er est publiée conformément au règlement de police relatif à la voie navigable, au port ou à la mer territoriale.

Dans les cas d'urgence jugés comme tels par l'autorité, cette publication peut être omise.

Dès que la décision de l'autorité est rendue publique, il est interdit d'enlever le bâtiment, les objets ou les marchandises sans autorisation de l'autorité. Cette autorisation n'est pas refusée pour les papiers de bord et les effets personnels du capitaine, des membres de l'équipage et des passagers.

L'assistance et le sauvetage comprennent aussi les opérations et mesures que vise l'alinéa 1er.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 15. Vóór elke uitvoering van de in artikel 14 vermelde maatregelen of verrichtingen kan de bevoegde overheid eisen dat de eigenaar of enige persoon van wie de aansprakelijkheid in het geding kan komen of, rechtstreeks, dat de verzekeraar van hun respectieve aansprakelijkheid, haar de som voorschiet die zij voldoende acht om de kosten van die maatregelen of verrichtingen te dekken.

Voor de eigenaar van het gestrande of gezonken vaartuig en voor die van het vaartuig waarvan de aansprakelijkheid in het geding kan komen, alsmede voor hun respectieve verzekeraar mag deze som niet meer bedragen dan die waartoe de betrokken eigenaar zijn aansprakelijkheid kan beperken op grond van artikel 18.

Het voorschieten kan, zonder lasten voor de overheid, vervangen worden door het stellen van een garantie die de overheid aanvaardbaar en toereikend acht.

De garantie is aanvaardbaar als haar bedrag werkelijk beschikbaar is en vrij overdraagbaar is zodra zij gesteld is.

De garantie is toereikend als haar bedrag overeenstemt met de som vermeld in het eerste of het tweede lid.

De som voorgeschoten of de garantie gegeven door één van de personen waarvan de aansprakelijkheid in het gedrang kan komen dan wel door zijn verzekeraar, wordt geacht te zijn voorgeschoten of gegeven door al die personen.

De voorgeschoten som en eventueel de garantie, mogen door de overheid worden aangewend voor de financiering van de uitvoering der maatregelen en verrichtingen waarvan sprake in artikel 14.

De voorgeschoten som en de garantie zijn uitsluitend bestemd voor de voldoening van de vorderingen van de overheid betreffende de kosten vermeld in artikel 16. Zij zijn niet vatbaar voor beslag op verzoek van andere schuldeisers.

Het vonnis dat na het voorschieten van de som of het verlenen van de garantie, het faillissement uitspreekt, uitstel van betaling verleent of het gerechtelijk akkoord homologeert van degene die de som heeft voorgeschoten of de garantie gesteld, heeft geen gevolg voor die som of die garantie.

Art. 15. Avant d'entamer l'exécution des mesures ou opérations prévues à l'article 14, l'autorité compétente peut exiger que le propriétaire ou toute personne dont la responsabilité peut être mise en cause ou, directement, que l'assureur de leur responsabilité respective, avance la somme qu'elle estime adéquate afin de couvrir les frais de ces mesures ou opérations.

Pour le propriétaire du bâtiment échoué ou coulé et pour celui du bâtiment dont la responsabilité peut être mise en cause ainsi que pour leur assureur respectif, cette somme ne peut pas dépasser celle à laquelle le propriétaire concerné peut limiter sa responsabilité en vertu de l'article 18.

Cette avance peut, sans occasionner de frais à l'autorité, être remplacée par une garantie que l'autorité juge acceptable et adéquate.

La garantie est acceptable si le montant couvert est effectivement disponible et librement transférable dès qu'elle est fournie.

La garantie est adéquate si son montant correspond à la somme prévue au premier ou au deuxième alinéa.

La somme avancée ou la garantie fournie par une des personnes dont la responsabilité peut être engagée ou par son assureur est réputée avancée ou fournie par toutes ces personnes.

Les sommes avancées et éventuellement la garantie peuvent être utilisées pour le financement par l'autorité, de l'exécution des mesures et opérations visées à l'article 14.

La somme avancée et la garantie sont exclusivement destinées à satisfaire les créances de l'autorité pour la couverture des frais visés à l'article 16. Ces montants ne peuvent être saisis à la demande d'autres créanciers.

Le jugement qui, postérieurement à l'avance ou à la constitution de la garantie, déclare la faillite, accorde le sursis de paiement ou homologue le concordat judiciaire de celui qui a avancé la somme ou qui a fourni la garantie, est sans effet sur cette somme ou cette garantie.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 16. Degene die aansprakelijk is voor de gebeurtenis waardoor het vaartuig is gezonken of gestrand en — bij gebreke van zulke aansprakelijke — de eigenaar vermeld in artikel 13, is aan de overheid de betaling verschuldigd van de kosten die voor deze overheid voortvloeien uit de ambtshalve, krachtens artikel 14 bevolen maatregelen en uitgevoerde verrichtingen.

De in het vorige lid vermelde kosten zijn bevoorrecht op de bedragen die, wegens het verlies van het vaartuig of wegens de gebeurtenis waardoor het vaartuig is gestrand of gezonken, verschuldigd zijn door de verzekeraars van de eigen schade of van de aansprakelijkheid van de personen die krachtens artikel 15 of onderhavig artikel, schuldenaar zijn van de overheid.

De overheid mag deze verzekeraars rechtstreeks aanspreken.

Geen betaling door deze verzekeraars bevrijdt zolang de vorderingen van de overheid niet werden voldaan.

Art. 16. Celui qui est responsable de l'événement qui a fait couler ou échouer le bâtiment et — à défaut d'un tel responsable — le propriétaire visé à l'article 13, est tenu de payer à l'autorité les frais résultant pour celle-ci de l'exécution d'office des mesures ordonnées et des opérations exécutées en vertu de l'article 14.

Les frais, visés à l'alinéa précédent, sont privilégiés sur les montants qui, à cause de la perte du bâtiment ou à cause de l'événement qui a fait échouer ou couler le bâtiment, sont dus par les assureurs des dommages propres ou de la responsabilité des personnes, débiteurs de l'autorité en vertu de l'article 15 ou du présent article.

L'autorité peut s'adresser directement à ces assureurs.

Aucun paiement par ces assureurs ne sera libératoire tant que les créances de l'autorité n'ont pas été payées.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 17. § 1. De overheid die gebruik maakt van een of meer der bevoegdheden haar opgedragen door artikel 14, kan het vaartuig, het wrak, de wrakstukken, gezonken tuigen of voorwerpen evenals de lading vasthouden en in beslag nemen.

De overheid die vermoedt schade te hebben geleden door de schuld van een vaartuig, kan elk vaartuig waarvan de aansprakelijkheid in het gedrang kan komen, vasthouden en in beslag nemen.

De ambtenaren belast met het vasthouden of in beslag nemen worden aangewezen door de politie- of scheepvaartreglementen vermeld in artikel 12, 3°.

Het in beslag genomen vaartuig of goed wordt vrijgegeven :

1° Als, voor de vorderingen vermeld in artikel 16, de som is voorgeschoten of de garantie gesteld, zoals bepaald in artikel 15;

2° Als, voor de vorderingen van de overheid waarvoor rechs- tens de beperking van de aansprakelijkheid zou kunnen ingeroepen worden, het beperkingsfonds gevormd is waarop die vorderingen kunnen verhaald worden;

3° Als, voor de overige vorderingen, een garantie is gesteld die beantwoordt aan de voorschriften ter zake van artikel 15.

De overheden die een vaartuig, wrak of een ander goed hebben laten verwijderen of die schuldeiser zijn voor schade veroorzaakt door de schuld van een vaartuig, hebben in geval van niet betaling het recht, het vaartuig, wrak of de andere goederen, daaronder begrepen de lading, te verkopen en zich bij voorrang op elke andere schuldeiser, te betalen uit de prijs.

De rest van de opbrengst van de verkoop wordt in de Deposito- en Consignatiekas gestort ten name van de eigenaars, indien deze gekend zijn, of van degene die van zijn rechten zal doen blijken.

Als schade geleden door de overheid worden inzonderheid aangemerkt :

1° Schade aan kunstwerken of aan havens, dokken, scheepvaartwegen, alsmede aan hulpmiddelen bij de navigatie — zelfs in volle zee gelegen — waarvoor een overheid instaat.

2° De kosten van maatregelen genomen ter voorkoming of vermindering van schade alsmede deze van verdere, door zulke maatregelen veroorzaakte schade.

3° Schade aangericht bij de uitvoering van de artikelen 13 en 14.

4° De kosten vermeld in artikel 16.

§ 2. Als het geredde vaartuig of de opgehaalde wrakken, lading, tuigen of voorwerpen door hun respectieve eigenaar niet worden teruggenomen, kan de overheid ze verkopen.

Daartoe laat de overheid, onverminderd § 4, vóór de verkoop in twee nieuwsbladen van de plaats en met vijftien dagen tussentijd, twee mededelingen van de verrichte berging verschijnen, met opgave van de merken en kentekens van de voorwerpen en met het verzoek tot elke rechthebbende, van zijn rechten te doen blijken en de kosten van de berging te betalen binnen de dertig dagen te rekenen van de datum van verschijning van de laatste mededeling.

Na het verstrijken van die termijn verkoopt de overheid het geredde vaartuig of de opgehaalde wrakken, lading, tuigen of voorwerpen.

De opbrengst van de verkoop wordt in de Deposito- en Consignatiekas gestort ten name van degene die van zijn rechten zal doen blijken, onder aftrek van de door de overheid gemaakte kosten.

§ 3. De bedragen die bij toepassing van de vorige paragrafen in de Deposito- en Consignatiekas werden gestort, vervallen aan de bevoegde overheid na verloop van één jaar te rekenen van de datum van de storing, als binnen die periode niemand van zijn rechten heeft doen blijken.

§ 4. Is de geborgen lading aan bederf onderhevig of reeds beschadigd, of is van hetgeen geborgen is een grotere netto opbrengst bij onderhandse verkoop te verwachten, een en ander ter beoordeling van de betrokken overheid, dan kan de verkoop geheel of gedeeltelijk onderhands geschieden, zonder dat de

in § 2 vermelde publiciteits- en termijnvoorwaarden moeten worden nageleefd.

§ 5. Wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met een geldboete van zesentwintig tot driehonderd frank, of met een van deze straffen, degenen die :

1° De artikelen 13 tot 16 van deze wet overtreedt;

2° De besluiten die ter uitvoering van de artikelen 13 tot 16 van deze wet zijn genomen, overtreedt.

Art. 17. § 1er. L'autorité qui utilise une ou plusieurs des compétences que lui attribue l'article 14, peut retenir et saisir le bâtiment, l'épave, les débris d'épave, les agrès ou objets coulés ainsi que la cargaison.

L'autorité qui présume avoir subi un dommage par la faute d'un bâtiment, peut retenir et saisir tout bâtiment dont la responsabilité peut être engagée.

Les fonctionnaires habilités à retenir ou à saisir sont désignés dans les règlements de police ou de navigation visés à l'article 12, 3°.

Le bâtiment ou le bien saisi est libéré :

1° Si, pour les créances visées à l'article 16, la somme a été payée ou la garantie a été constituée conformément à l'article 15;

2° Si, pour les créances de l'autorité pour lesquelles juridiquement une limitation de la responsabilité pourrait être invoquée, le fonds de limitation sur lequel les créances peuvent être recouvrées, est constitué;

3° Si, pour les créances restantes, a été constituée une garantie conforme aux prescriptions y relatives de l'article 15.

Les autorités qui ont fait enlever un bâtiment, une épave ou un autre bien ou qui sont créancier pour des dommages causés par la faute d'un bâtiment, ont le droit, en cas de non paiement, de vendre le bâtiment, l'épave ou les autres biens, y compris la cargaison, et de s'indemniser sur le prix, par préférence à tout autre créancier.

Le solde du produit de la vente est versé à la Caisse des dépôts et consignations au nom des propriétaires, s'ils sont connus, ou de celui qui justifiera de ses droits.

Sont considérés notamment comme dommages subis par l'autorité :

1° Les dommages causés aux ouvrages d'art ou aux ports, bassins, voies navigables ainsi qu'aux aides à la navigation — même en haute mer, dont une autorité est responsable.

2° Les frais des mesures prises afin de prévenir ou de réduire un dommage ainsi que ceux résultant des dommages ultérieurement causés par ces mesures.

3° Les dommages causés lors de l'exécution des articles 13 et 14.

4° Les frais visés à l'article 16.

§ 2. Si le bâtiment sauvé ou les épaves, la cargaison, les agrès ou objets retirés ne sont pas repris par leur propriétaire respectif, l'autorité peut procéder à leur vente.

A cet effet, et sans préjudice du § 4, l'autorité publie, avant la vente dans deux journaux locaux et à quinze jours d'intervalle, deux avis du sauvetage opéré en indiquant les caractéristiques et signes distinctifs des objets et en invitant quiconque en revendique la propriété, à faire valoir ses titres et à payer les frais du sauvetage dans un délai de trente jours à compter de la date de publication du dernier avis.

Après l'écoulement de ce délai, l'autorité vend le bâtiment sauvé ou les épaves, la cargaison, les engins ou objets retirés.

Le produit de la vente est versé à la Caisse des dépôts et consignations, au profit de celui qui justifiera de ses droits, le tout après déduction du montant des frais consentis par l'autorité.

§ 3. Si personne ne justifie de ses droits dans le délai imparti, les montants versés en application des paragraphes précédents à la Caisse des dépôts et consignations reviennent de plein droit

à l'autorité compétente après un délai d'un an à compter de la date du versement.

§ 4. Lorsque de l'avis de l'autorité concernée, la cargaison récupérée est périssable ou déjà endommagée ou lorsqu'une vente de gré à gré des biens récupérés s'avère plus rentable, il peut être procédé totalement ou en partie à une vente de gré à gré sans qu'il soit nécessaire de se conformer aux conditions de publicité et de délai visées au § 2.

§ 5. Est puni d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de vingt-six à trois cents francs, ou d'une de ces peines seulement, celui qui :

1° A contrevenu aux articles 13 et 16 de cette loi;

2° A contrevenu aux arrêtés d'exécution, des articles 13 et 16, de cette loi.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 18. De eigenaar van een zeegaand schip, die — op grond van artikel 16 — schuldenaar is van de betaling van de kosten, kan daarbij zijn aansprakelijkheid beperken tot de volgende bedragen :

1° Voor zijn schip van niet meer dan 500 ton: tot vijftien miljoen frank.

2° Voor zijn schip van meer dan 500 ton wordt het onder 1° vermelde bedrag vermeerderd met :

— Achtthienduizend frank per ton voor elke toename van de tonnenmaat met één ton van 501 tot en met 6 000 ton;

— Zevenduizend frank per ton voor elke toename van de tonnenmaat met één ton van 6 001 tot 70 000 ton;

— Vijfduizend frank voor elke toename van de tonnenmaat met één ton boven 70 000 ton.

De verzekeraar van voormelde eigenaar kan zich op dezelfde beperking beroepen.

De Koning is bevoegd om de voormelde bedragen te allen tijde aan te passen, rekening houdend met de economische toestand.

De aansprakelijke eigenaar is niet gerechtigd zijn aansprakelijkheid te beperken als bewezen werd dat de schade het gevolg is van zijn persoonlijk handelen of nalaten, begaan hetzij met het opzet zodanige schade te veroorzaken, hetzij roekeloos en met het bewustzijn dat zodanige schade er waarschijnlijk zou uit voortvloeien.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder tonnenmaat verstaan, voor de zeegaande schepen onderworpen aan het Internationaal Verdrag betreffende de meting van schepen, 1969: de brutotonnenmaat berekend overeenkomstig de voorschriften van meting, vervat in bijlage I van dat Verdrag.

Voor de overige zeegaande schepen bepaalt de Koning de aansprakelijkheidsgrenzen alsmede de criteria en de grondslag van hun berekening.

Art. 18. Le propriétaire d'un navire de mer, qui — en vertu de l'article 16 — est débiteur du paiement des frais, peut limiter sa responsabilité lors de ce paiement, aux montants suivants :

1° Pour son navire dont la jauge ne dépasse pas 500 tonneaux: quinze millions de francs.

2° Pour son navire dont la jauge dépasse 500 tonneaux, le montant indiqué au 1° majoré de :

— Dix-huit mille francs par tonneau de jauge pour chaque tonneau supplémentaire de 501 à 6 000 tonneaux;

— Sept mille francs par tonneau de jauge pour chaque tonneau supplémentaire de 6 001 à 70 000 tonneaux;

— Cinq mille francs par tonneau de jauge pour chaque tonneau supplémentaire au-delà des 70 000 tonneaux.

L'assureur du propriétaire susvisé peut invoquer la même limitation.

Le Roi peut à tout moment adapter les montants susvisés en tenant compte de la situation économique.

Le propriétaire responsable n'est pas en droit de limiter sa responsabilité s'il est prouvé que le dommage résulte de son fait ou de son omission personnels, commis avec l'intention de provoquer un tel dommage, ou commis téméairement et avec conscience qu'un tel dommage en résulterait probablement.

Pour l'application de cet article il est entendu par tonneau de jauge, pour les navires de mer soumis à la Convention internationale de 1969 sur le jaugeage des navires, le tonnage brut calculé conformément aux règles de mesure, prévues à l'annexe I de cette Convention.

Pour les autres navires de mer, le Roi détermine les limites de responsabilité ainsi que les critères et la base de leur calcul.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk VI. — Wijzigingen

a) In de wet van 13 april 1965 op de zeebrieven;

b) In het Gerechtelijk Wetboek;

c) In de wet van 20 juli 1976 houdende goedkeuring en uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade voor verontreiniging door olie, en van de bijlage, opgemaakt te Brussel op 29 november 1969.

Chapitre VI. — Modifications

a) A la loi du 13 avril 1965 sur les lettres de mer;

b) Au Code judiciaire;

c) A la loi du 20 juillet 1976 portant approbation et exécution de la Convention internationale sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures, et de l'annexe, faites à Bruxelles le 29 novembre 1969.

Art. 19. Aan artikel 6 van de wet van 13 april 1965 op de zeebrieven, waarvan de huidige tekst § 1 wordt, wordt een § 2 toegevoegd, luidend als volgt :

« § 2. De zeebrief van een door schipbreuk verloren gegaan schip of een ander vaartuig vervalt op de dag van de schipbreuk. De vermelding van het schip of van het vaartuig wordt doorgehaald in het register waarin ze voorkomt.

Een nieuwe inschrijving kan slechts worden verkregen op vertoon van een nieuwe zeebrief. »

Art. 19. A l'article 6 de la loi du 13 avril 1965 sur les lettres de mer, dont le texte actuel formera le § 1er, il est ajouté un § 2 rédigé comme suit :

« § 2. La lettre de mer d'un navire ou d'un autre bâtiment perdu à la suite d'un naufrage cesse d'être valable dès la date du naufrage. La mention du navire ou du bâtiment est rayée du registre où elle se trouve.

Une nouvelle inscription ne peut être obtenue que sur la présentation d'une nouvelle lettre de mer. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 20. In artikel 3 van de wet van 20 juli 1976 houdende goedkeuring en uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake burgerlijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie, en van de bijlage, opgemaakt te Brussel op 29 november 1969, waarvan de huidige tekst § 1 wordt, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In § 1 worden de woorden « bij de Deposito- en Consignatiekas » vervangen door de woorden « bij de instelling aangewezen overeenkomstig artikel 48, § 4, van Boek II van het Wetboek van Koophandel »;

2° Het artikel wordt aangevuld met een § 2, luidend als volgt:

« § 2. Onverminderd de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank bedoeld in § 1 wordt het beperkingsfonds gevormd, vereffend en verdeeld overeenkomstig de artikelen 48 tot 52 van Boek II van het Wetboek van Koophandel. De aan de rechtercommissaris opgedragen taak wordt echter uitgeoefend door een rechter door de voorzitter daartoe aangewezen. »

Art. 20. A l'article 3 de la loi du 20 juillet 1976 portant approbation et exécution de la Convention internationale sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures, et de l'annexe, faites à Bruxelles le 29 novembre 1969, dont le texte actuel formera le § 1er, sont apportées les modifications suivantes:

1° Au § 1er, les mots « à la Caisse des dépôts et consignations » sont remplacés par les mots « auprès de l'organisme désigné conformément à l'article 48, § 4, du Livre II du Code de Commerce »;

2° L'article est complété par un § 2, rédigé comme suit:

« § 2. Sans préjudice à la compétence du président du tribunal visé au § 1er, le fonds de limitation de responsabilité est constitué, liquidé et réparti conformément aux articles 48 à 52 du Livre II du Code de Commerce. Les fonctions dévolues au juge-commissaire sont toutefois exercées par un juge désigné par le président. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 21. § 1. Artikel 11 van dezelfde wet wordt aangevuld met de volgende paragraaf:

« § 3. De wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, is niet van toepassing op de straffen die bij deze wet zijn bepaald. »

§ 2. In artikel 13 van dezelfde wet wordt het tweede lid vervangen door de volgende bepaling:

« De waterschout kan die maatregel slechts opheffen voor zover aan alle uit het Verdrag of uit de nationale wetgeving voortvloeiende verplichtingen is voldaan en als bovendien een door hem voldoende geachte bankgarantie wordt gesteld ten bedrage van de respectieve zwaarste geldboete die artikel 7 oplegt. »

Art. 21. § 1er. L'article 11 de la même loi est complété par le paragraphe suivant:

« § 3. La loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, n'est pas applicable aux peines qui sont prévues par cette loi. »

§ 2. L'article 13, alinéa 2 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« Cette mesure ne peut être levée par le commissaire maritime que pour autant que toutes les obligations résultant de la Convention et de la législation nationale aient été remplies et qu'en outre une garantie de banque, qu'il juge suffisante, soit fournie pour une somme égale à l'amende respective la plus forte prévue à l'article 7. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 22. Artikel 569, eerste lid, 21°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt door de volgende tekst vervangen:

« 21° Van de vorderingen tot schadeloosstelling op grond van het Internationaal Verdrag inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie en de bijlage, opgemaakt te Brussel op 29 november 1969, van de wet van 20 juli 1976 houdende goedkeuring en uitvoering van dit Verdrag en van het Protocol bij dit Verdrag opgemaakt te Londen op 19 november 1976. »

Art. 22. L'article 569, 1er alinéa, 21°, du Code judiciaire est remplacé par le texte suivant:

« 21° Des demandes d'indemnisation fondées sur la Convention internationale sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures et l'annexe, faites à Bruxelles le 29 novembre 1969, sur la loi du 20 juillet 1976 portant approbation et exécution de cette Convention et sur le Protocole à cette Convention, fait à Londres le 19 novembre 1976. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 23. In hetzelfde Wetboek worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) Aan artikel 585 wordt een 8° toegevoegd, luidend als volgt:

« 8° Over de aanvragen tot vorming van een fonds voor aansprakelijkheidsbeperking, ingediend krachtens de wet van 20 juli 1976 houdende goedkeuring en uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie, en de bijlage, opgemaakt te Brussel op 29 november 1969. »;

b) Aan het einde van artikel 627, 10°, worden de volgende woorden toegevoegd: « of in de wateren die onder de soevereiniteit van een andere Staat vallen. »;

c) Aan artikel 627 wordt een 11° toegevoegd, luidend als volgt:

« 11° In het geval van artikel 585, 8°, de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel. »

Art. 23. Les modifications suivantes sont apportées au même Code:

a) A l'article 585, il est ajouté un 8° rédigé comme suit:

« 8° Les demandes de constitution d'un fonds de limitation de responsabilité, formées en vertu de la loi du 20 juillet 1976 portant approbation et exécution de la Convention internationale sur la responsabilité civile pour les dommages dus à la pollution par les hydrocarbures, et de l'annexe faites à Bruxelles le 29 novembre 1969. »;

b) A la fin de l'article 627, 10° sont ajoutés les mots suivants: « ou dans les eaux qui ressortissent de la souveraineté d'un autre Etat. »;

c) A l'article 627, il est ajouté un 11°, rédigé comme suit:

« 11° Dans le cas prévu à l'article 585, 8°, le président du tribunal de première instance de Bruxelles. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 24. In artikel 588 van hetzelfde Wetboek wordt 9° vervangen door de volgende bepaling:

« 9° Op de vorderingen ingesteld op grond van artikel 48 van Boek II van het Wetboek van Koophandel. »

Art. 24. A l'article 588 du même Code, le 9° est remplacé par la disposition suivante:

« 9° Les demandes formées en vertu de l'article 48 du Livre II du Code de Commerce. »

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk VII. — Machtiging tot coördinatie en inwerkingtreding

Art. 25. De Koning kan de nog geldende wetsbepalingen betreffende de zeevaart en de binnenvaart alsook de bepalingen waardoor zij op het tijdstip van de coördinatie uitdrukkelijk of impliciet zijn gewijzigd, volledig of gedeeltelijk coördineren.

Daartoe kan Hij:

1° De volgorde, de nummering van de te coördineren bepalingen en in het algemeen de teksten naar de vorm wijzigen;

2° De verwijzingen die voorkomen in de te coördineren bepalingen, met de nieuwe nummering overeenbrengen;

3° Zonder afbreuk te doen aan de beginselen die in de te coördineren bepalingen zijn vervat, de redactie ervan wijzigen, teneinde ze onderling te doen overeenstemmen en eenheid in de terminologie te brengen;

4° De Nederlandse tekst vaststellen van de bepalingen die opgenomen zijn in de coördinatie en die tot stand gekomen zijn vóór de inwerkingtreding van de wet van 18 april 1898 betreffende het gebruik der Vlaamse taal in de officiële bekendmakingen.

Chapitre VII. — Autorisation de coordonner et entrée en vigueur

Art. 25. Le Roi peut coordonner en tout ou en partie les dispositions législatives encore en vigueur concernant la navigation maritime et la navigation intérieure, ainsi que les dispositions qui les auraient expressément ou implicitement modifiées au moment où les coordinations seront établies.

A cette fin, Il peut:

1° Modifier l'ordre et le numérotage et, en général, la présentation des dispositions à coordonner;

2° Modifier les références qui seraient contenues dans les dispositions à coordonner en vue de les mettre en concordance avec le numérotage nouveau;

3° Modifier la rédaction des dispositions à coordonner en vue d'assurer leur concordance et d'en unifier la terminologie, sans qu'il puisse être porté atteinte aux principes inscrits dans ces dispositions;

4° Etablir le texte néerlandais des dispositions qui, reprises dans la coordination, sont antérieures à l'emploi de la langue flamande dans les publications officielles.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 26. De Koning bepaalt de data waarop de artikelen 2 tot 25 in werking treden.

Art. 26. Le Roi fixe les dates d'entrée en vigueur des articles 2 à 25.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION N° 150 CONCERNANT L'ADMINISTRATION DU TRAVAIL: RÔLE, FONCTIONS ET ORGANISATION, ADOPTÉE A GENEVE, LE 26 JUIN 1978, PAR LA CONFERENCE INTERNATIONALE DU TRAVAIL LORS DE SA SOIXANTE-QUATRIÈME SESSION

Discussion et vote de l'article unique

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET VERDRAG NR. 150 BETREFFENDE DE BESTUURSTAAK OP HET GEBIED VAN DE ARBEID: TAAK, FUNCTIES EN ORGANISATIE, AANGENOMEN TE GENEVE OP 26 JUNI 1978 DOOR DE INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE TIJDENS HAAR VIERENZESTIGSTE ZITTING

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de la Convention n° 150 concernant l'administration du travail: rôle, fonctions et organisation.

Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag nr. 150 betreffende de bestuurstaak op het gebied van de arbeid: taak, functies en organisatie.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Péciaux, rapporteur. — Monsieur le Président, je me réfère à mon rapport.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. Het Verdrag nr. 150 betreffende de bestuurstaak op het gebied van de arbeid: taak, functies en organisatie, aangenomen te Genève op 26 juni 1978 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar vierenzestigste zitting, zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. La Convention n° 150 concernant l'administration du travail: rôle, fonctions et organisation, adoptée à Genève le 26 juin 1978 par la Conférence internationale du travail lors de sa soixante-quatrième session, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE WIJZIGINGEN AAN HET VERDRAG VAN 3 SEPTEMBER 1976 INZAKE DE INTERNATIONALE ORGANISATIE VOOR MARITIEME SATELLIETEN (INMARSAT) EN AAN DE EXPLOITATIEOVEREENKOMST, AANGENOMEN TE LONDEN OP 16 OKTOBER 1985

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DES AMENDEMENTS A LA CONVENTION DU 3 SEPTEMBRE 1976 PORTANT CREATION DE L'ORGANISATION INTERNATIONALE DE TELECOMMUNICATIONS MARITIMES PAR SATELLITES (INMARSAT) ET A L'ACCORD D'EXPLOITATION, ADOPTES A LONDRES LE 16 OCTOBRE 1985

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de wijzigingen aan het Verdrag van 3 september 1976 inzake de Internationale Organisatie voor maritieme satellieten (INMARSAT) en aan de exploitatieovereenkomst.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation des amendements à la Convention du 3 septembre 1976 portant création de l'Organisation internationale de télécommunications maritimes par satellites (INMARSAT) et à l'accord d'exploitation.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Belder, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar mijn verslag.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. De wijzigingen aan het Verdrag van 3 september 1976 inzake de Internationale Organisatie voor maritieme satellieten (INMARSAT) en aan de exploitatieovereenkomst, aangenomen te Londen op 16 oktober 1985 zullen volkomen uitwerking hebben.

Article unique. Les amendements à la Convention du 3 septembre 1976 portant création de l'Organisation internationale de télécommunications maritimes par satellites (INMARSAT) et à l'accord d'exploitation, adoptés à Londres le 16 octobre 1985, sortiront leur plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET PROTOCOL TOT WIJZIGING VAN HET VERDRAG VAN 1974 TER VOORKOMING VAN VERONTREINIGING VAN DE ZEE VANAF HET LAND, OPGE-
MAAKT TE PARIJS OP 26 MAART 1986

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DU PROTO-
COLE D'AMENDEMENT DE LA CONVENTION DE 1974
POUR LA PREVENTION DE LA POLLUTION MARINE
D'ORIGINE TELLURIQUE, FAIT A PARIS LE 26 MARS
1986

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol tot wijziging van het Verdrag van 1974 ter voorkoming van verontreiniging van de zee vanaf het land.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation du Protocole d'amendement de la Convention de 1974 pour la prévention de la pollution marine d'origine tellurique.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Bockstal, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. Le Protocole d'amendement de la Convention de 1974 pour la prévention de la pollution marine d'origine tellurique, fait à Paris le 26 mars 1986, sortira son plein et entier effet.

Enig artikel. Het Protocol tot wijziging van het Verdrag van 1974 ter voorkoming van verontreiniging van de zee vanaf het

land, opgemaakt te Parijs op 26 maart 1986, zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET PROTOCOL BIJ HET VERDRAG VAN 1979 BETREFFENDE GRENDOVERSCHRIJDENDE LUCHT-
VERONTREINIGING OVER LANGE AFSTAND INZAKE DE VERMINDERING VAN ZWAVELEMISSIES OF VAN GRENDOVERSCHRIJDENDE STROMEN VAN DEZE
ZWAVELVERBINDINGEN MET TEN MINSTE 30 PCT.,
OPGEMAAKT TE HELSINKI OP 8 JULI 1985

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DU PROTO-
COLE A LA CONVENTION SUR LA POLLUTION
ATMOSPHERIQUE TRANSFRONTIERE A LONGUE
DISTANCE, DE 1979, RELATIF A LA REDUCTION DES
EMISSIONS DE SOUFRE OU DE LEURS FLUX TRANS-
FRONTIERES D'AU MOINS 30 P.C., FAIT A HELSINKI
LE 8 JUILLET 1985

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand inzake de vermindering van zwavelemissies of van grensoverschrijdende stromen van deze zwavelverbindingen met ten minste 30 pct., opgemaakt te Helsinki op 8 juli 1985.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation du Protocole à la Convention sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance, de 1979, relatif à la réduction des émissions de soufre ou de leurs flux transfrontières d'au moins 30 p.c., fait à Helsinki le 8 juillet 1985.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Bockstal, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Vraagt niemand het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. Le Protocole à la Convention sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance, de 1979, relatif à la réduction des émissions de soufre ou de leurs flux transfrontières d'au moins 30 p.c., fait à Helsinki le 8 juillet 1985, sortira son plein et entier effet.

Enig artikel. Het Protocol bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand inzake de vermindering van zwavelemissies of van grensoverschrijdende stromen van deze zwavelverbindingen met ten minste 30 pct., opgemaakt te Helsinki op 8 juli 1985 zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken.

Je vous propose d'interrompre nos travaux. (*Assentiment.*)

PROPOSITION DE LOI — VOORSTEL VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — M. Lallemand a déposé une proposition de loi modifiant le Code civil et le Code judiciaire en ce qui concerne le régime du divorce et de la séparation de corps en droit international privé, et abrogeant la loi du 27 juin 1960 sur l'admissibilité du divorce lorsqu'un des conjoints au moins est étranger.

De heer Lallemand heeft ingediend een voorstel van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek wat betreft de regeling van de echtscheiding en de scheiding van tafel en bed in het internationaal privaatrecht en tot opheffing van de wet van 27 juni 1960 op de toelaatbaarheid van de echtscheiding wanneer ten minste een van de echtgenoten een vreemdeling is.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Indiening

PROPOSITION DE RESOLUTION

Dépôt

De Voorzitter. — De dames Aelvoet en Nélis hebben ingediend een voorstel van resolutie betreffende de bescherming van het tropisch regenwoud.

Mmes Aelvoet et Nélis ont déposé une proposition de résolution relative à la protection de la forêt tropicale.

Dit voorstel van resolutie zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition de résolution sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

Le Sénat se réunira demain, mercredi 8 mars 1989, à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, woensdag 8 maart 1989, te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 18 h 15 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 18 h 15 m.*)